

www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

BIH
Македонија
Slovenija
Sverige
USA
Hrvatska
Црна Гора

2.40 KM
75.00 DEN
2.09 EUR
28.00 SEK
3.50 USD
12.00 KN
1.20 EUR

ISSN 0032-339-x

02907

9 770032 339010
PRINTED IN SERBIA

ЗАБАВНИК

26. 10. 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIX • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2907

ДАН
КАДА СУ
НЕСТАЛЕ
ОСЕ

ЈА САМ ПИТИ
ДУГАЧАРАПА

ОД КАФЕ
ДО ВЕЛИКОГ
БРАТА

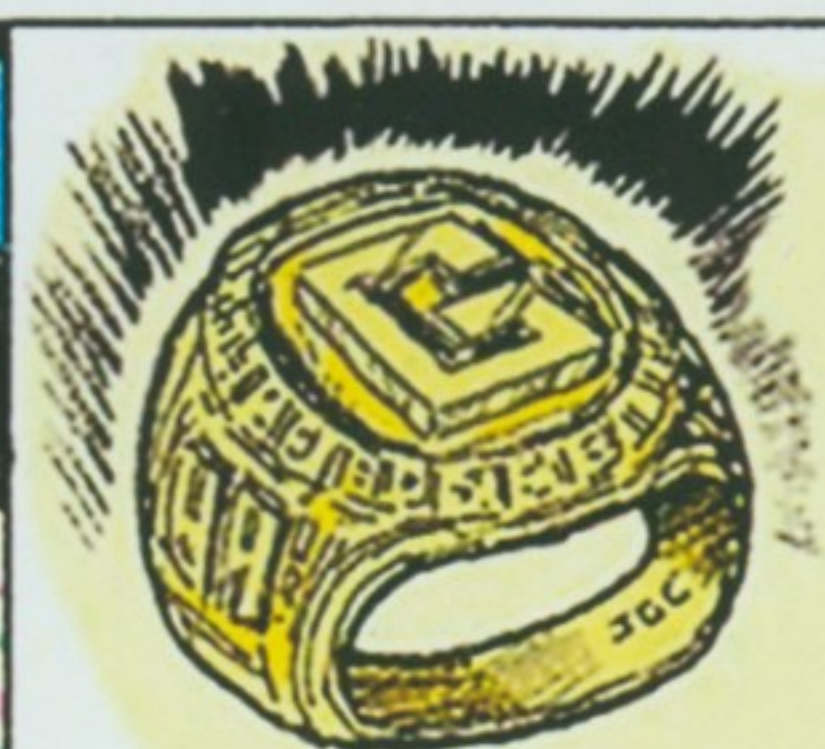
За све од 7 до 107!

Ripley

Веровали или не!

ЛЕД УМЕСТО УЖАРЕНЕ ЛАВЕ
ИЗБАЦУЈУ ВУЛКАНИ
НА ТИТАНУ, САТУРНОВОМ
МЕСЕЦУ.

МАТУРСКИ ПРСТЕН ЏОНА ГРЕЈДИЈА
КОЛСОНА ИЗ СРЕДЊЕ ШКОЛЕ
ГРИНСБОРО УКРАДЕН ЈЕ 1949.
ГОДИНЕ, А ВРАЋЕН 56 ГОДИНА
ДОЦНИЈЕ
КАД СУ ГА НАШЛИ ЧАРЛС И ДОН АДАМС
ИЗ ОРЛАНДА У ФЛОРИДИ.

ПОТОПЉЕНИ
АМЕРИЧКИ НОСАЧ
АВИОНА „SPIEGEL GROVE“,
ДУГАЧАК ВИШЕ ОД 155 МЕТАРА, ОКО КОГА СЕ
ОБЛИКОВАО ВЕШТАЧКИ ГРЕБЕН, ПОДИГАО ЈЕ УРАГАН
„ДЕНИС“ СА ДНА СПРУДА УЗ ОБАЛУ ФЛОРИДЕ ЈУЛА
2005. ГОДИНЕ.

© 2005 Ripley Entertainment Inc.

9-11

Dist. by United Feature Syndicate Inc.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

... мачке
и пацови не помињу
се у Библији ■

- ... најмања временска јединица зове се јоктосекунда ■
- ... просечна особа изговори око 31.500 речи на дан ■
- ... лоптица за голф има 336 јамица ■

... вампир је
једина српска
реч која се
користи свуда
у свету ■

... Наполеон
и Хитлер има-
ли су само по
један тестис ■

... најмлађи папа
имао је само 11 го-
дина ■

... гумице за те-
гле трају дуже
ако се чувају у
фрижидеру ■

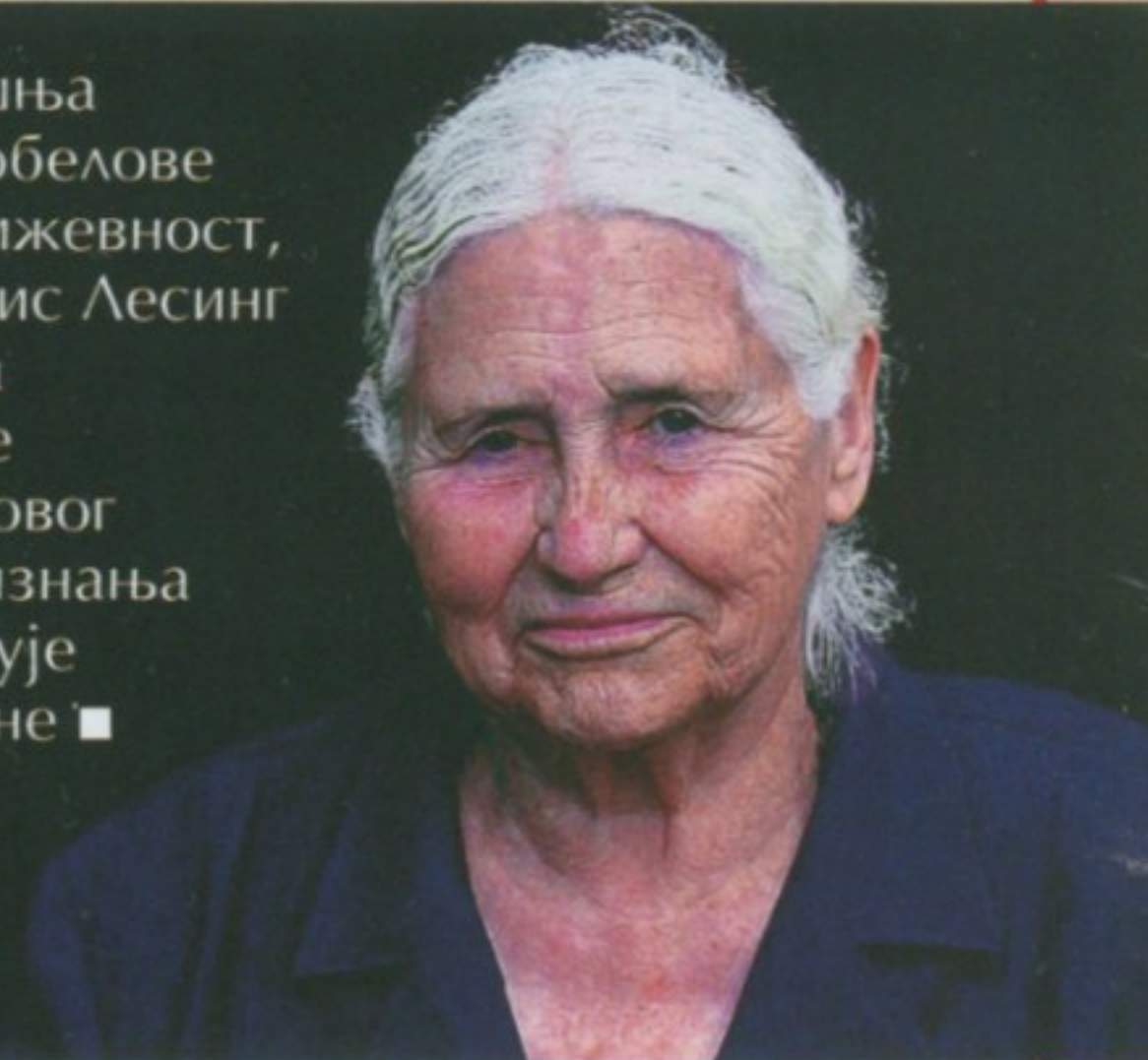
... Шпанија
дословце значи
„земља зе-
чева“ ■

... први лични рачунар
направљен је у јануару 1975.
године у предузећу MITS у
Новом Мексику и коштао је 395
америчких долара, а купци су
морали да га склопе сами. Звао
се ALTAIR 8800 ■

... овогодишња
добитница Нобелове
нараде за књижевност,
Британка Дорис Лесинг
има 88 година
и најстарија је
лауреаткиња овог
изузетног признања
које се додељује
од 1901. године ■

... руно једне овце може да има чак 26 милио-
на влакана ■

... глумац Енди Гарсија рођен је као сијамски
близанац ■

... бадеми припадају породици бресака ■

... „Нестле“ је највеће предузеће у Швајцар-
ској иако 98 одсто његовог профита долази из
иностраниства ■

... енглеска реч за особу која чита у кревету је
librocubicularist ■

... свако од нас направи дневно око два и по
килограма смећа ■

... тачно 160 аутомобила може упоредо да се
вози на најширој стази на свету, Монументал ак-
сис у Бразилу ■

два

ПОДТИПНИ
ЗАБАВНИК
26. 10. 2007.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ХОГАР ПОНОВО
ДОВУКАО СВОЈ ПОСАО КУЌИ!

ОДМАХ ДОЛАЗИМ, ХЕЛГА, ЧИМ СЕ РЕШИМ
ОВИХ МОМАКА!

©2007 by King Features Syndicate, Inc.

ЗАШТО ЛИ СЕ УТИШАЛО?

ВАЉДА ЈЕ
ХОГАР
ДОБРО?

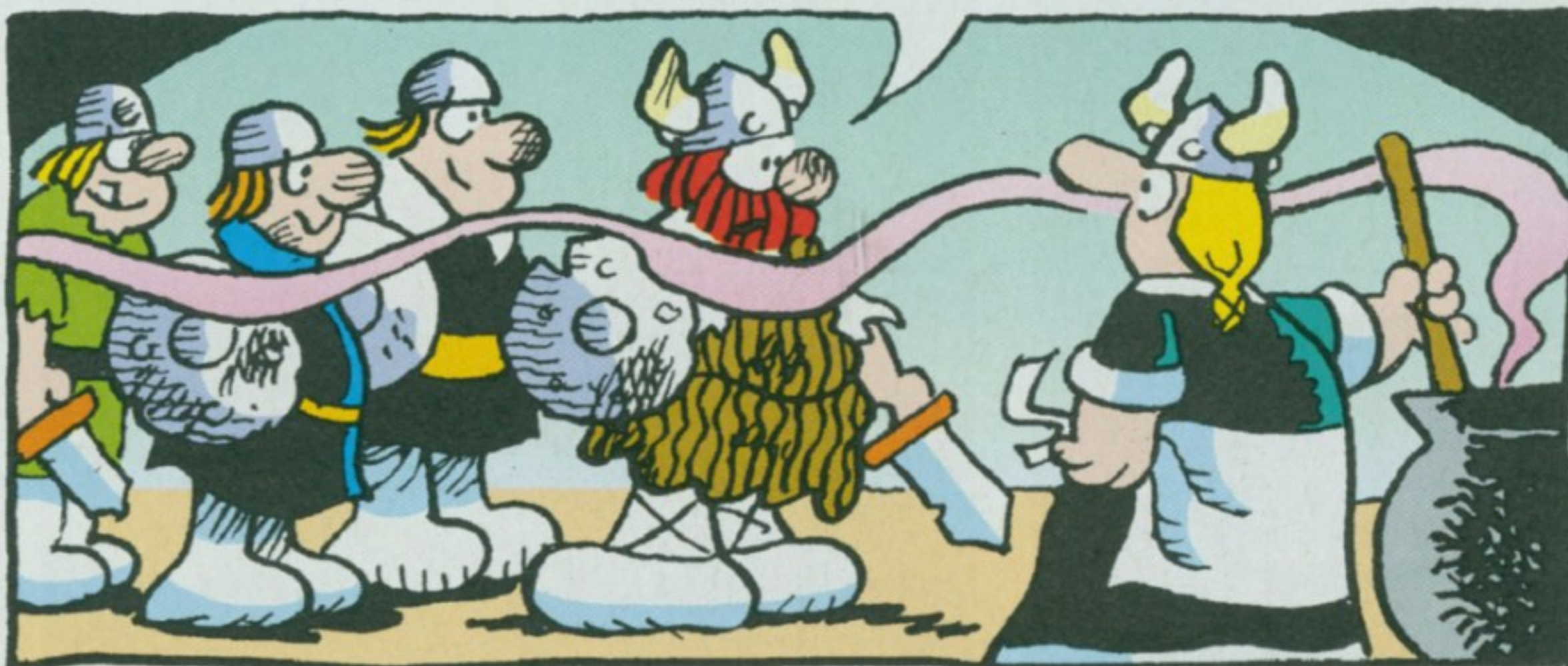

МОМКЕ ЗАНИМА МОГУ ЛИ ДА ОСТАНУ НА ВЕЧЕРИ!

ХОГАРЕ, ЗАШТО ЈЕ ПРЕСТАЛА ТУЧА?

World rights reserved.

ПРОНАЛАЗАК КОЈИ НАМ ЈЕ ПРОМЕНИО ЖИВОТ

Све је почело од честих узалудних долазака запослених у такозвану тројанску собу где се налазио уређај за филтер кафу. За време кратке паузе желели су да попију кафу, али бокал је најчешће био празан. Требало је скувати нову, што значи – губљење времена. Стога је неколико програмера у лабораторији прионуло на посао и ускоро су сви могли да виде шта се збива с кафом, тачније, имали су прилику да на свом рачунару виде тренутни „водостај“ кафе у бокалу. Остало је, као што се обично каже – историја...

Занимљиво је да је камера на уређају за кафу у „тројанској соби“ на Кем-

ра on-line (Internet) издању немачког часописа „Шпигл“.

Иначе, могућности употребе ове ствари чиме људи су почели да схватају озбиљно тек кад је девојка по имену Џенифер Кеј Рингли управо путем Интернета и веб камере дозволила свакоме ко је желео да завири у њен живот и то до најличнијих појединости. Млада Американка поставила је камерицу у своју собу и сви који су хтели могли су на светској рачунарској мрежи да посматрају шта госпођица Рингли ради у одређеном тренутку дана (или ноћи). Био

Поглед у личне ствари: корисници Интернета могу да виде оног који сам себе снима.

је то заиста нов поглед на живот – морално и филозофски. Сајт Џенифер Кеј Рингли радио је од 1996. до 2003. године и имао огроман број посетилаца. О овом наизглед безазле-

ОД КАФЕ ДО „ВЕЛИКОГ БРАТА“

Да ли постоји веза између настанка веб камере и испијања кафе?

Иако звучи помало необично, веза постоји и то врло тесна! У ствари, да 1991. године запослени у рачунарској лабораторији на Универзитету Кембриџ у Енглеској нису прикачили на уређај за кување кафе нешто што ће касније постати основа за веб камере какве данас знамо, ко зна како би се ствари развијале.

Запослени у рачунарском одељењу на Универзитету Кембриџ хтели су те 1991. године у сваком тренутку да знају да ли у бокалу има кафе... и тако је настала веб камера

бриџу радила без престанка чак десет година, тако да је од 1993. године било могуће да се путем Интернета прати све што се дешава у тој соби. Године 2001. камерица је продата на eBay аукцији за три и по хиљаде дола-

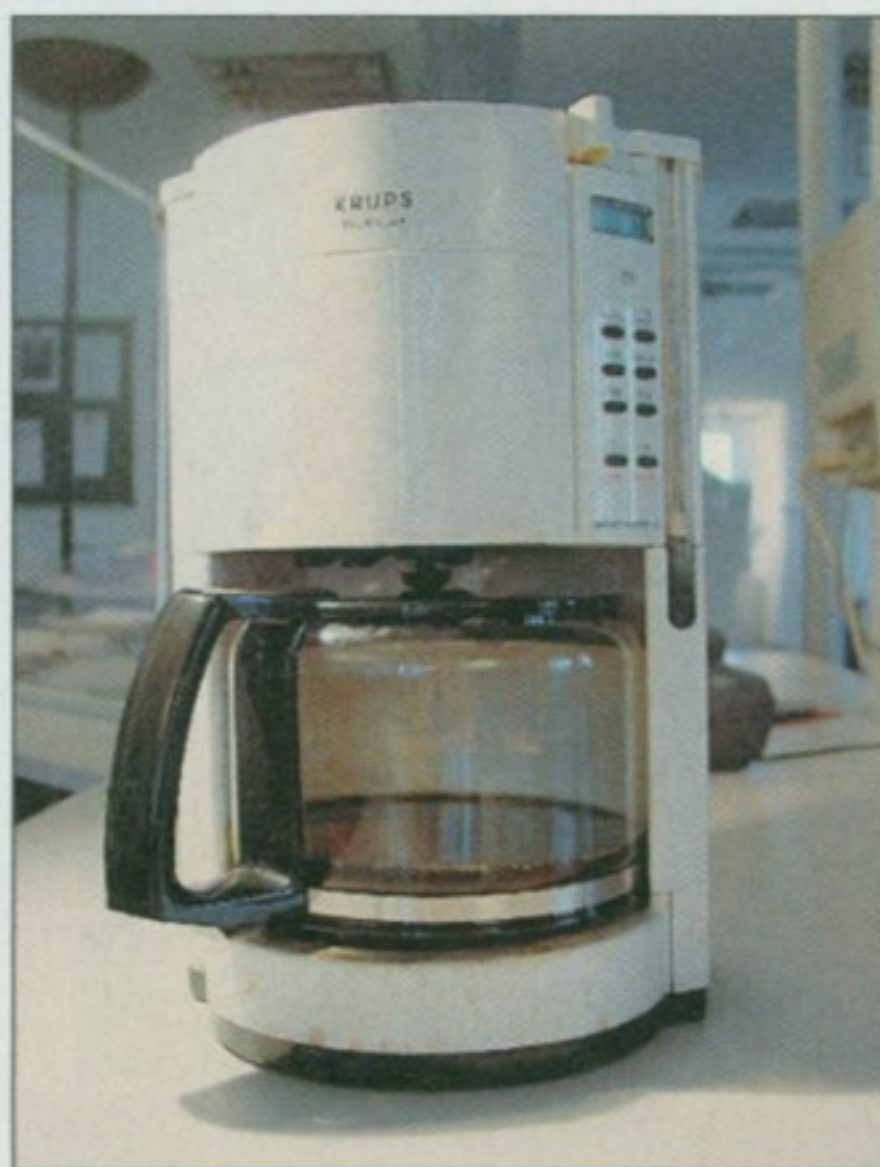

ном изуму славни филмски редитељ Питер Вир снимео је 1998. године величанствени играни филм „Труманов шоу“ који говори о потпуном укидању слободе. Исто начело којим се водила Џенифер Кеј разрађено је потом у „Великом брату“ и другим reality show програмима.

У међувремену, веб камере постале су нешто сасвим обично и свакодневно. Желите да видите пријатеље који живе на Тасманији? Ништа лакше... Послали бисте снимак тек рођеног детета брату чији је брод тренутно негде близу Мадагаскара? То је бар лако! Пренос неког важног састанка на други континент, видео-надзор, коришћење посебних камера у играма за PlayStation 2 или X-Box 360 – само су неке могућности. А све је почело завиривањем у собу где се кувала кафа... ■

М. О.

ПОДТИКНИ
ЗАБАВНИК
26. 10. 2007.

Има ли кафе? Погледајте на свом рачунару, јер је ту мала камера која снима цео дан.

СЈАЈ ДАЛЕКЕ ЗВЕЗДЕ

И мала је само пет година кад је отишла из Цариграда. Вероватно је једва нешто памтила из родитељског дома, можда цвркут птица око дворца, високе зидове боје меда или одсјај светлости што се разлива над Златним рогом и куполама кад сунце тоне у море. Била је мала, веома мала, кад је кренула на запад – међу Трибале (како су у Византији називали Србе), где су је дали, поклонили, продали... Која је права реч, питала би се у себи много година касније у миру манастира, док би спуштених очију приносила храну остарелом, готово полуслепом оцу Андронику. Знала је шта би јој одговорио. Понављао је то већ стотину пута и све чешће што је бивао старији: „Покрајине царства биле су олујаштене, ситановништво одведено у робство и царица и ја нисмо имали другог избора него да се растанемо са својим драгим и премладим детињством и да га предамо у руке једној варварина – краља без осећаја. Оружје није могло натерати непријатеља на мир, а ниједан мир закључен с њим не би био тако потпуно и трајан као мир поткрепљен женидбом. А цар нема другог родитеља осим закона и нема друге деце осим свих Ромеја.”

Све те речи примала је с миром, хришћанском покорношћу и понизношћу, онако како јој дужност налаже кад се ради о речима оца, па уз то још и цара, иако бившег. Јер Бог – који је један, увек праведан и милосрдан – Бог јој је одредио судбину какву је имала и на коју не сме да се жали него, и поред свега, треба да буде поносна. Испунила је свој дуг принцезе рођене у пурпору. Симонида Палеолог, порфирогенита и краљица Србије.

Штићеница светог Симона

Сетна је прича о царском роду Палеолога јер то је повест о опадању и крају велике цивилизације, о сумраку царства које је непрекидно с Римском империјом владало и опстајало медитеранским светом више од два миленијума. Царства не умиру лако. Тако ни Ромејско царство (тј. Византија) није пало чак ни онда кад су западни крсташи у 4. крсташком рату 1204. године освојили Цариград. Само пола века касније, један Палеолог – Симонидин деда и оснивач нове царске династије – Михаило VIII на челу византијске војске поново ће ући у Константинопољ (1264. године) који ће још два века бити главни град царства. Али, иако је обновио царство, Михаило VIII Палеолог није за собом оставио добру успомену. Упамћена су два његова велика греха: ослепео је свог суверенитета, десетогодишњег дечака Јована IV Ласкариса чији је био тотор. Други грех је у очима православних био још већи, толики да је наследник Михаила VIII – Андроник II Палеолог – морао да сахрани оца на тајном

Већ остарели српски краљ Милутићин, можда у жељи да бар пред крај живота одобровољи своју краљицу, наредио је да се изгради једна од најлепших њејових задужбина – Грачаница

Краљица Симонида, кћерка цара Андроника II Палеолога, жена краља Милутићина, на фресци из цркве Успјења Пресвете Богородице у Грачаници

месту како му огорчени монаси и верници не би обешчастили посмртне остатке. Грех Михаила VIII био је у томе што је прихватио црквену унију с католичком црквом, па је, не покајавши се, и умро као унијат. Андроник II вратио се православљу, али то му није много помогло да ојача већ сасвим ослабљено и смањено царство. Да ли је грех првог Палеолога, у два наврата изопштеног из цркве, бацио сенку проклетства на све његово потомство, па и на државу?

Симонида се родила око 1292. године, у оно доба кад се Византија већ претворила у своју сенку. Остала је прича да је њена мајка Ирина од Монферата, друга жена Андроника II, имала неколико неуспешних трудноћа. Кад је Симонида требало да се роди, запаљено је 12 свећа пред иконама 12 апостола. Најдуже је горела свећа пред иконом апостола Симона по коме је принцеза тако добила име. Андроник II био је дуговечан али слаб владар. Више је волео да се бави ученим теолошким расправама него да ратује. Притиснут недаћама, понудио је освајачу са севера, српском краљу Милутину, руку своје петогодишње кћерке Симониде. Тако је Бог одредио и о томе нема шта више да се размишља, говорила би у себи Симонида осећајући, ипак, негде дубоко у себи неправду. Иако одрасла у Србији, и даље је често сањала царски исток где се сунце рађа, и онај топли ветар и бескрајно светлуцаво море које заплускује зидине шареног града у коме столује једини цар.

Стефан Урош II Милутин имао је непуних педесет година, неколико бракова и одраслу децу кад се оженио петогодишњом принцезом (1299. године). Страстан и нагао, није сачекао да од девојчице постане жена, него, како је забележено у византијским хроникама, Симониду повредио и учинио доживотно нероткињом. Трпела је целе две деценије. Трпела је краља, тог за њу старог човека, избраног, брадатог, и с језом се сећала оног тренутка кад јој је постао муж. Трпела је свекрву Јелену Анжујску која је није волела, јер није волела ни Византију. Трпела је и рођену мајку, царицу Ирину која је само мислила на то како да искористи кћеркин положај да би синовима Димитрију или Теодору обезбедила наслеђе на српском престоли. И од свег тог живота у Србији, пуног свиле и броката, светковина, краљевских гошћења и лепих јела, прослава, панађура, сјаја свећа, калуђера, цркви, манастира, дворова, остали су јој само трпљење и скривена сета.

Дуго је вребала прилику за коначно бекство с двора. Кад јој је умрла мајка, отишла је на сахрану у Цариград и решила да заувек остане у граду свог детињства (1317). Милутин је беснео и претио... све док колебљиви Андроник II на крају није пустио. Али, Симонида је смислила нов начин да избегне повратак мужу. Пре границе, у граду Серу, одлучила је да се замонаши и обукла је калуђерску одећу. Није јој помогло. Дошао је њен полубрат, поцепао јој калуђерски вео и предао је Србима. У то доба имала је нешто више од 20 година, а Милутин скоро 70.

Већ остарели српски краљ, можда у жељи да бар пред крај живота одобровољи своју разочарану краљицу, наредио је да се изгради једна од најлепших међу његовим многобројним задужбинама – Грачаница. У цркви су сачувани портрети краља и краљице који не стоје заједно, како то често бива, него су насликани на два одвојена стуба. Можда је, након бекства у Цариград, Симонида тако пожелела. На фресци, Милутин – старац дуге, беле браде – у рукама држи задужбину. Богато одевена, с раскошном круном и накитом, насликана је краљица, жена префињеног изгледа, која оставља утисак извесне одсутности. Као да је сликар желео да покаже да су краљичине мисли већ негде другде, изван земље Трибала.

Кандило за Милутинов гроб

Присећала се Симонида и оног дана кад је њен муж, Богом и родитељима дан, малаксао и непокретан пао у постељу. Силник је одједном постао слабији од детета. „И не беше гласа ни слушања од њега јер се беше свегао језик његов”, записао је архиепископ Данило II. Двор се скоро одмах испразнио. Ве-

ћина је тражила наклоност могућих наследника. Самртника су оставили калуђерима и Симониди која га је неговала тих последњих дана. Давала му је воде тек да преживи, али да трпи жеђ. Молио је погледом за мало воде онај који током живота никада није замолио. Милутин је увек, без питања, грабио све што би пожелео – земље, жене, богатство. Србију је удвостручио на рачун Византије, брату је преотео краљевство, братанца бацио у тамницу, сина ослепео. Касније би се кајао, исповедао и сваке године градио по једну задужбину. Док га је Симонида сахрањивала у манастиру Бањска, већ су међусобно војевали претенденти за српско наслеђе: Стефан, Константин и Владислав. Те, 1322, године Симонида се вратила у Цариград, где је такође трајао грађански рат за престо између остарелог али упорног Андроника II и његовог унука Андроника III. Најзад је била слободна. Остала је верна оцу, кога је храбрила лажним предсказањима гатара. Иако је још била млада, није желела другог мужа. Склонила се у манастир Светог Андрије. Тамо ју је чекао мир. Али, пошто је Андроник II био приморан да сиђе с престола и оде у манастир (маја 1328), кћерка Симонида га је

неговала. После очеве смрти (1332) замолила је ученог Григору да састави посмртну песму за бившег цара. Кад су јој након неколико година стигле вести о томе да је Српска црква прогласила Милутина за свеца, тек на тренутак поново је осетила онај стари немир који је већ почела да заборавља. Али, брзо се прибрала и вратила својим дужностима. У хагиографији светог краља Милутина Данилов ученик записао је да је краљица удова из Цариграда послала „кандило од скупоцене злате и такође златна скупоцена” за Милутинов гроб. Последњи пут Симонида се спомиње 1336. године кад је била присутна на великом збору који је сазвао њен нећак. Том приликом цар Андроник III је бившој српској краљици исказао посебно поштовање. Не зна се тачно кад је умрла.

Царске везе

Иако најпознатија, Симонида није била једина принцеза на српском двору из куће Палеолога. Стефан Урош III Дечански (Милутинов син) оженио се 1325. (други пут) Маријом Палеолог, кћерком *Пантиперсевастии* и Ђесара Јована, намесника Солуна (синовца цара Андроника II). Опседнут жељом сваког потомка

Илустровао Горан Горски

Краљица Марија Палеологина

(жена Стефана Дечанског)

натпис на гробној плочи (1355)

„Из царског руха произишлох и у царско
ојет ситио, која у овом свету милошћу
оној ко ме сазда владарком звана бејаш
Марија. Монашкој удостојих се образа и
у њему наречена бејаш Марџа кад смртни
час на ме дође. И земљи бејаш предајна
у лето 6863. месеца априла у седми дан,
док царствова премили мој син свим Ср-
бљима и Грцима, самодржавни цар Сте-
фан и премили мој унук, краљ Урош.
А вас, оци и браћо у Господу, молим по-
мените ме у молитвама својим” ■

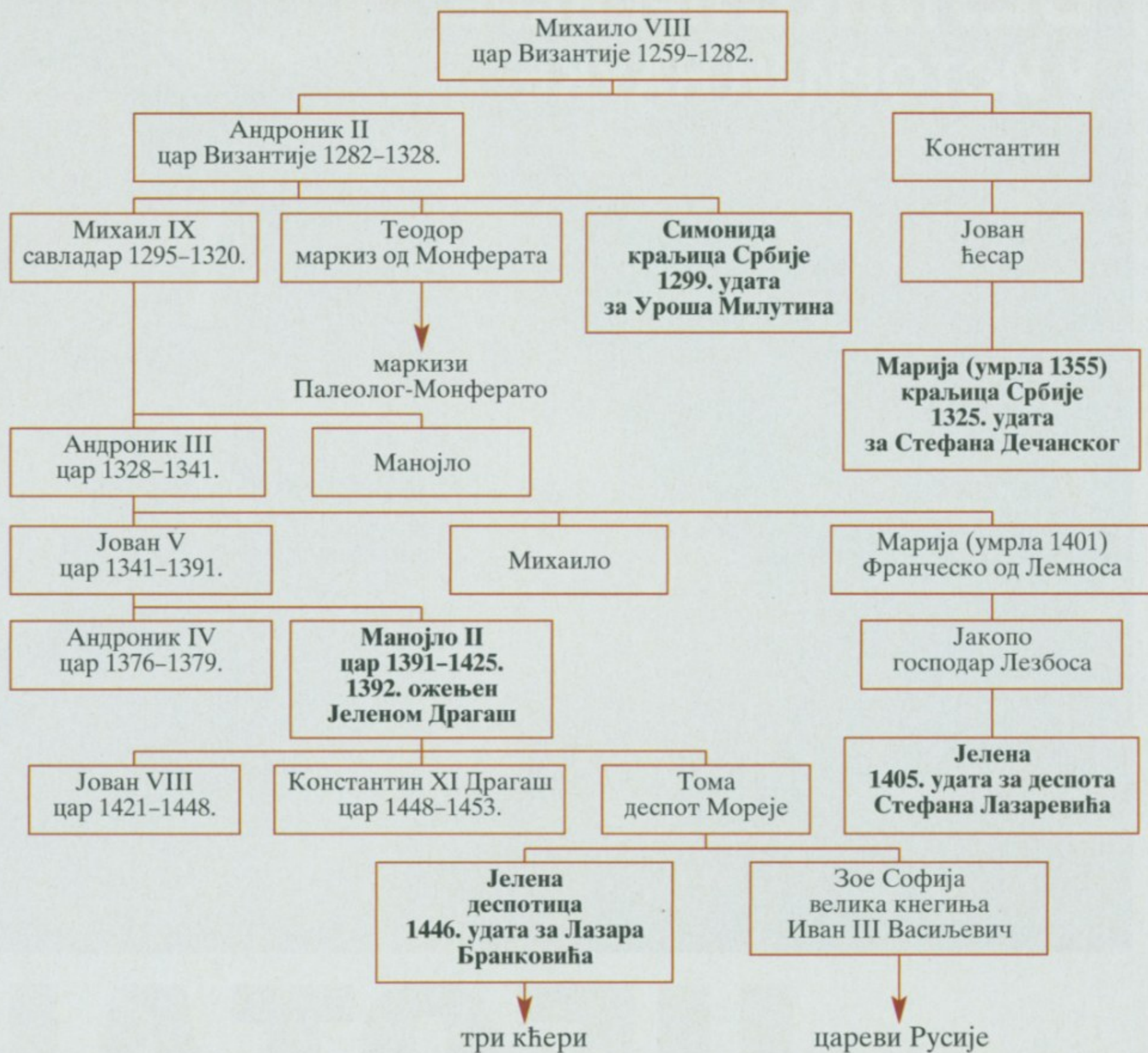
рода Палеолога за власт по сваку цену, Јован је покушао да уз помоћ српског зета створи себи независну државицу око града Солуна. Међутим, убрзо је умро. Кад се удала, Марија је имала дванаест година, а њен муж педесет. Имали су више деце, од којих је најпознатији Симеон (Синиша) Немањић, српски деспот у време цара Душана, касније цар у Тесалији. Након мужевљевој смрти, Марија се није вратила у Византију као њена тетка Симонида, него се замонашила у Србији. Умрла је у Скопљу 1355. године као монахиња Марта.

Деспот Стефан Лазаревић оженио се 1405. године Јеленом из племићке породице Гатилиузи, свастиком цара Јована VII Палеолога. Њени отац и деда владали су острвом Лезбосом и били су у блиском сродству с византијским Палеолозима, због чега се вероватно Стефан и одлучио на овај брак у коме није било деце.

Трећа принцеза из куће Палеолога била је Јелена, кћи последњеј морејској (пелопонеској) деспотице Томе Палеолога (брата последњег византијског цара Константина XI Драгаша), која се удала за деспота Лазара Бранковића (сина деспота Ђурђа). Био је то брак склопљен 1446. године између потомака владарских кућа две државе – Византије и Србије – које су обе већ биле осуђене на пропаст. У дубровачком архиву сачувана је занимљива белешка о пропутавању принцезе Јелене кроз Дубровник. На захтев српског деспота Дубровчани су спремили две галије и дали детаљна упутства заповедницима како да се понашају приликом превоза невесте. Приређена је и свечаност за дочек принцезе. Пет племића пошло јој је у сусрет у Цавтат, а на пристаништу у Дубровнику дочекали су је кнез с Малим већем и с дубровачким дамама. Комисија од три члана старала се о смештају и храни принцезе, у износу од 50 перпера дневно, уз „живе кокошке (тј. петлове) које ће Грци припоштовити на свој начин”. У току боравка дубровачке госпође позване су „на шанац” (тј. плес), затим на гозбу у великој дворани владине палате. За брачни поклон будућој деспотици Дубровчани су у Млецима наручили баршун и хермелин у вредности од 300 дуката. У последњим данима пред пропаст деспотовине, Јелена је играла значајну политичку улогу у Србији. Умрла је као монахиња Хипомена 1476. године на двору свог зета Леонарда Тока, војводе од Санта Мауре (острва у Кефалонији). Деспот Лазар и Јелена имали су три кћери од којих су две оставиле потомство. Занимљиво је да се Јеленина сестра Зое (Софија), млађа кћерка деспота Томе Палеолога, 1472. године удала за руског великог кнеза Ивана III Василевича. На основу тог брака с наследником Палеолога, потоњи руски цареви изводили су право на наслеђе Византијског царства и прогласили Москву за „трећи Рим”.

Познато је да су и неке српске принцезе

Породица Палеолог (скраћени родослов) и српске везе (подебљано)

СИМОНИДА (Милан Ракић)

Ископаше ти очи лепа слико,
Вечери једне на каменој плочи,
Знајући шад да та не види нико,
Арбанас ти је ножем избо очи.

Али дирнути руком није хтео
Ни отмено ти лице, ни ти уста,
Ни златну круну, ни краљевски вео,
Под којим лежи коса твоја туста.

И сад у цркви, на каменом стубу,
У искићеном мозаик оделу,
Док мирно сносиш судбу своју трубу,
Гледам те туђну, свечану и белу;

И као звезде уташене, које
Човеку ипак шаљу светлост своју
Те човек види сјај, облик и боју
Далеких звезда што већ не постоје,

Тако на мене са мрачној зида,
На почађалој и старинској плочи,
Сијају сада, туђна Симонида,
Твоје већ давно ископане очи.

биле удате у кућу Палеолога. Једина Српкиња која је постала византијска царица била је Јелена Драгаш, кћи господара Македоније Константина Дејановића. Удала се 1392. године за цара Манојла II Палеолога с којим је родила десеторо деце, од којих су одрасла осморица синова. Њени синови били су и два последња византијска цара, Јован VIII и незаборавни цар Константин XI, по деди називан Драгаш. Тек је Константин, последњи од Палеолога, бранећи до последњег даха зидине Цариграда, успео својом мученичком смрћу

1453. године да искупи давни грех свог претка Михаила VIII и да остави пример храбрости за далеко неко поколење. Јелена је, преко сина Томе, била баба горе поменутој српској деспотици Јелени, као и руској царици Зое Софији. Умрла је као монахиња Ипомена, три године пре коначног пада Византије.

Марија Бранковић, кћи деспота Стефана Слепог, удала се 1485. године за Бонифација III Палеолога, маркиза од Монферата. Маркиз Бонифације био је потомак млађе, италијанске гране византијских царева која је потицала од рођеног брата српске краљице Симониде по имену Теодор. Преко мајчиног наслеђа (царица Ирина од Монферата), Теодор Палеолог постао је италијански маркиз од Монферата (1306. године) и тако засновао италијанску грану лозе Палеолога. Венчање Марије Бранковић и маркиза Бонифација Палеолога обављено је у Инсбруку преко представника (par procuracionem), а уз присуство немачког цара Фридриха III који је и посредовао у закључењу овог брака између два потомка чувених владарских породица с Балкана. Из Инсбрука Марија је с мајком (света Ангелина) и братом Ђорђем (свети Максим Бранковић) отишла у мужевљеву престоницу Казале. У браку је била само осам година. Остала је удовица с 27 година, а умрла две године касније. Иза себе оставила је два сина који су постали маркизи од Монферата: Гиљелма IX Лазара (умро 1518) и Ђанђорђа Себастијана (умро 1533). Мушка грана италијанских Палеолога изумрла је с Маријиним унуком по имену Бонифације IV. Међутим, ванбрачна грана ове породице продужила се све до данас. По женској линији, Марија Бранковић је предак многих чувених европских династија, попут породица Бурбон, Браганца, Хабзбург, Есте, Гонзага, Орлеан, Метерних, Савоја, Сфорца и други ■

Душко Лојангић

седам

ВЕЛИКЕ ПРЕВАРЕ У ИСТОРИЈИ НАУКЕ

„НЕСТАШНИ”

Постојање бројних школа мишљења, често у оштром сукобу, створило је погодну климу и за разне видове неетичког понашања у науци, од којих су преваре они најгори. Случај који ћемо овом приликом размотрити занимљив је из више разлога, не само због огромног угледа који је преварант уживао за живота, већ и зато што расправа око ставова које је заговарао до данас чак ни издалека није завршена.

Британски психолог сер Сирил Барт (1883–1971) био је један од зачетника савремене психологије и највећи заговорник школе хередитаризма – схватања да је интелигенција појединца одређена превасходно његовим генетским наслеђем. Од 1931. године био је професор на угледном Универзитетском колеџу у Лондону, а 1946. године добио је и племићку титулу у знак признања за радове у дечијој психологији и психологији образовања. Био је оснивач и дугогодишњи уредник „Британског часописа за математичку и статистичку психологију”, једног од најугледнијих светских гласила у овој области, и председник Британског друштва психолога. Био је први научник с којим се званично

Шта је интелигенција? Да ли је интелигенција наследна? Нема, ваљда, питања која су изазивала више супротстављања, расправа и сукоба током последњих стотинак година постојања психологије, па и у ширем значењу свих наука које се баве човеком

посаветовала једна светска влада у вези с реформама образовања. Овенчан бројним признањима, почастима и положајима (од 1960. године и доживотни почасни председник Менсе, што је посебно иронично у светлу каснијег развоја догађаја), умро је у дубокој старости у Лондону 1971. године од последица рака. На први поглед – једна каријера за углед.

Прва оптужба

Тек неколико година након Бартове смрти почело је да се одмотава клупко које је показало да је овај бриљантни психолошки „доктор Џекил” имао и друго, далеко мрачније лице. „Мистер Хајд” је био „кловн-расиста”, то јест довољно мудар да схвати да ставови о биолошкој надмоћи једне ране групе над другом нису више омиљени, те да их не износи у јавност мада их има у његовој личној преписци и другим приватним текстовима и раз-

говорима. Сем тога, у часопису чији је био оснивач и уредник, објавио је чак 63 научна рада под својим именом – што само по себи није прекршај етике, мада се може сматрати унеколико чудним, те поставити питање да ли су његови радови доиста задовољавали све стандарде који су тражени од других аутора (пошто се налазио у позицији кадије из оне наше народне „кадија те тужи, кадија ти суди”). Међутим, неетичко понашање јесте то да је неколико научних радова у часопису где је био уредник објавио под псеудонимима. И не само то, већ је после под својим правим именом на те текстове и одговарао! Такође се чини – мада се ово понекад оспорава – да је Барт измислио бар једног коаутора сопствених потписаних текстова. Ово бизарно понашање откривено је тек много касније и није од кључног значаја за научне расправе које се тичу његовог имена, јер

поменути чланци нису садржали неке сензационалне налазе. Међутим, оно много говори о личности самог Барта.

Права „бомба” експлодира је три године након Бартове смрти, 1974, када је принстонски психолог Леон Камин открио читав низ недостатака у Бартовим резултатима, нарочито онима који су се тicali испитивања такозваног **ко-ефицијента корелације** за интелигенцију код једнојајчаних близанаца. Као присталица хередитаризма, Барт је очекивао да једнојајчани близанци, нарочито они који су расли и васпитавани у различитим окружењима, и даље имају готово исти коефицијент интелигенције (познати IQ). У две књиге и више десетина радова на ову тему – који су знатно допринели његовој слави – Барт је тврдио да је степен корелације (технички изражен преко такозваног коефицијента корелације) висок, конкретно око

0,77. Савршено подударане давало би овај коефицијент једнак јединици, а одсуство сваке везе између резултата једног и другог близанца давало би коефицијент корелације једнак нули. Камин испрва није закључио да су Бартови резултати кривотворени иако су му били сумњиви – уместо тога тврдио је да се ради о безвредним и алкаво обрађеним резултатима који нису вредни пажње, што је образложио у књизи „Наука и политика IQ-а” објављеној 1974. године. Ова књига оштро је напала опште херeditаристичко становиште. Иронично је да је само мало пре објављивања Каминове књиге други познати амерички психолог, Артур Џенсен, објавио рад где је такође нашао грешке у Бартовим подацима. Пошто је Џенсен био значајан заговорник херeditаризма, занимљиво је да су два истраживача потпуно супротних погледа на питање наслеђивања интелигенције дошла до сличних закључака у погледу Бартових података.

Прва званична оптужба да је сер Сирил Барт кривотворио резултате својих огледа

коефицијенти корелације доказују снажну везу између генетике и интелигенције. Једина невоља с овим резултатима била је што су исувише добри.

Наиме, ко год се озбиљније бавио обрадом статистичких података зна да чак и за појаве које су узрочно-последично неоспорно везане (рецимо, температура ваздуха у подне и дан у години или старост бебе и њена тежина), додавање нових података увек ће променити статистичке величине као што су средња вредност или коефицијент корелације. Уколико су мерења добра, а појава доиста правилна, промена коефицијента корелације биће мала – али нема начина да након додавања нових и независних података он остане тако упорно константан као што је случај код Барта. Јасно се очекује да постоји далеко већа променљивост међу коефицијентима када се додају даљи скупови испитаних близанаца. Другим речима, вероватноћа да се добију овако савршени резултати, чак и када би интелигенција доиста била наследна с фактором од 0,77,

успеха у налажењу близанаца од неколико десетина својих колега током више него двоструко дужег времена!

Или су бар неки близанци били једноставно... измишљени? Камин и Џили, а затим и многе њихове колеге тврдили су да је ово најједноставније, а самим тим – у складу с поставкама науке – и најбоље објашњење. За разлику од бројних других превара, овде је могући преварант био мртав, највећи део његове архиве је нестао (један део нестао је, наводно, током Другог светског рата), а и сама превара била је од оне интелектуалне врсте

Карикатура из британских новина објављена након открића Бартове преваре.

рил Барт, психолог” (1979) он јасно признаје да, мада многе ствари због протока времена и пословичног „недостатка доказа” не могу бити коначне, нема никакве сумње да је Барт, у погледу истраживања о близанцима, починио превару.

Закључци до којих је Херншоу дошао имали су огроман одјек у академској јавности. Данас већина истраживача сматра да они и даље важе, да је Барт измишљао резултате уместо да по индијским и кинеским селима, или америчким предграђима тражи раздвојене једнојајчане близанце, па је тако ушао у ову својеврсну академску историју бешчашћа. Треба рећи и да су нека од поновљених истраживања с близанцима дала резултате другачије од Бартових. Међутим, постоји и мањи број истраживача који су остали верни Барту и тврде да је он оклеветан без могућности за одбрану. Двојица међу њима су Роберт Џојнстон и Роналд Флечер.

Наравно, питање наслеђа IQ има и данас озбиљне друштвене и политичке последице – толике да је чак велики

ПСИХОЛОГ

појавила се 1976. године, из пера доктора Оливера Џилија, медицинског дописника „Лондон санди тајмса”. Основна „тачка оптужнице” била је сумњива постојаност коефицијената корелације за тестове интелигенције даване једнојајчаним близанцима у Бартовим студијама. У свакој студији Барт је давао укупне резултате за све парове раздвојених једнојајчаних близанаца које је до тада тестирао. Његови првобитни резултати објављени су 1943. године, затим их је допунио 1955, а 1966. године дао је резултате за највећи скуп од укупно 53 пара једнојајчаних близанаца одгајаних различито од раног детињства. Логика чињеница била је јасна: уколико резултати тестова покажу висок степен корелације за особе које имају исту генетску грађу (једнојајчани близанци), а васпитавани су у различитим окружењима, то би пружило снажан доказ за херeditаријанску тезу да је интелигенција условљена претежно генима. У својим истраживањима Барт је објавио следеће вредности коефицијента корелације – 1943. године: $r = 0,770$; 1955: $r = 0,771$; 1966: $r = 0,771$. Ови

изгледа попут вероватноће налажења пословичне игле у пласту у првом додиру са сеном – далеко мања од вероватноће да је Барт видео **само оно што је и желео да види.**

Ипак превара

Други критичари касније су истакли да је заправо невероватно да је Барт успео да нађе тако велики број истоветних близанаца одгајаних одвојено. Необично је – али прилично у духу читаве приче – да је сам Барт у истраживању из 1955. године изјавио да је било веома тешко да нађе 21 пар субјеката током више од две деценије рада. Али, свега једанаест година касније, 1966, он пријављује 53 пара близанаца (повећање од 2,5 пута!) без икаквих коментара о посебним напорима или путовањима по забаченим крајевима света у потрази за близанцима. Доцнија поређења показала су да су сва психолошка истраживања о близанцима рађена у читавом свету између 1922. и 1990. године имала укупно мање од 53 пара близанаца који су задовољавали Бартове критеријуме. Другим речима, човек који је сам признао колико је то тешко, имао је више среће и

где је веома тешко ухватити починиоца на делу. Огроман углед који је Барт уживао за живота био је гаранција да такве оптужбе неће бити лако прихваћене. И доиста, избила је расправа усред које је највећи британски историчар науке Лесли Херншоу почео да пише Бартову званичну биографију. Херншоу је имао безмерно поштовање према Барту – чак му је одржао говор на сахрани. (Ово је веома важно у склопу онога што се затим десило.) Био је изазван и љутит због оптужби на рачун његовог покојног пријатеља и јавно је тражио од академске заједнице, пре свега Британског друштва психолога, да одложи доношење суда све док не заврши детаљна истраживања везана за Бартову биографију. Он признаје да је прећутна намера целог пројекта била да се Бартово име једном заувек очисти од сваке примисли скандала или неетичности. Међутим, како је све детаљније и дубље испитивао Бартове личне забелешке, писма и други материјал који му је био доступан, почели су да се нагомилавају крајње узнемирујући налази који су Херншоуа навели да постепено промени мишљење. У објављеној биографији „Си-

Сер Сирил Барт – генијални психолог или преварант?

део савремене расправе о профилисању путем анализе ДНК, као и могућностима биотехнолошког побољшања људског генетског кода, мање или више отворено подстакнут стварном или привидном везом између генетске грађе човека и његових интелектуалних моћи, наводно приказаних кроз IQ. Живимо у добу у коме IQ тестови могу да одреде какав смо посао добили, у који ћемо род војске бити мобилисани, па чак и хоћемо ли бити чланови неког клуба, друштва или неког удружења. Стога – и то је најважнија поука из читаве афере с преварама сер Сирила Барта – треба бити веома опрезан када се у овој области неки ставови одређују као научни. Чак и ако званично потичу од научника, не морају самим тим бити ближе истини ■

Милан М. Ћирковић

АУТОМОБИЛ ЗА ТРКЕ ПО КОПНУ И ВОДИ

Британска кућа „Gibbs Technologies” основана је недавно, али о њој се већ навелико прича међу љубитељима необичних аутомобила. Овог пролећа Алан Гибс, власник куће и главни конструктор, приказао је тржишту своје возило – леп и брз спортски аутомобил за копно и воду назван „Aquada”.

Пробна вожња Ламаншом

Пробна вожња на Ламаншу привукла је бројне посетиоце. С одушевљењем су посматрали црни аутомобил који је најпре јурио брзином од 160 километара на сат, а потом заплывио кроз таласе достижући брзину од 50 километара на сат. Возач „Aquada” није изашао из возила да би га прилагодио другачијим условима пута. Само је притиснуо дугме на командној табли и спортски аутомобил је, увукавши точкове, постао најбржа амфибија на свету.

Ово необично возило требало би да почне да се производи 2009. године и већ је договорена велика испорука за тржиште Сједињених Америчких Држава. Купцима који желе да се возе и по копно и по води цена од око 220.000 евра, колико је најављено да ће коштати „Aquada”, изгледа неће бити препрека ■

ПОВРАТАК СЕКСТАНТА

Хвалисање најбољим секстантом на свету не звучи ништа боље од истицања новог модела двоколица или катапулта. Већина људи то схвата као одјек прошлих времена. Међутим, неки поморци и данас користе ово помагало старо 250 година. Уосталом, најсавременији GPS уређај (за одређивање положаја на земљи) оставиће вас на цедилу ако нема струје. „Хоризонт ултрасекстант” произвођача „Касенс и Плат” мери угао између хоризонта и Сунца, Месеца и осталих небеских тела, што поморцима помаже да установе положај на пучини с тачношћу једног километра. Рам од легуре бронзе отпоран је на кривљење, бела боја уређаја одбија топлоту, а светлосни микрометар помаже код одређивања углова у сумрак или освит зоре. Кошта 1500 долара, и изгледаће сјајно поред абакуса од титанијума и угљеничних влакана ■

ВИРТУЕЛНО ПРОБАЊЕ ОБУЋЕ

Према једном занимљивом истраживању спроведеном у Немачкој, научници су открили да куповина обуће није за сваког исти доживљај. Већина жена са задовољством испроба десетак и више пари обуће пре него што се одлучи за одговарајуће, док је за мушкарце то губљење времена. За малишане и њихове родитеље пробање обуће најчешће је заморно.

Захваљујући домишљатости рачунарских стручњака огранка „Хајнрих Херц” при Фраунхофер институту, куповина обуће ускоро би могла да буде потпуно другачија. Уместо уобичајеног пробања обуће то би се радило виртуелно.

Стручњаци дигиталне технологије осмислили су уређај који би, као затамњено огледало, био постављен у сваку продавницу. Видео-камера која се налази у уређају снимала би ногу купца и, према величини и облику стопала, рачунарским путем издвојила све одговарајуће

моделе обуће, а како стоје на нози одмах би се показало на затамњеном екрану – огледалу. Брзо и лако, без изувања и обувања, купац би могао да одабере обућу која му се допада. Сигурности ради, пре куповине могао би заиста да је обује и увери се у удобност.

Ови рачунарски уређаји за виртуелно пробање обуће били би решење за све купце и зато се с нестрпљењем очекује да буду постављени у продавнице ■

Уместо изувања и обувања обуће, довољно је погледати у екран и одабрати одговарајући пар.

МРДНИ МАЛО ЛЕВО...

Иако изгледа као авионски млазни мотор, ова гр-досија на слици је спектрометар (уређај који мери масе податомских честица). Фотографија је настала приликом проласка кроз немачки градић Леополдшафен, на путу за Карлсруе где ће уређај одиграти кључну улогу у огледу чији је циљ одређивање масе неухватљивог неутрина – најобилније елементарне честице у васиони.

Иако је спектрометар саграђен у Дегендорфу, свега 320 километара од Карлсруеа, толико је велики да по саобраћајним прописима није могао да се превезе аутопутем. Уместо тога упућен је на путовање дуго 8000 километара: Дунавом до Црног мора, одатле Средоземљем до Атлантског океана, затим ка каналу Ламанш и низ Рајну.

Верује се да неутрино производе звезде и експлозије супернова. Такође се сматра да ове елементарне честице у васиони чине 20 одсто такозване тамне материје. Немају наелектрисање и путују брзином блиском брзини светлости. Зато их је готово немогуће открити. Међутим, научници ће употребити спектрометар тежак 200 тона и величине 23 x 10 метара да измере масу честице. То је заједнички европско-амерички подухват ■

ДРЕСИНА ЈАЧА МИШИЋЕ

Вожња и вежба у природи

Дресине се готово више нигде не користе као помоћна шинска возила. Али, нешто измењеног облика, могле би да послуже у вежбама за јачање тела. Баш такву једну дресину недавно је направио Аустријанац Хуберт Вајснегер.

Лагана, налик је на тротинет, поставља се на једну шину, а покреће се снагом тела. Готово сви мишићи учествују у томе. Рукама се подиже и спушта волан који је намотаним жицаним нитима спојен с точком, котурачом, док се једном ногом одгурује од тла, а другом одржава равнотежа.

Хуберт Вајснегер сматра да је његова дресина јединствена спортска направа која обједињује више њих. Додаје и да је боље вежбати у природи него проводити време у затвореном простору неке теретане кад напуштених железничких саобраћајница има свуда ■

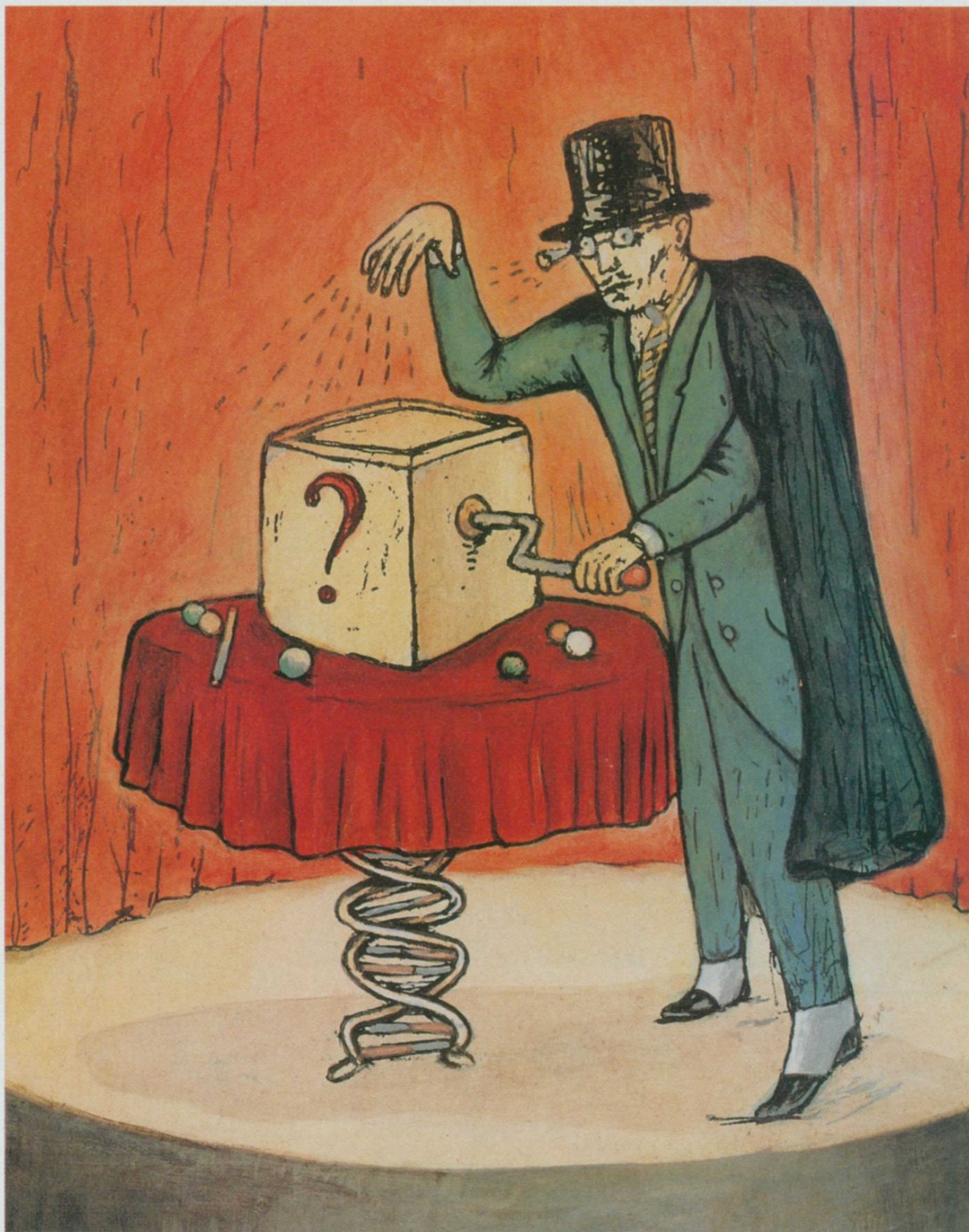
ВЕШТИНА ЗВАНА МАГИЈА

МАЈСТОРИ

Добар мађионичар на сцени мора да буде веома увежбан да би неко имао стрпљења да га гледа. А да ли сте знали да је за његов наступ неопходно да се стекне најмање пет вештина, укључујући и познавање људске психологије и физиологије? **Прва** је одвраћање пажње: наиме, ако пажњу усмеримо на једну тачку, постајемо готово слепи за све што се ван ње догађа.

Мађионичар је особа обдарена многим способностима: брз рад и координација руку и мозга, одлично познавање људске психологије, гипкост, увежбаност, убедљивост...
Главни циљ му је да стави на пробу наша чула и опажања стварајући невероватне привиде

Друга је претпостављање: ми о свему што нас окружује судимо на основу сопственог искуства (то јест, на основу онога што мислимо да знамо). **Трећа** је ограничена пажња: ако видимо неку

ИСТОРИЈА ДУГА 4500 ГОДИНА

2500. година пре наше ере: На двору фараона мађионичари су често забављали племиће. Тачка коју је изводио Геди (одвајање главе патке коју би вратио и она поново оживела) или Убаинер (бацање у бару крокодила од воска који се претвара у правог) описане су

на папирусу Весткар пре више од четири миленијума.

62. година пре наше ере: Херон Старији описује аутоматско отварање врата или гашење ватре које су извеле две скулптуре.

1584. година: Реџиналд Скот навео је у једној књизи све познате мађионичарске трикове и забавне друштвене игре не би ли доказао да илузионисти нису ђаволи, али је мно-

го примерака његовог дела завршило на ломачи.

1750. година: У Орбетелу, у Италији, рођен је Ђузепе Пинети који је био највећи илузиониста свог века.

1793. година: У Торину је рођен Бартоломео Боско који је половином 19. века постао највећи европски мађионичар, поготово с тачкама у којима се појављују и нестају лоптице и ситне животиње.

1805. година: Рођен је Ежен Робер-Худин, који је уличне мађионичарске представе претворио у префињену забаву у салонима богаташа или у позориштима.

1874. година: У Будимпешти се 24. марта родио Ерих Вајс који ће под псеудонимом Хари Худини постати најчувенији илузиониста 20. века.

1918. година: Худини 7. јануара на позорници њујоршког

ПАКНИХ ТРСТИЈУ

ствар која нам се чини познатом, нећемо је још једном погледати. **Четврто** је поверење у сопствена чула: ако нешто гледамо „сопственим очима“, нема разлога да посумњамо у то што видимо. **Пета** је журба да дођемо до некаквог закључка: доносимо одлуке на основу непотпуних података (на пример, ако видимо реп, одмах помислимо да је ту неки пас).

Али, то још није све. Мађионичари кажу да је њихово занимање друго најстарије на свету (зна се које је прво!). Засигурно је најстарији вид позоришта будући да су мађионичарске тачке описиване још на папирусима с египатским хијероглифима. Под магијом се не подразумева рад врача и призивача духова, већ способност да се захваљујући увежбаности руке и другим триковима постигне варка, илузија. Зато мађионичаре зовемо и илузионисти.

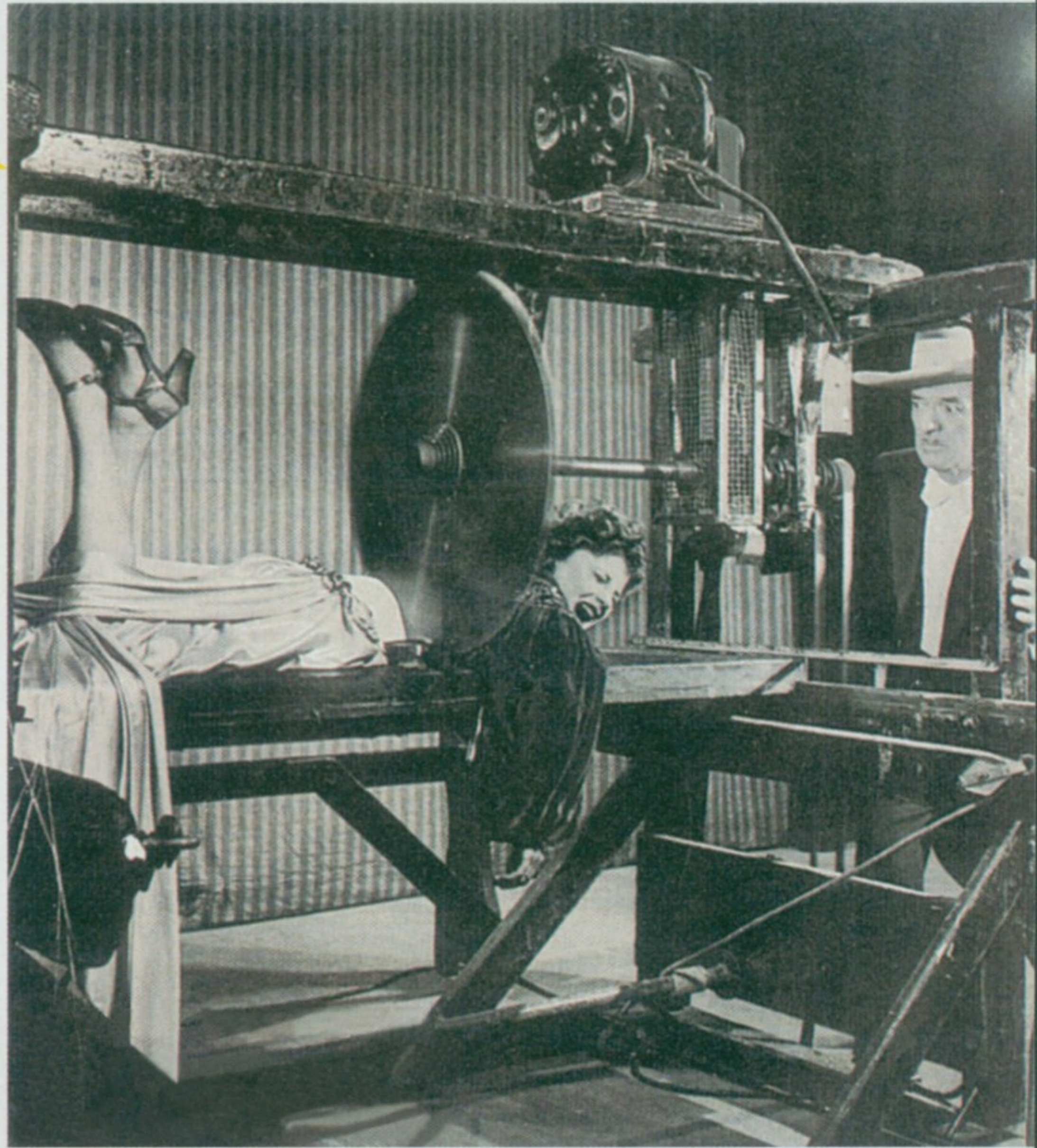
Како каже амерички илузиониста Џејмс Ранди, цитирајући познатог колегу из 19. века Роберта Худинија: „Мађионичар је глумац који глуми

ми улогу чаробњака, али никако себи не присваја магијска својства. Кад би то учињено, сви би могли да му кажу да је обичан шарлатан.” Будући да су мађионичари озбиљни професионалци, они се обично увежбавају за одређену област у овим вештинама, а има бар пет основних праваца.

Микромагија је вештина која се изводи и показује с мале удаљености, често уз коришћење обичних, свакодневних предмета као што су новчићи, прибор за јело, шибице, шољице. Управо зато ови предмети нису нимало „сумњиви”. Ко би могао да претпостави да новчић на коме с једне стране пише један динар, с друге има натпис 50 пара? Или да шибица, већ поцрнела од паљења, може поново да се упали?

За микромагију није потребна позорница нити специјални ефекти, већ може да се изводи пред малом групом људи уз сасвим мало помагала. То, пак, не значи да је ова врста мађионичарства једноставна, јер мађионичар изблиза много теже скрива трикове. Он мора да зна како ће гледаоцима одвући пажњу речима, док му се прсти (сатима увежбавани пред огледалом) крећу.

На пример, мађионичар тражи од неког гледаоца да у сваку шаку стави различит

Педесетих година прошлог века Хари Блекстон „тестерисао” је жену без сандука и додатне кутије испод. Како? У томе и јесте лепота и дуговечност илузионистичке професије.

новчић, а онда му окрене леђа и замоли га да „помисли” на један од два новчића приносећи стиснуту шаку челу. Потом се окреће, тражи од гледаоца да му покаже новчиће и открива онај „прави”. Заправо, он посматра шаке гледаоца: она коју је дизао до чела је бела јер је доток крви накратко био мањи. А да је рекао: „Подигни једну руку и открићу”, гледалац би схватио трик.

Картомагија је још једна од илузионистичких специјалности. Велики амерички мађионичар Рики Џеј две недеље је у препуној позоришној сали на Бродвеју изводио представу „Рики Џеј и његове 52 помагачице”, а тичало се, наравно, шпила карата. Број могућих трикова с картама је огроман, до данас их је побројано на хиљаде.

Хари Худини за време једне од својих тачака

хиподрома изводи тачку у којој слон нестаје са сцене.

1918. година: Кинески мађионичар Чунг Линг Со, заправо Американац који се звао Вилијам Елсворт Робинсон, убијен је у једној тачки у којој је требало да зубима заустави метак који је на њега испалио добровољац из гледалишта.

1921. година: Хорас Голдин први пут изводи тачку у којој пресеца жену на два дела.

1929. година: Џозеф Данингер постао је најчувенији мента-

листа у Америци. Пред милионима слушалаца, као и познатих људи присутних у студију, успео је да „одгонета” њихове мисли.

1953. година: Роберт Харбин измишља „цикцак девојку” (исечену на три дела).

1973. година: Мађионичар Силван добио је Оскара за илузионизам.

1983. година: У директном ТВ преносу Дејвид Коперфилд

успео је да „склони” Кип слободе у Њујорку.

1994. година: Ланс Бартон је у 34. години потписао ексклузивни уговор с једним хотелом у Лас Вегасу на 100 милиона долара.

2003. година: Зигфрид и Рој, чувени дует који је у Лас Вегасу наступао с тигровима, морао је да оконча каријеру кад је Роја напао један тигар и тешко га повредио ■

МАЋИОНИЧАРИ НАУЧНИЦИ

Уметност илузије одувек је користила мање познате природне појаве или нова научна открића да би створила нове и још невероватније тачке. Коришћени су како магнетизам тако и ширење метала на топлоти, минијатурни предајници и звучни сензори који даље покрећу разне механизме. Боље речено: сваки нови проналазак или откриће физичких и хемијских појава доводили су до нових илузионистичких игара.

Јер, и сами мађионичари често су одлични познаваоци технике. Поменути Херон, на пример, сам је направио металног коња који је могао да пије воду из пехара. Чак и кад би му војник сабљом пресекао главу, она не би падала и коњ је и даље пио воду.

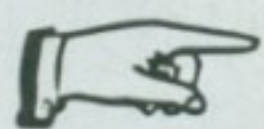
У неким случајевима техничка вештина „чаробњака“ остала је непозната да би утисак који је произвела тачка остао тајанствен, док у другим случајевима сложена машинерија треба да буде видљива да би илузија оставила присутне без даха. Таква је случај с „аутоматским играчем шаха“ који је 1770. године измислио Мађар Волфганг фон Кемпелен да би забавио аустроугарску краљицу. Направа је изгледала као велики сандук с вратанцима која су могла да се отварају, а на горњој површини налазила се шаховска табла с лутком у виду Турчина који је у шаховским партијама био непобедив. Пре него што би игра почела, Кемпелен је отварао вратанца да би показао да унутра постоји само гомила разних механизма.

Па, у чему је била тајна? Открио ју је Џон Гуган, колекционар аутомата, који је 1971. године обновио „Турчина“ и приказао га публици: у сандуку се крио један ситан човек, од-

личан мајстор шаха, који се склањао иза механизма како је творац направе отварао вратанца.

Међу стварима које су мађионичари увек гледали добро да прикрију су неизбежни подупирачи који су њему или његовој асистенткињи омогућавали да лети или лебди. Некада би мађионичар, као што је био Хауард Трустон, користио дебеле најлонске нити које су држале његову партнерку у ваздуху, а кад би позвао неког дечака да дође на позорницу и увери се у сцену, на ухо би му говорио непристојне речи да би му одвратио пажњу од најлонских конопца и он би остао збуњен читавим утиском.

Технике рада мађионичара ни данас нису много другачије. Наравно, најлонски конопци и остали прибор су савршенији и не приметнији, али се њихова вештина и даље састоји пре свега у томе да одврате пажњу гледалаца и спрече их да виде одсјаје светла у разапетим најлонима ■

Постоје различити начини извођења трикова. Вештина се састоји у убацивању и склањању карата што се постиже великом увежбаношћу руку. Дobar мајстор може дуго да забавља публику гестикулирајући сасвим природно, а да му се не види карта коју држи на длану. Потом, постоје готово не приметно обележене карте, али и оне посебне, с дуплим лицем, па неколико потпуно истих карата или шпирови који су с једне стране различити а с друге су све карте исте боје и броја. Успешност илузионисте састоји се у томе да гледаоце никад не доведе у сумњу чиме се служи.

Такозване **велике илузије** веома су скупе јер само за једну тачку подразумевају прављење сложених машина. У ову врсту спадају тачке у којима мађионичар од једном нестаје са сцене или жена коју тестеришу на два дела. У овим варкама на искушењу су крајње границе наших чула. Нама се чини да у таблу једног стола никако не може да се смести још једна особа, али само зато што мислимо да је тај сто исти као и сви други.

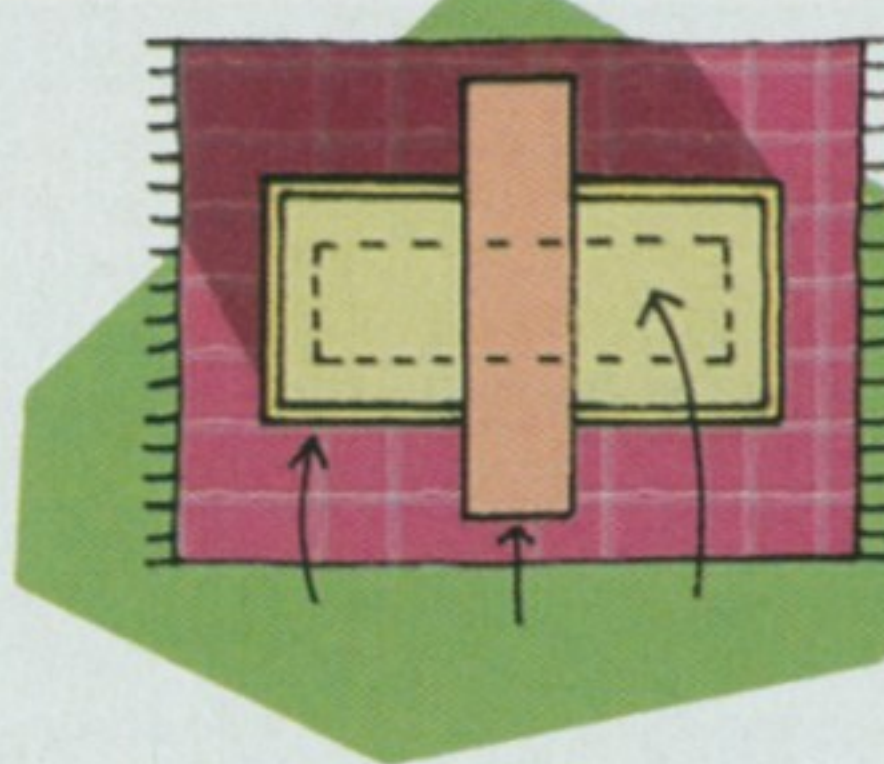
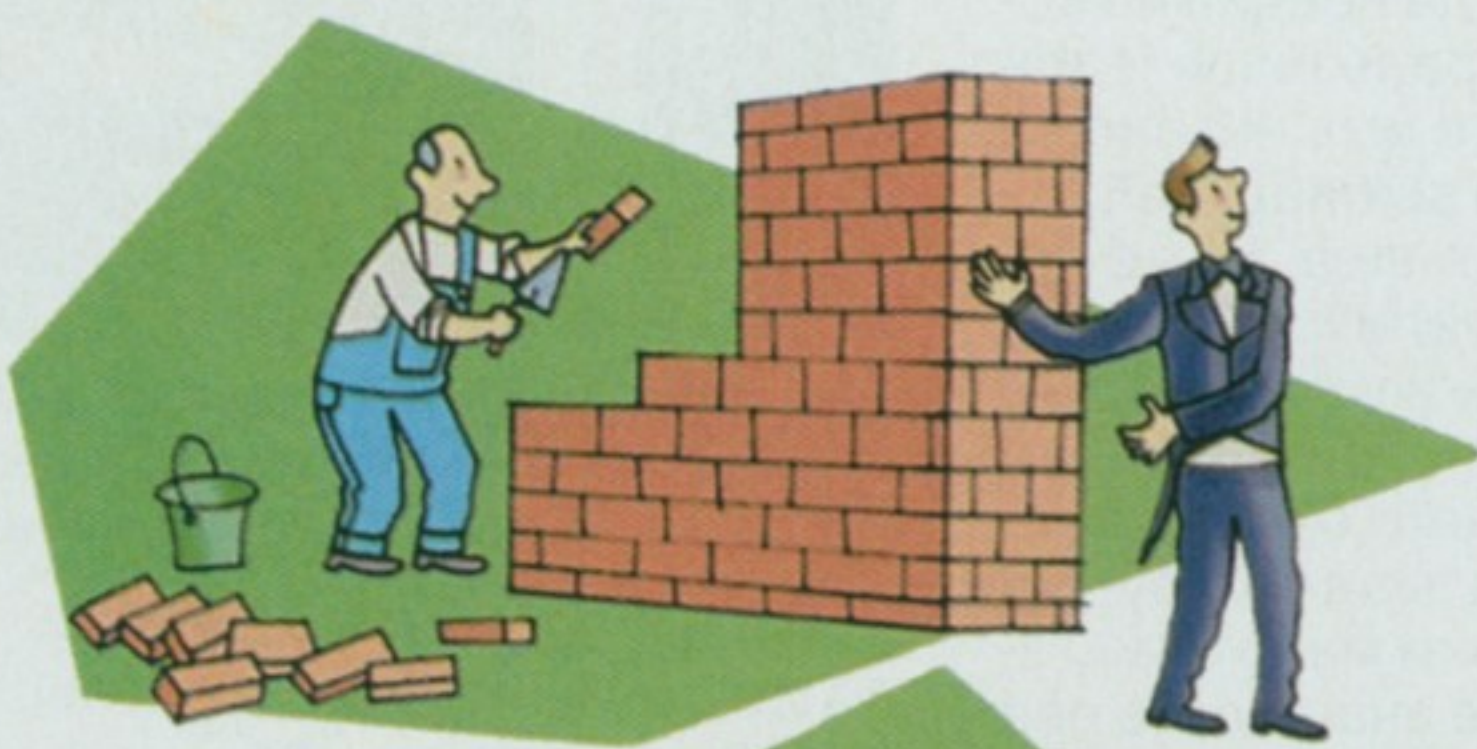
Исто важи и за пролажење мађионичара кроз зид. На сцени зидари праве зид од цигала. Испод зида прострт је тепих. С обе стране зида поставе се кабине с вратима. Мађионичар прође кроз једна врата, изброји до три и изађе кроз друга. А заправо је прошао испод, кроз рупу у позорници: штос је у тепиху,

еластичном таман толико да се човек у трену провуче испод зида.

Ментализам је чиста психологија јер се илузиониста прави да има натприродне моћи: чита мисли, предвиђа будуће догађаје, помера уда-

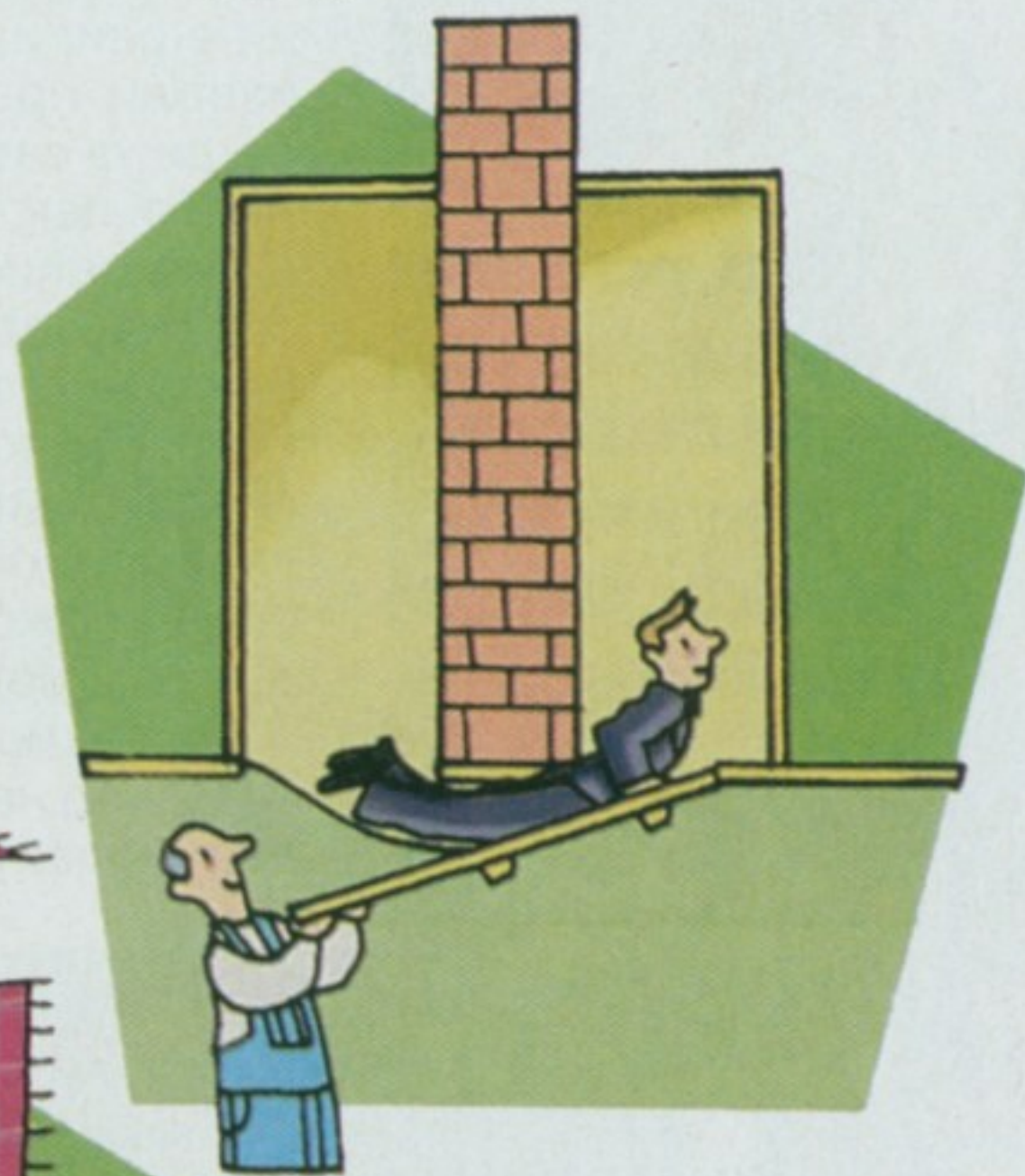
љене предмете... користећи главне постулате психологије. Три су основне технике у овој специјалности: **присилно убеђивање**, што заправо значи да се гледаоцу чини да прави слободан избор, а у ствари је на њега приморан;

крађа у смислу лукавог долажења до неких података које мађионичар заправо не зна; **манипулација чињеницама**, на пример, доказивање да је нешто „предвидео“ пошто је претходно већ сазнао одређену чињеницу.

ТРИК ЈЕ У...

Пошто су већ одавно „проваљени“, ево како мађионичари изводе два чувена трика: пролазак кроз зид од цигала и тестерисање жене на два дела.

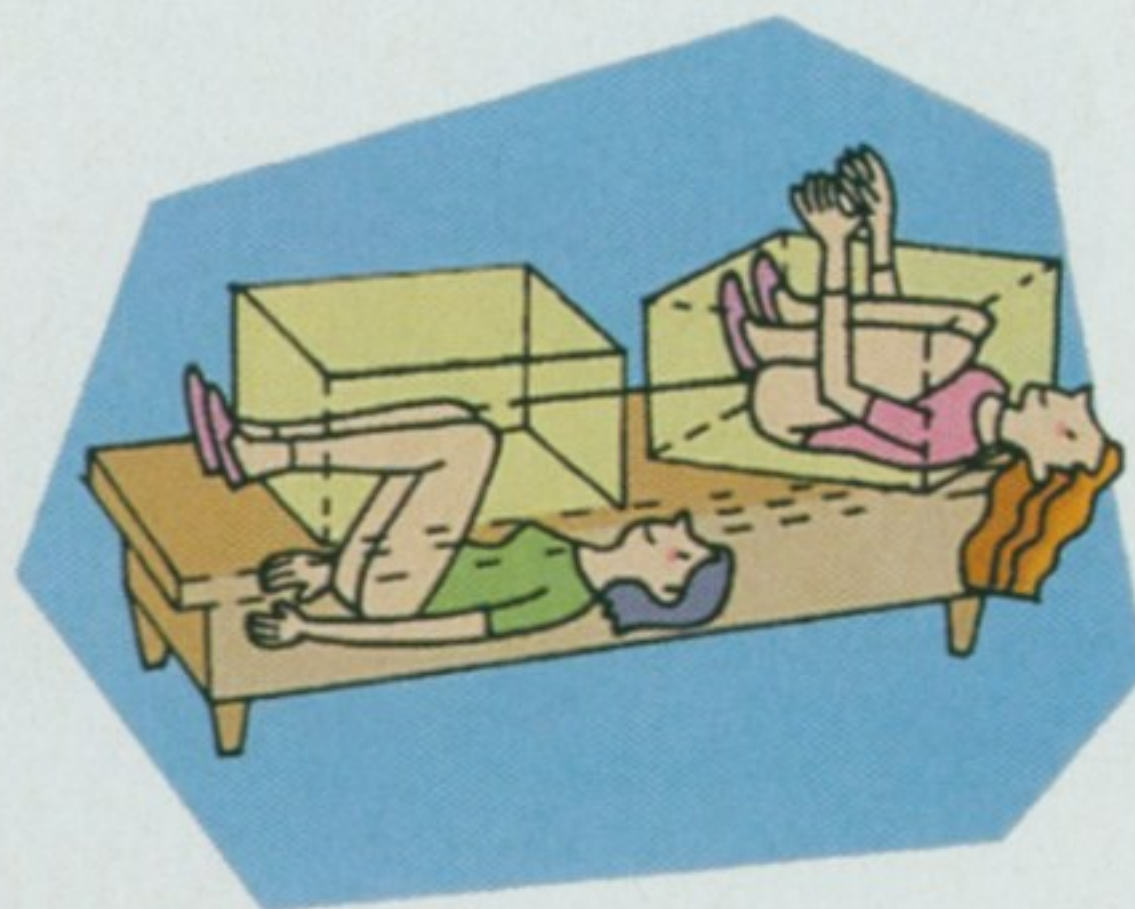
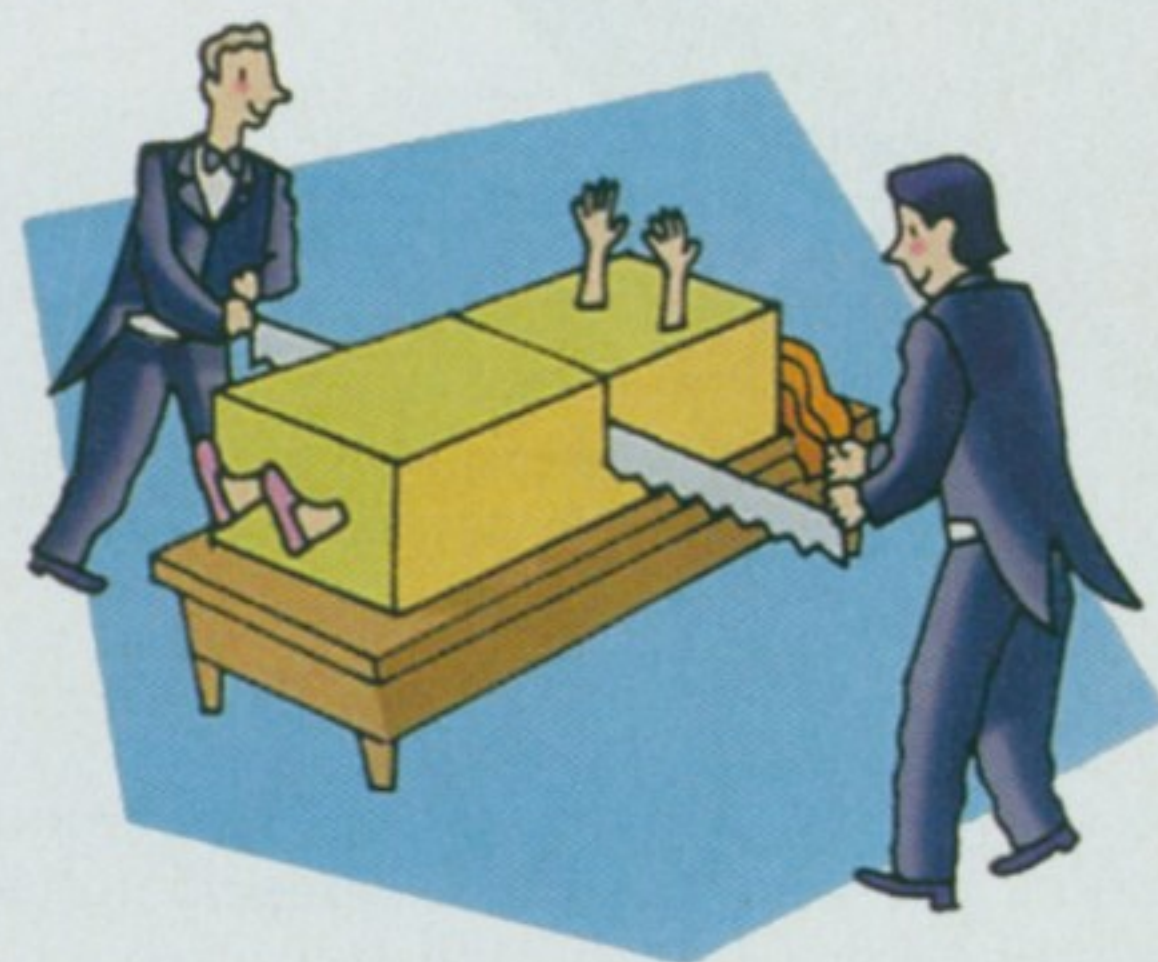
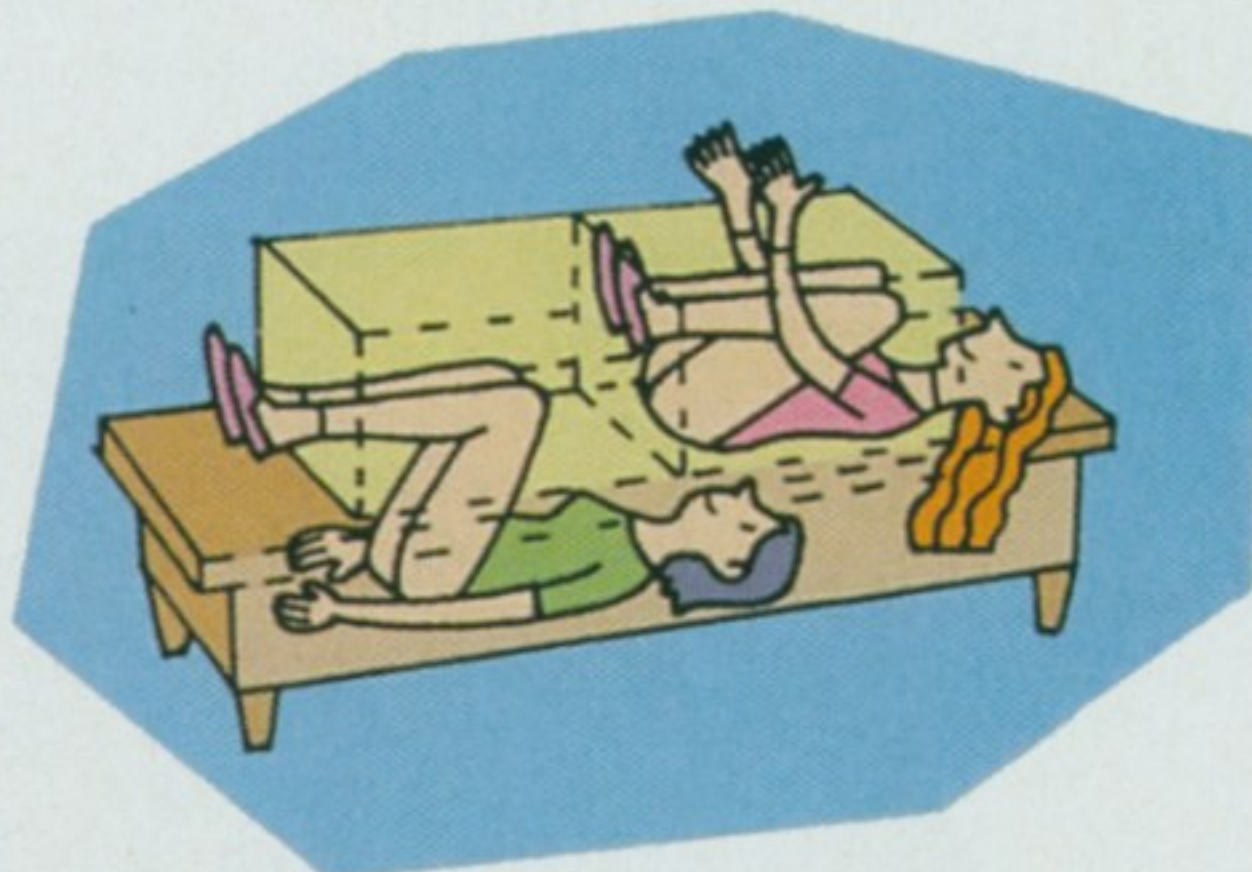
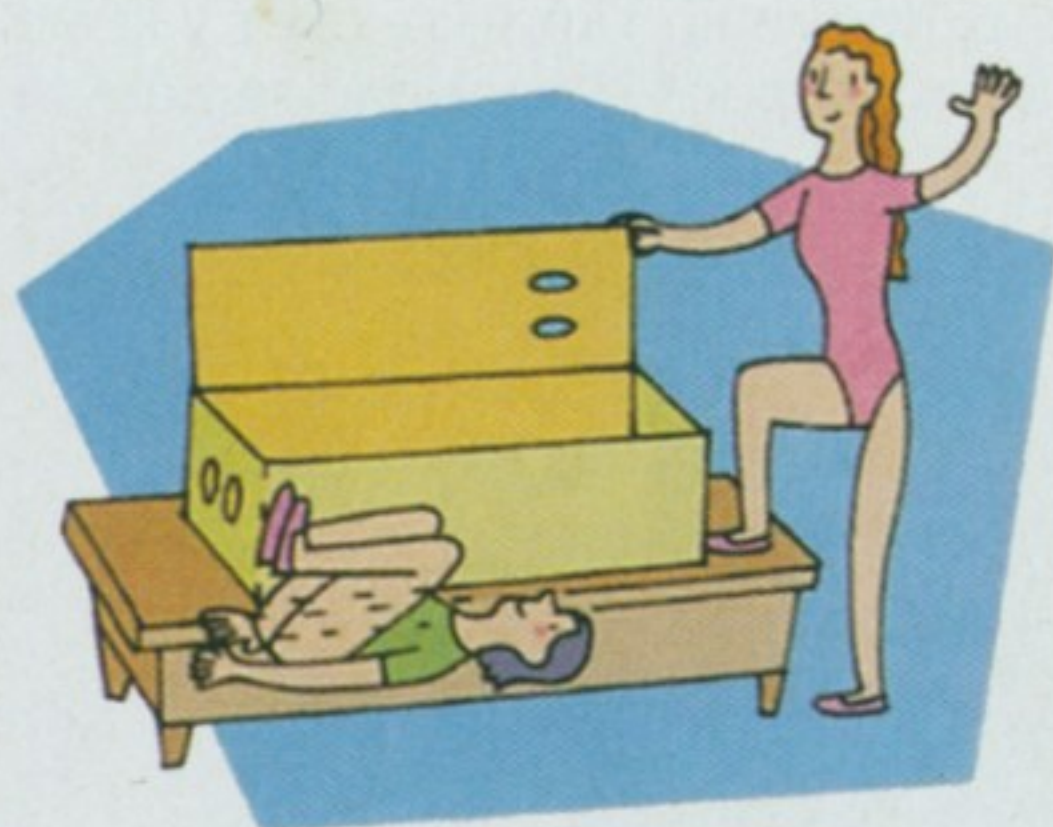
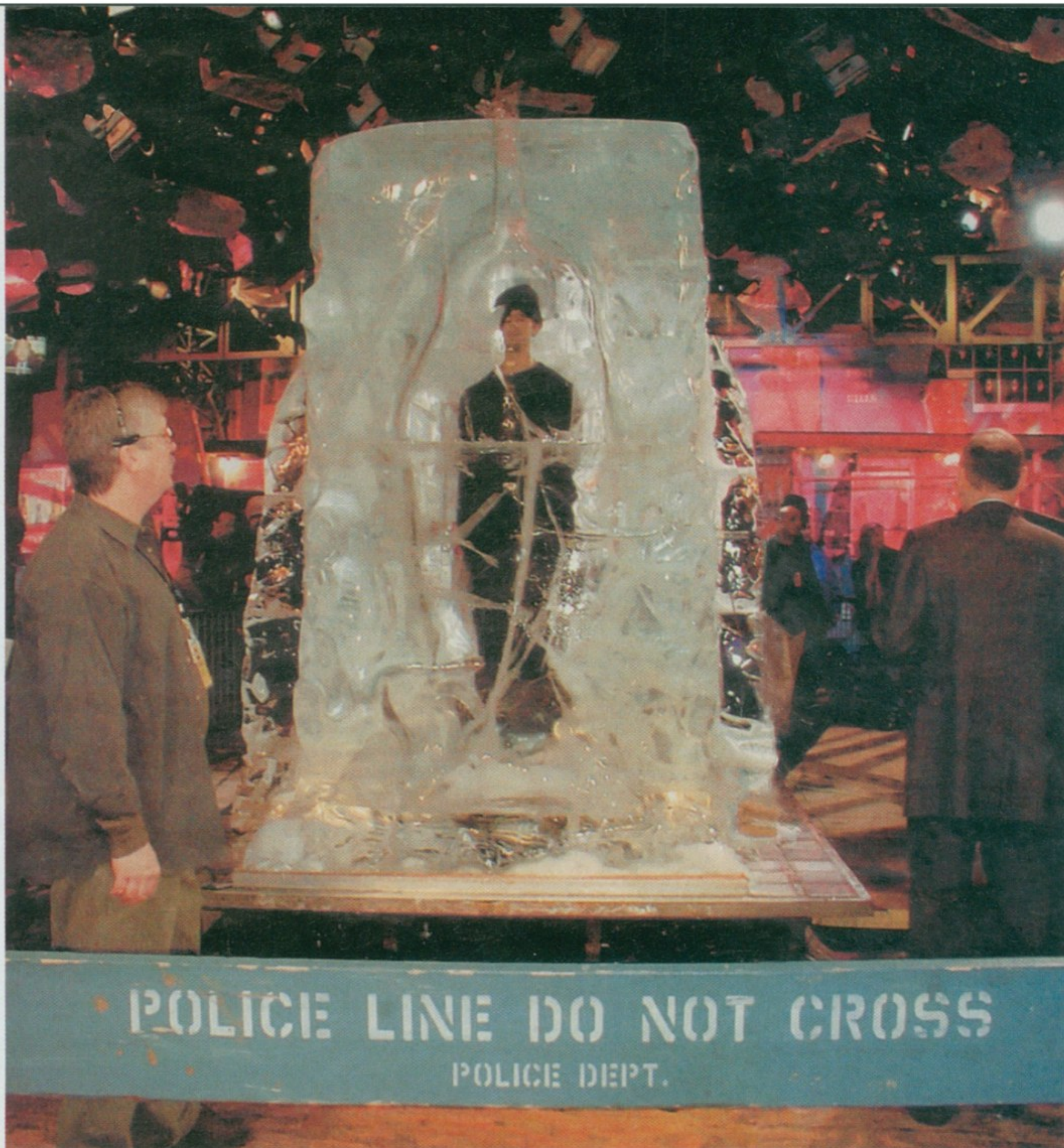

Зид: Зидар пред очима публике прави зид од цигала, а затим се са сваке стране постави кабина с вратима. Мађионичар улази с једне стране и пролази с друге, а не може доле јер је доле тепих. У томе и јесте трик: тепих се савије и мађионичар се за трен ока подвуче испод зида и изађе с друге стране ■

Менталиста, рецимо, позове да се замисли неки број или животиња и гледалац мисли да има широк избор, али заправо није тако. Ако нам неко каже да замислимо неки непаран број од 1 до 10, већина ће помислити на број 7, а ако је пред вама и шпил карата, биће то црвена седмица. Менталисти се ослањају на добро позната искуства и примере из психологије, а онда све то пакују у laku игру која ће изгледати веродостојно.

Ескапологија је способност да се човек ослободи из било каквог затвора, ковчега, ланаца, лисица на рукама... А највећи мађионичар свих времена баш ове специјалности био је Хари Худини. Он је успео да се извуче из каце пуне воде у коју је загњурен на главце, па је онда каца одозго затворена ланцима и катанцима. Данашњи мађионичари често се вајкају да је Худини многе своје трикове однео у гроб, па сваки мора да измишља своје.

Године 2000. Дејвид Блејн је 61 сат и 40 минута остао у санти леда, а после је сличне подвиге извео и у води.

Тестерисање: Мађионичарева асистенткиња улази у сандук док је у столу испод скривена друга жена. Дакле, руке и ноге које провире припадају двома различитим женама, али публика то не зна. Ковчег се тестерише, чак и раздвоји, а жена се жали да је нешто сврби око стомака... ■

За ослобађање из оваквих клопки потребна је велика увежбаност и снага, али и трикови које користе обичајчи врата и каса: дакле, калаузи и разне друге алатке. Невоља је где их сакрити јер сваки мађионичар који држи до себе дозвољава да га пре тачке детаљно прегледају да не би било никакве сумње у његову умешност. За неке тачке нису потребне никакве алатке, јер Худини је, на пример, говорио да је најједноставнији трик онај кад вас вежу дугим конопцем. Тако постоји већа могућност да ће се он негде отпустити или се пак пре везивања добро напну мишићи, а после опусте и конопца се олабави.

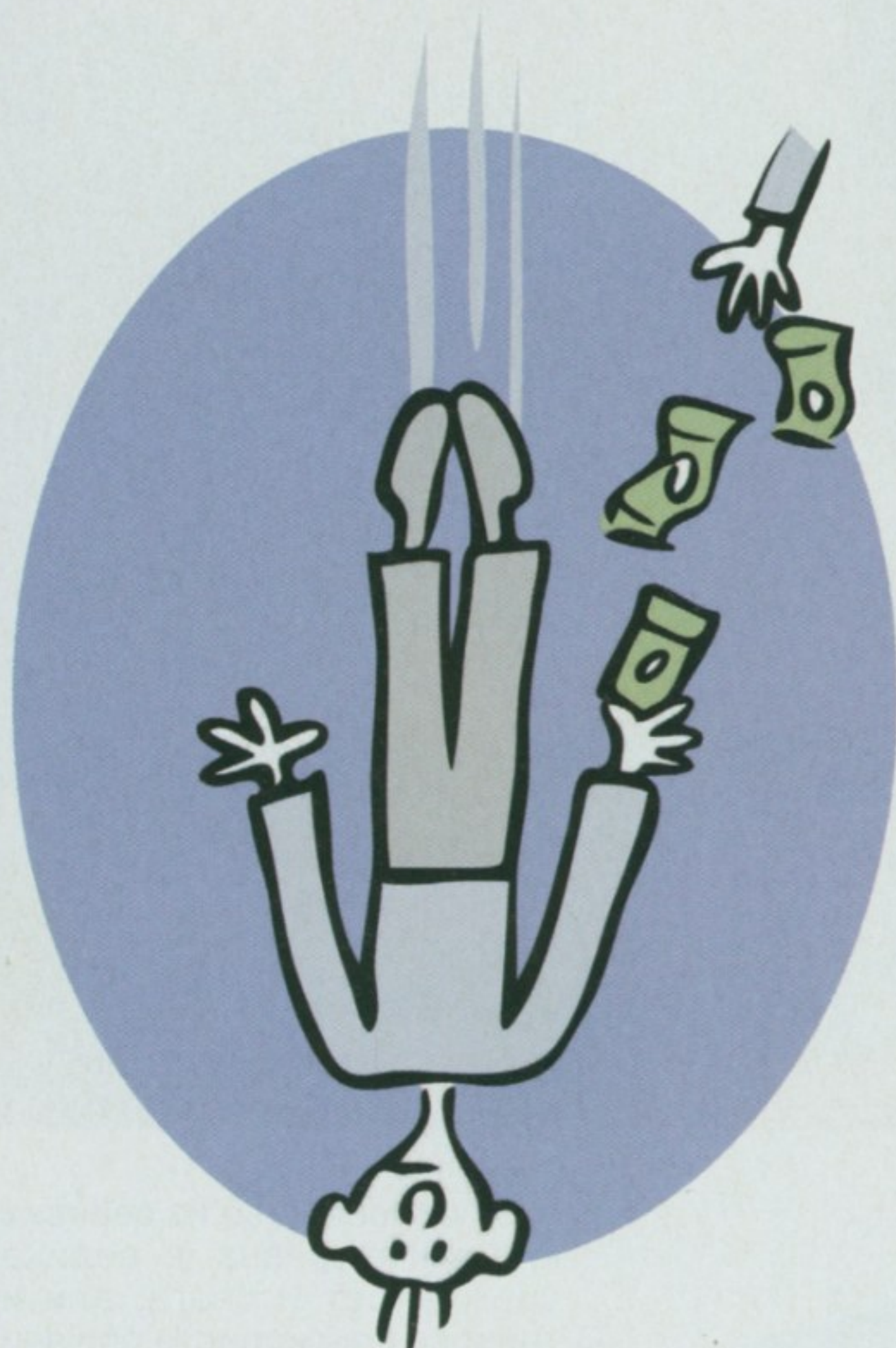
Поред ових, постоје и разне друге специјалности, као што је баратање неким предметима (новчићима, цигаретама, лулама), за које је потребна свакодневна вежба, као да сте пијаниста или виолиниста, иначе се губи гипкост и увежбаност прстију. Има оних који су специјалисти за математику, па оних који вешто „краду“ предмете (сатове, новчанике) или оних који своје вештине приказују на улици и забављају народ ■

З. М.

ПЕТНАЕСТ

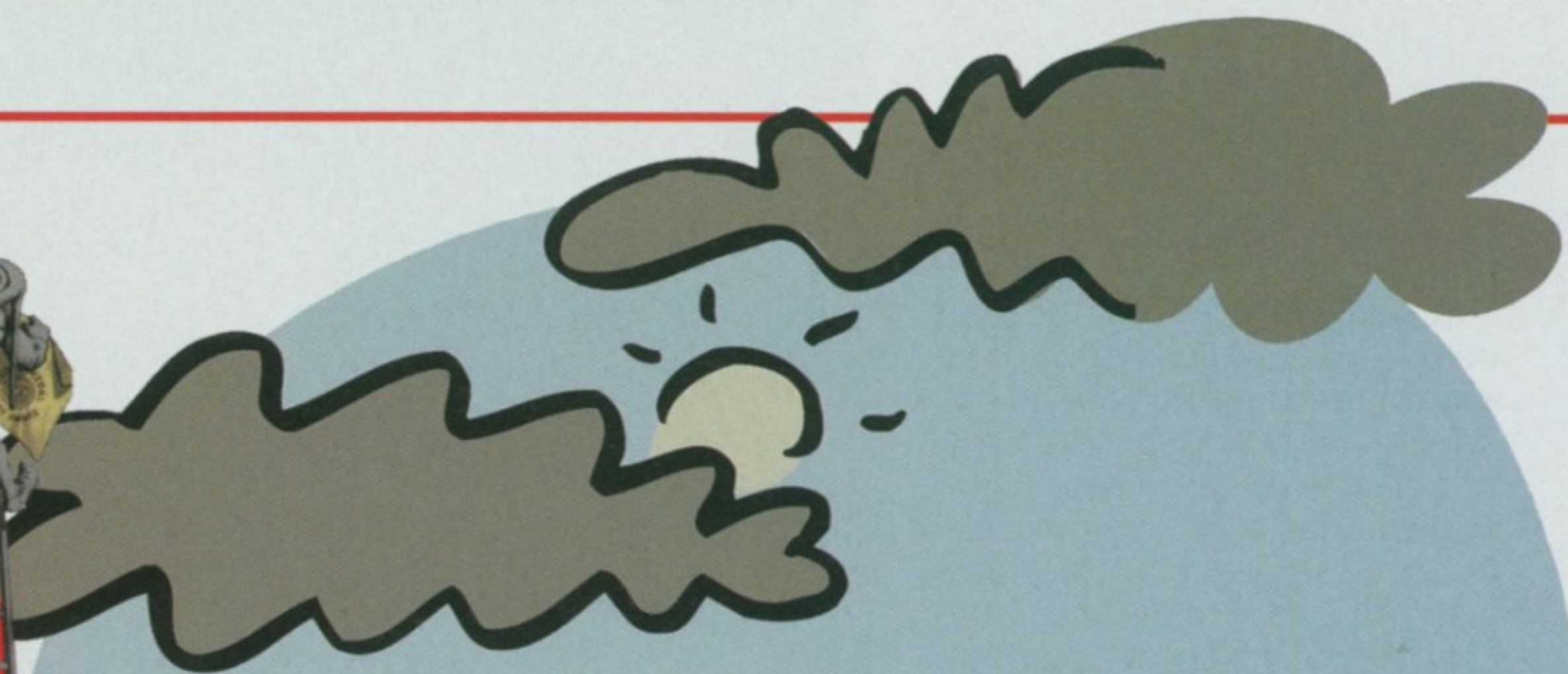

Илустровала Неда Докић

ИЗГУБЉЕНА ОПКЛАДА

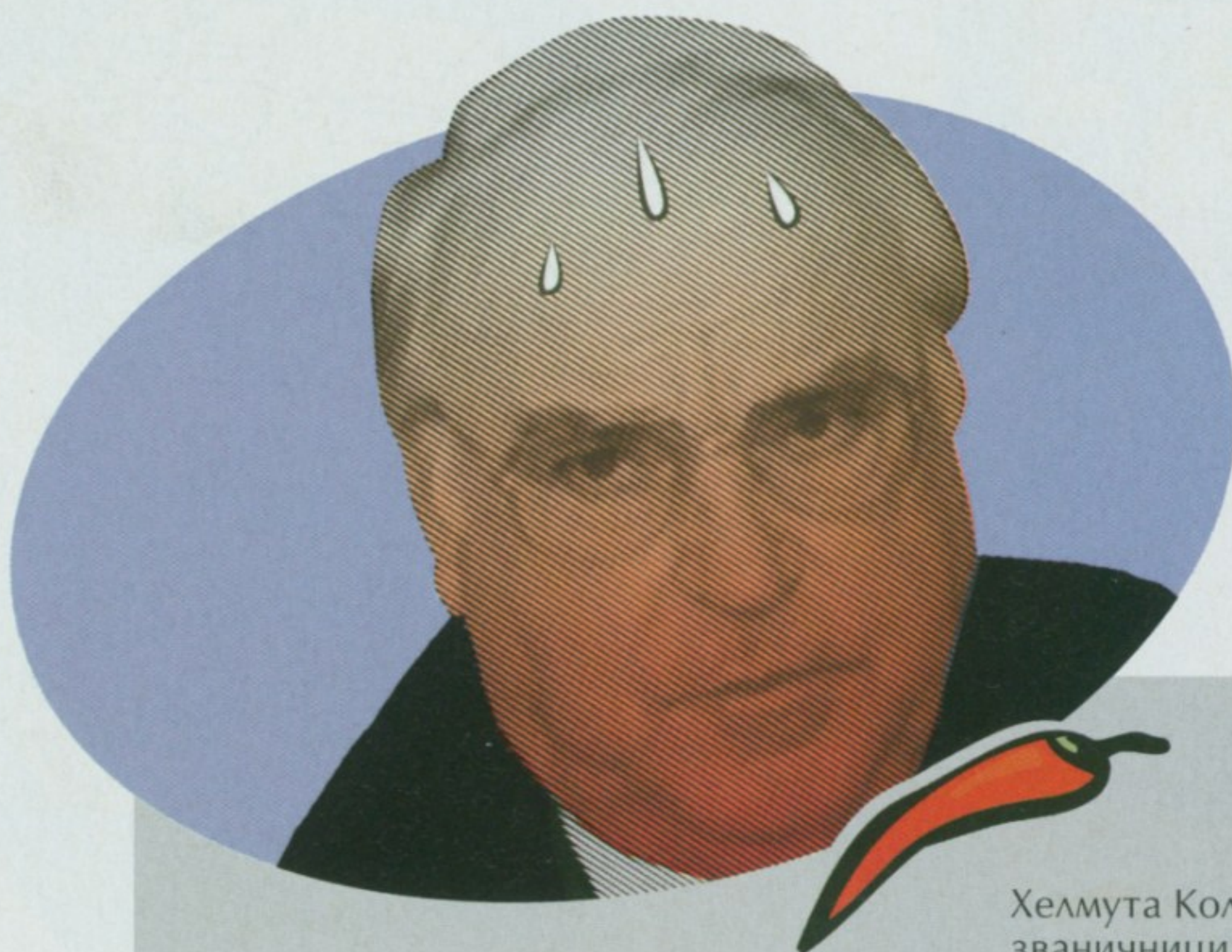
Један тридесетпетогодишњи Аустралијанац из Перта недавно је пао с деветог спрата и чудом остао жив. Опкладио се да ће да уђе код комшија у стан, али кроз прозор. Међутим, пао је с даске коју је поставио између два прозора. Баш као у филму, треснуо је право на тенду која се налазила изнад приземља зграде, па је платно ублажило пад. Само је сломио ногу ■

СТРАХ ОД ЖИВОТА

Само један од седморо одраслих становника Велике Британије жели да има децу. То су показала нова статистичка истраживања у овој земљи. Зар Британци не воле децу? Не! Они сматрају да је свет у коме живимо сувише опасан за децу. Чак седамдесет одсто испитаника изјавило је да је тероризам један од главних разлога због кога не желе да имају децу.

Готово шездесет одсто тврди да их плаше политичке вести које свакодневно гледају на телевизији, док је четрдесет одсто веома забринуто због значајних климатских промена. Укратко, свет у коме живимо превише је страшан и за њих одрасле, а камоли за децу ■

ПОЛИТИЧАРИ НЕ СЛУШАЈУ

Док се налазио у посети Израелу 2002. године, бившег немачког канцелара

Хелмута Кола израелски званичници позвали су на свечану вечеру. Том приликом послужено је посебно поврће, поклон израелских земљорадника, гајено у домаћим баштама онако како се гајило у

ГЛУМАЦ КОЈИ ЈЕ ОБОЖАВАО СЛАТКИШЕ

Кери Грант (1904–1986), једна од највећих филмских звезда 20. века, једном приликом позвао је телефоном хотелијера Конрада Хилтона у Истанбул да га нешто упита. Кад му је поставио питање, господин Хилтон се није нарочито изненадио, навикнут на хировите госте. А питање је гласило: – Зашто у хотелу „Плаза“, где сам управо одсео, за доручак служе само једну слатку енглеску погачицу? Као што се може наслутити, Кери Грант је био спреман да поједе и више.

Хилтоново објашњење било је једноставно. Примећено је да гости одгризу само једно парченце погачице, а остатак оставе. Зашто онда доносити две? Глумац је био огорчен због оваквог одговора и измамио је од Хилтона обећање да ће убудуће у хотелима „Хилтон“ служити два колача за доручак. У знак захвалности, Кери Грант – који је иначе одрастао у крајњем сиромаштву – основао је Друштво обожаваалаца слатких погачица чији је задатак био да пријаве сваки ресторан или хотел где су служили само једну, а не две или више слатких погачица ■

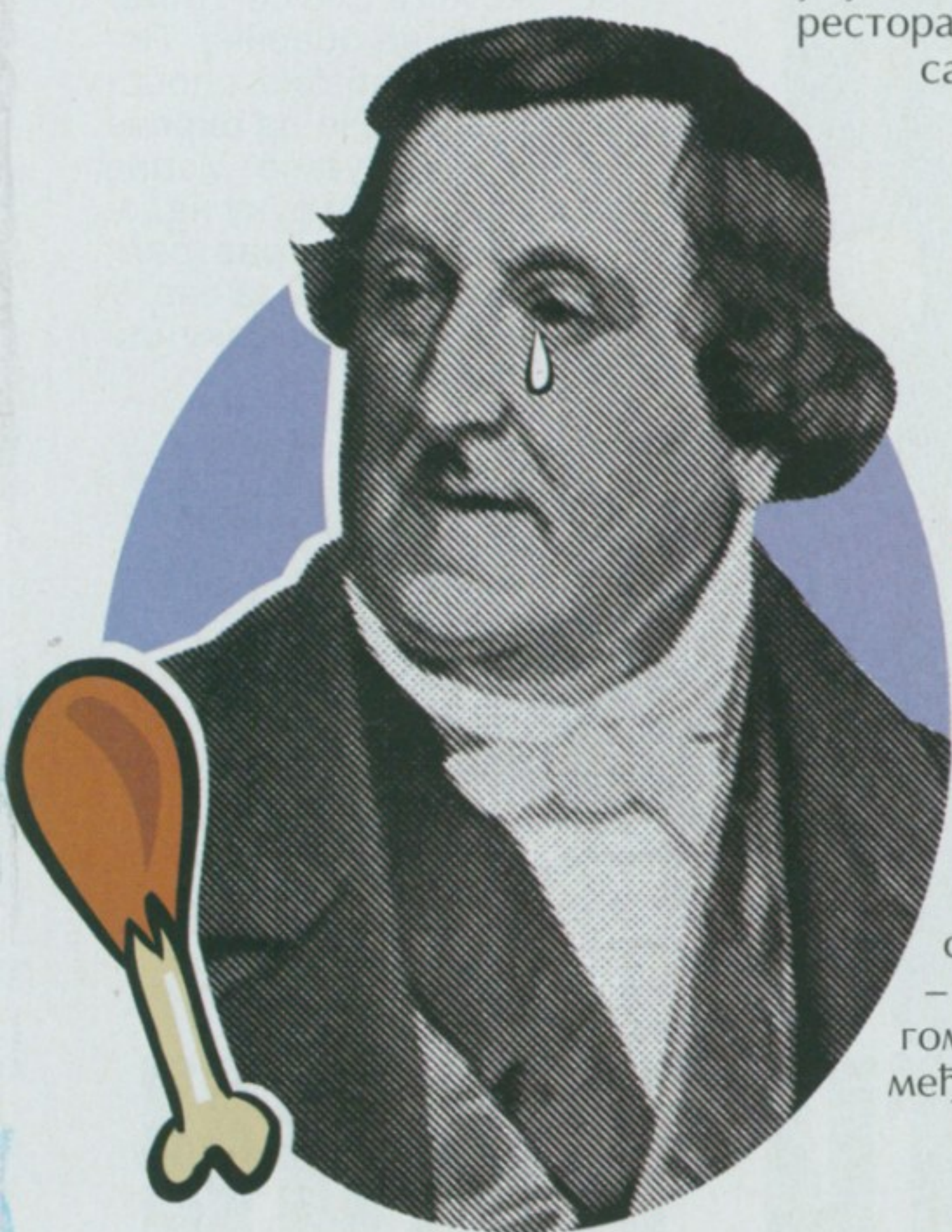
КАКАВ ГЛАС!

После једне оперске представе италијански композитор Ђоакино Росини (1792–1868) дословце је остао без речи јер га је одушевило певање оперске диве Аделине Пати.

– Поштована госпођо – рекао јој је Росини кад се малчице прибрао – два пута сам плакао у животу. Једном кад ми је у језеро Комо испао батак с печуркама, а други пут кад сам чуо ваш предивни глас!

Певачица га је зачуђено погледала, али је схватила право значење комплимента славног гурмана који је додао:

– А имајте у виду да су печурке гомољице – Моцарт међу осталим гљивама ■

ИЗЛАПЕЛОСТ СЕ ИСПЛАТИ

Сви могу да се жале на лоше памћење, осим једне Енглескиње која је због заборавности недавно освојила милион и три стотине хиљада фунти. Одлучила је да игра лото, а за свој срећни број изабрала је године свог сина. Срећна дама (којој је иначе 49 година) заборавила је да је њен јединац напунио двадесет седам година, па је заокружила број двадесет шест! И тако, због заборавности, освојила огромну своту новца.

Ових дана отишла је с породицом на Флориду да се опорави од изненађења што је постала богаташица ■

давна времена. Показујући црвене паприке које су изнете на сто, Моше Кацав, тадашњи израелски председник, рекао је да би та паприка била „добар поклон“ за најљуће политичке противнике. Изговоривши то, насмејао се мислећи да га Кол слуша.

Али, Хелмут Кол га није слушао, него је узео управо ту паприку и муњевитом брзином је загризао. За неколико секунди поцрвенео је у лицу (као паприка) и почео да кашље. Моше Кацав је већ био на ногама доносећи госту велику чашу воде ■

www.kjc.edu.yu

Kreativni jezički centar
English Language Teaching

ENGLISKI

NOVE GRUPE ZA SVE UZRASTE

DIPLOME I SAVREMENI PROGRAMI

OXFORD CENTRA

OC

ZEMUN-CENTAR, Miroslava Tišša 10/I sprat; info: 12-18h; tel: 210 55 52, 063 75 25 805

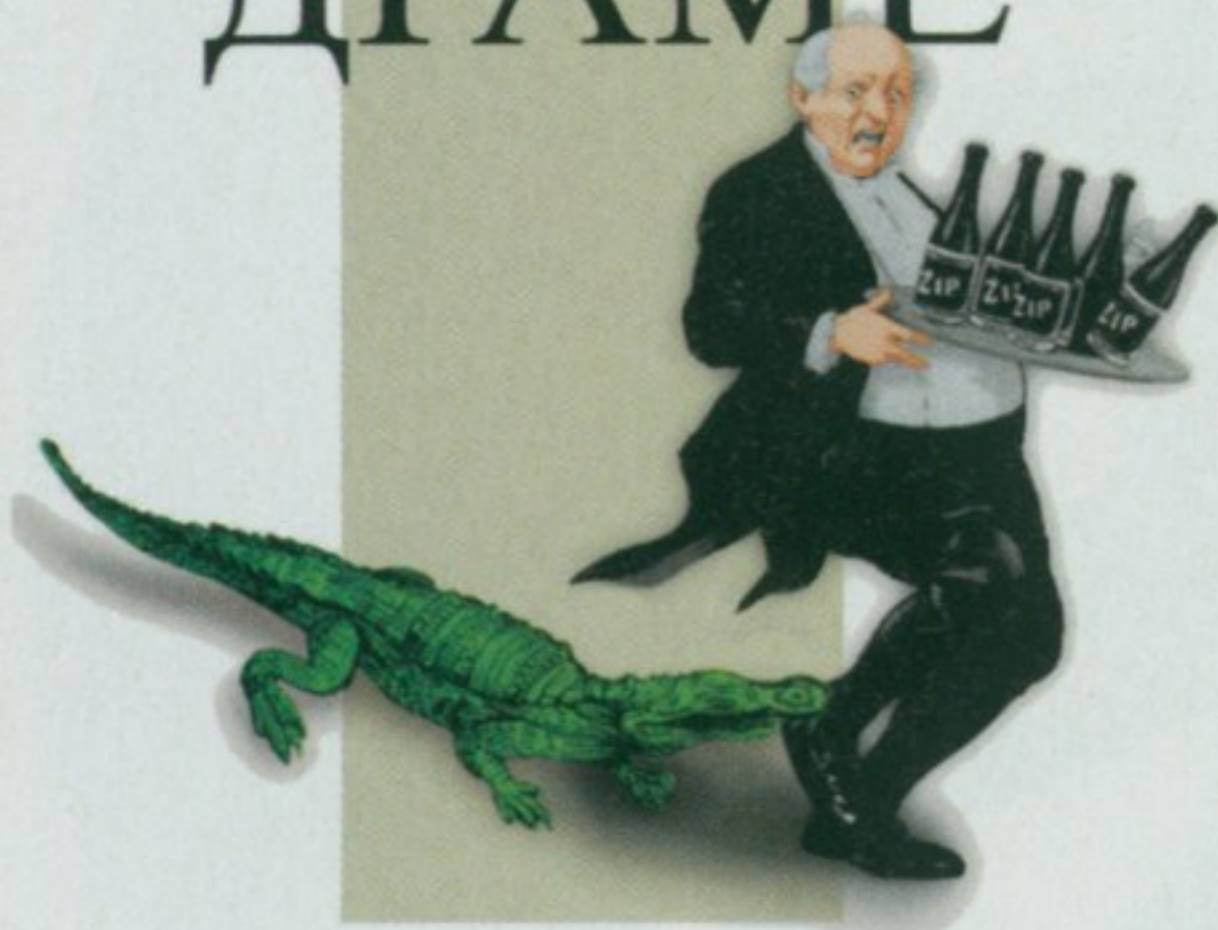
117345

ПОДТИПНИ
ЗАБАВНИК

26. 10. 2007.

седамнаест

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Покушава, каже, да све што пре заборави, али не успева иако свако сећање на трагичан догађај у барском суду код њега изазива стрес. Верује да ће га можда потиснути у мислима ако га подели с нашим читаоцима.

– У 13 сати требало је да почне суђење код судије Жељка Шупљеглава. Био сам заступник једне од страна у спору. У ходнику испред суднице затекао сам човека уредно одевеног, који је деловао смирено. Први пут сам га тада видео иако сам касније сазнао да и он живи у Бару. Приметио сам да у руци држи бледоцрвену кесу у којој је било попри-

прилике седам минута од почетка расправе зачули смо неке необичне, неразговетне звуке, као кад се користи оружје. Искуство нам је говорило да су ти звуци могли да буду и од промаје или да долазе с таванице. Док смо колега Шупљеглав и ја расправљали да ли се ради о пуцњави или нечем другом, зачуо се и трећи, потпуно јасан звук – био је то пуцањ.

Касније сам сазнао да је убица два пута с врата пуцао у судију Милорију Пејовић-Ђукић, а потом јој пришао и трећи метак испалио у главу. Њена столица била је у непосредној близини отвореног прозора и због тога смо пуцањ тако разговетно чули.

Само што је адвокат Јанковић устао, отворила су се врата суднице. Угледао је човека за кога је малопре мислио да му је колега. У десној руци, спуштеној у висини колена, држао је пиштољ.

– Несхватљиво, човек је деловао смирено, боја његовог лица била је уобичајена. У згради суда била је тишина, ништа није указивало да се било шта страшно десило, нико није вриштао, јаукао, није било трке, пометње... Нисам имао представу о чему се ради. После неколико корака, подигао је руку и нанишанио у правцу главе судије Шупље-

Цев је од мојих груди била удаљена нешто више од пола метра. У магновењу сам схватио да је то особа која је малопре употребила оружје и која није дошла да се шали већ да поново пуца. Знао сам да није паметно таквом човеку стајати испред пиштоља. Гледао сам га у очи док није трепнуо, а онда сам га наглим покретом, са обе руке, ухватио за десницу изнад шаке и окренуо је ка таваници. Он је другом, слободном руком, покушавао да се ослободи стиска, а за све то време прст му је био на обарачу. Имам неко искуство с оружјем и знао сам да је „тетејац“ око кога смо се отимали осетљив на обарачу. Пошто му је зглоб био слободан, покушавао је да окрене цев у правцу судије. Успео сам да му савијем руку надоле, јер је то, сматрао сам, безбеднији положај за све. У наредних десетак секунди

ГЛЕДАО САМ СМРТИ У ОЧИ

лично списа. Помислио сам да се ради о колеги, а у то сам био уверен кад ме је, екавским изговором, упитао да ли је суђење код судије Шупљеглава. Одговорио сам да јесте и да, пошто сам ја из Бара, он први заврши суђење, а ја да сачекам. Чак сам га ословио с ‘колега’. Имао сам утисак да се ради о колеги, негде из Србије, могуће пензионеру, који је овде дошао на одмор у своју викендицу. Казао је да ће сачекати, а онда отишао низ ходник.

Пуцањ у згради суда

У 13 часова била је прозивка и нашао сам се у судници. Сто за који сам сео био је непосредно иза врата. После от-

глава који је седео за својим столом. Рекао је: „Сад сам дошао ја теби да судим!“ Судија је, уплашен, одговорио: „За што мене, пресудио сам по савести, како сам знао и умео.“ Касније сам сазнао да се тај човек од готово два метра годинама суди са рођеном мајком због неког земљишта.

Реаговао сам инстинктивно, нисам имао времена да размишљам. У таквим тренуцима осећате се и понашате као животиња, или крећете напред или падате у несвест од страха, трећег нема. Искорачио сам и нашао се између човека с пиштољем у руци и судије Шупљеглава.

отимали смо се око пиштоља. У том гушању, пиштољ се нашао на мојој нози и кад је он то осетио повукао је окидач.

Друга борба за живот

Ђорђе Јанковић вели да је онда све било као у криминалистичким филмовима.

Кад је тог 19. септембра 2005. године у 12.55 часова улазио у зграду Основног суда у Бару као готово сваког радног дана, адвокат Ђорђе Јанковић није ни слутио да ће му само који минут касније живот висити о концу

Čolak 07
Илустровао
Мирко Чолак

– У почетку нисам осетио јак бол, само ме опекло. Пиштољ је био наслоњен на моју ногу и сви барутни гасови прошли су кроз њу. Још неких можда пет секунди потезао сам се с њим, а онда се десило оно за шта сам мислио да се дешава само на филму – остао сам без даха и снаге и буквално склизнуо на под суднице.

С пода сам видео да је човек подигао руку и нанишанио у судију Шупљеглава који је немоћно стајао очекујући пуцањ.

Охрабрило ме је то што сам приметио да је затварач од пиштоља остао отворен. Очигледно, затварач није могао да избаци чауру због додира це-

ви с мојом ногом и наредни метак заглавио се у цеви. Пиштољ је био блокиран.

Ђорђе је обилно крварио, а помоћ није стизала. Знао је да му се приближава крај уколико сам себи не помогне. Некако се придигао и бауљајући кренуо ходницима суда. Никога није било. Сва врата која је покушао да отвори била су закључана. Изгубио је свест и пао.

– Пробудило ме кукање неких мојих сарадника из Прекршајног суда и судија, службеника и сарадника суда. Прошапутао сам да нема вајде од кукања него да ми неко привеже ногу и да ме пребаци у болницу. Моја колегиница Снежана Драгојевић била је

најприсебнија – скинула је каиш са своје хаљине, привезали су ми ногу и возилом суда пребацили ме у болницу.

Метак је покидао главну артерију у десној натколеници и Ђорђе је много искрварио, па су у једном тренутку престале и његове основне животне функције.

– Захватом хирурга др Драгана Томановића и анестезиолога др Лане Вучетић поново сам враћен међу живе и одмах подвргнут првој операцији. После одређених компликација, пребачен сам у Клиничко-болнички центар у Подгорици, где сам имао двоструки хируршки захват. Наиме, део артерије на којој је рађена прва операција био је захваћен огромним

тромбом и крв није протицала. Лекари у Подгорици морали су да отклоне и премосте тај део артерије. Премошћење су направили крвним судом с моје леве ноге. Још ми крвоток није у потпуности прорадио у обе ноге, мало се отежано крећем, али с обзиром на тежину повреде и могуће последице, задовољан сам својим тренутним здравственим стањем.

Епилог трагедије у згради барског суда је следећи: убијена је судија Милорија Пејовић-Ђукић, тешко је повређен адвокат Ђорђе Јанковић и лакше судија Жељко Шупљеглав. Убица Батрић Ђуковић из Бара осуђен је на 30 година затвора ■

Милан Вујовић

ПРЕ СТО ГОДИНА РОДИЛА СЕ АСТРИД ЛИНДГРЕН ЈА САМ ПИПИ

Готово са сигурношћу може да се претпостави да међу читатељкама овог броја „Забавника“ нема ни једне једине коју неће привући наслов овог текста! Зашто? Па зато што је свака, баш свака, бар једном у животу пожелела да буде Пипи Дуга Чарапа, чувена девојчица светске књижевности за децу, чувенија од већине чувених, а неке су се чак усудиле да помисле: „Па ова Пипи је иста ја!“

Ако можда нисте знали да је њено право име Пипилота Изврсна Завесић Мекрелминта Ефраима Кћерка Дуга Чарапа, сасвим сигурно знате како изгледа: образи су јој прекривени пегицама, кикице густе црвенкасте косе готово водоравно штрче јој иза ушију, закрпе на њеним хаљиницама делују као модни детаљ а не као знак немаштине и носи искључиво различите пругасте чарапе. Знате и да је сироче, да је, како каже, рано остала без мајке, а да јој је отац, капетан, нестао у олуји и сад је краљ људождера Јужног мора али ће се једног дана, убеђена је, вратити по њу. Међутим, њој уопште не смета што живи сама. У ствари, она толико ужива у својој самосталности да вам ниједног тренутка није жао што нема родитеље. Да их има, она можда не би била најспретнија девојчица коју знате: обожава да се пење по високом дрвећу, по крововима, по намештају, толико је снажна да може да подигне коња, по цео дан се игра или смишља како да се игра, сме да ради све што друга деца не смеју и нико јој ништа не може. Укратко, Пипи Дуга Чарапа је лик с којим је немогуће не поистоветити се.

Волела је да се пење по дрвећу и у позним годинама. „Нема тог закона који забрањује старијим женама да се пењу по дрвећу“, изјавила је једном. Волела је и да из места скаче на кухињски сто. Истина, тада је била још млада

Међутим, само се за Астрид Линдгрен може рећи да је „иста као Пипи“. Тачно, баш та Астрид Линдгрен која је и измислила Пипи, шведска књижевница чије су књиге измениле дотадашња правила писања за децу. Ове године свуда у свету обележава се сто година од њеног рођења.

Као и Пипи, и Астрид Линдгрен је била другачија и посебна, и она често није живела по правилима околине. Објаснићемо вам како. Замолили смо за помоћ Кристину Бјерк, шведску ауторку тридесетак књига за децу, зато што је лично познавала Астрид Линдгрен, и зато што је ове године написала књигу „Астридине пустоловине, пре него што је постала Астрид Линдгрен“. Нажалост, ова књига још није преведена на српски језик.

Астрид Линдгрен – чаробница дечјих срца.

Астрид Ана Емилија Ериксон, како је крштено име велике књижевнице, рођена је у малом месту Вимерби у јужној Шведској. Имала је старијег брата и још две млађе сестре. Живели су на фарми с родитељима који не само да су осећали него су и показивали велику приврженост једно према другом и према својој деци, што је – због тадашњих обичаја – било необично.

– Семјуел Аугуст Ериксон, Астридин отац, био је фармер, веома нежан и љубазан човек – каже Кристина Бјерк. – Често је причао смешне приче и разне бајке и Астрид их је сачувала у свом изузетно добром памћењу. Никад није ударио своју децу, што је у то време била свакодневна и омиљена родитељска васпитна мера. Сада у Шведској постоји закон који децу штити од такве врсте

васпитавања и ја бих га искрено препоручила свакој земљи. Чујем да се и у Србији разговара о доношењу таквог закона, и то ме веома радује. Али, да се вратимо нашој теми. Астридина мајка Хана била је захтевна и успевала је да деца ураде одмах све што им затражи. Али, никад се не би наљутила због ситнице, на пример ако би неко закаснио на обед или ако би испрљао одећу. Деца су имала своја задужења на фарми, али им је, истовремено, било дозвољено да се до миле воље играју у природи. Све то, такви родитељи и атмосфера у породици, учинили су да Астрид постане веома даровита, духовита, маштовита, спретна и неустрашива девојчица. Умела је да и најдосаднији посао претвори у занимљиву игру. Волела је опасне игре попут пењања по крововима

ПИШЕМ ДА УМИРИМ ДЕТЕ У СЕБИ

Астрид је са шеснаест година прекинула школовање и запослила се у месним новинама. Већ као тинејџерка разликовала се од већине својих вршњака и није се мирила са строгим правилима које је наметала провинцијска средина. Облачила се по последњој моди, уживала у цезу, одлазила на игранке, била је прва двадесет

девојка у Вимербију која је скратила косу, што је у оно време било равно скандалу. Становнике родног града још више је запрепастила кад је остала у другом стању. Није имала куд, морала је да напусти Вимерби и пресели се у Стокхолм.

У главном граду Шведске школује се за секретарицу и све до 1931. године, кад се

удаје за Стура Линдгрена, живи доста тешко, некад једва састављајући крај с крајем. У браку, поред сина Ларса, 1934. године добила је и кћерку Карин. С породицом се сели у скроман стан с погледом

на стокхолмски Васа парк, у коме остаје до краја живота.

Занимљиво је да се Астрид већ у основној школи највише истицала у ма-

Зашто је „Пипи Дуга Чарапа“ узбуркала јавност кад је први пут објављена? Којим поводом је најпознатија шведска књижевница посетила нашу земљу?

Постоји ли рецепт за писање књига намењених најмлађима? Да ли је Астрид сада на свом астероиду?

ДУГАЧАРАПА

вима и високом дрвећу, скакања с висине, играла је фудбал, обожавала је да прича страшне приче о духовима.

Исто као и њена Пипи Дуга Чарапа, зар не?

– На неки начин, може се рећи да је Пипи Астрид, или је бар оно што је Астрид желела да буде. Али, то је сасвим природно: свако дете жели да буде снажно, моћно и независно.

Судећи по томе како се понашала и кад је била много старија, чини се да Астрид никад није престала да се игра. Волела је да се пење по дрвећу и у позним годинама. „Нема тог закона који забрањује старијим женама да се пењу по дрвећу“, изјавила је једном. Њен син уживао је да је гледа како

скаче из места на кухињски сто. Истина, тада је била знатно млађа, и Ларс је био још сасвим мали.

С ким се дружила Астрид у Вимербију? Њен најбољи друг био је брат Гунар, годину дана старији од Астрид, и девојчица из суседства коју су звали Медикен. Играла се с децом радника на фарми. Познала је и много одраслих људи, рођака, помоћника на фарми, луталица који би провели ноћ у штали, и од свих њих упијала је приче које су волели да причају деци.

У Вимербију је постојала библиотека, па је Астрид, чим је научила да чита, прочитала све што јој је дошло под руку. Прочитала је готово све књи-

ге из сеоске библиотеке, углавном класичну књижевност попут „Хаклбери Фина“, „Тома Сојера“, „Малу принцезу“, „Ен из Грин Гејбла“, „Три мускетара“, „Књигу о џунгли“, много књига о Индијанцима, религиозних прича – баш све. Зато није никакво чудо што је Пипи изузетно речита за једну деветогодишњу девојчицу, и што у њеним дечјим питањима има животних питања: шта је знање, шта је храброст, шта је пријатељство.

Да је писање највећи дар мале Астрид, видело се још у основној школи. Иако су сви у Вимербију у њој видели будућег писца, Астрид је у тринаестој години одлучила да неће постати писац. После три го-

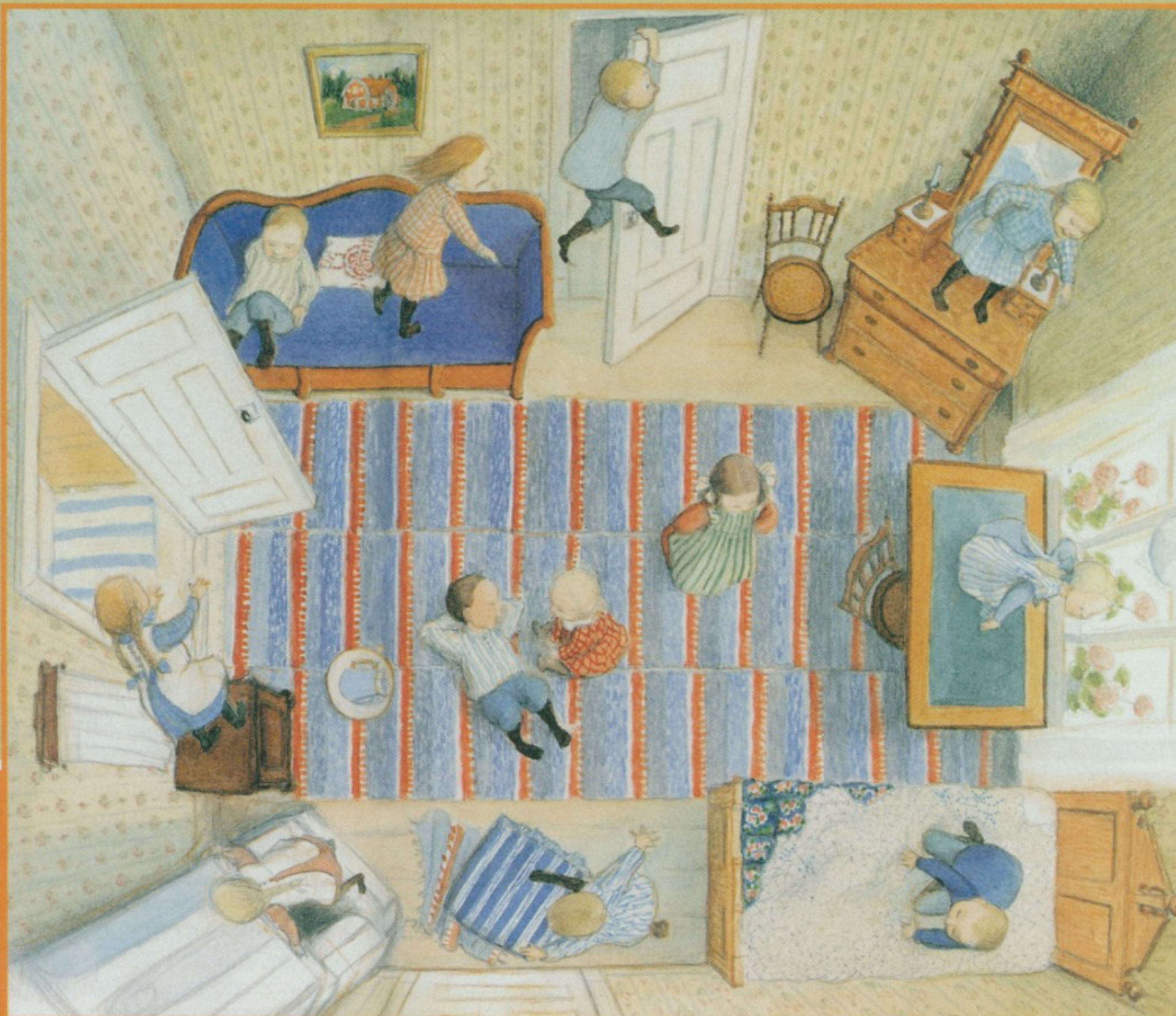

Астрид са кћерком Карин

дине ипак је почела да пише у месним новинама, али то је било у реду јер – новинар није исто што и писац. Званични писац постала је тек у касним тридесетим годинама, „Пипи Дуга Чарапа“ била је њена трећа књига.

Могуће да „Пипи“ не би било да се једног дана Карин није разболела. Било је то овако: кад је мала Карин добила запаљење плућа, њена мама Астрид сваке вечери успављивала би је причом за лаку ноћ. Никома то није било чудно зато што су приче, а нарочито оне за лаку ноћ, биле уобичајене у кући Линдгренових и обавезни завршетак дана њихове деце Ларса и Карин. Међутим, Карин је једне вечери рекла да хоће причу о Пипи Дугој Чарапи. С обзиром на то да је то име, које је Карин измислила у тренутку, било луцкасто и прича о Пипи морала је да буде луцкаста, одлучила је Астрид Линдгрен и измислила девојчицу која не хаје за устаљена правила понашања. Карин је била одушевљена причом и захтевала је да чује још једну, па још једну...

Али, то није и једина случајност везана за на-

терњем језику, тако да су и учитељице и другови били уверени да ће, кад одрасте, постати писац. Чак су је називали и Селма Лагерлеф (1858–1940) Вимербија, по чувеној шведској књижевници.

– Мислим да ме је то уплашило до те мере – рекла је касније Астрид Линдгрен – да

никад и не покушам да пишем. Мада, морам да признам, дубоко у себи знала сам да би ми писање било забавно.

„Пипи Дугу Чарапу“ многи критичари и брижни родитељи дочекали су на нож уверени да ће договорштине слободоумне девојчице кварити њихову децу. Ипак, било је много више поклоника за то време смелог штива за младе. Пипи је на пречац

освојила срца деце, али и одраслих.

– Пишем да бих умирила деце у себи, у нади да ће тако и друга деца наћи себи забаву. А кад ме питају за рецепт за добру дечју књигу, ја увек одговарам: који је рецепт за добру књигу за одрасле? Трудим се да будем искрена и то је моја једина идеја водилца. Пишем о ономе што знам, а оно што не знам, о томе не пи-

шем. А на питање која ме деца надахњују – мој син, кћерка или унуци – мој одговор је да не постоји ниједно дете које ме надахњује осим детета које сам ја некад била. Да би писао књиге за децу, човек не мора да има своју децу. Мораш да будеш дете и да се сетиш како је то било кад си био мали.

Године 1996. руски научници дошли су на замисао да Астрид Линдгрен и званично вину у небо. Тек откривени астероид број 3204 назвали су њеним именом. Шведска књижевница је том приликом у шали изјавила:

– Од сада можете да ме зовете Астероид Линдгрен ■

**Астрид и њен брат
снимљени с родитељима**

станак „Пипи“. Десило се да је некако баш пред десети рођендан мале Карин Астрид повредила чланак на поледици и морала је да лежи. Како да набави поклон за кћерку? Узела је хартију и оловку, записала неке од прича о Пипи које је Карин највише волела, илустровала их, повезала листове у картонске корице и – направила књигу, прву „Пипи Дугу Чарапу“, истина само за Карин.

Да би „Пипи“ допрла до других читалаца, требало је да савлада још неке препреке:

Астрид је послала рукопис Бонерсу, тада водећем издавачу у Стокхолму, али га је он одбио. Астрид се није обесхрабрила, напротив. Схватила је да је писање за децу оно што она жели и што је њен позив. Следећи покушај да обелодани свој рад био је конкурс за најбољу књигу за девојчице којој је приредио тада још непознати издавач „Рабен и Сјерген“. Астрид је послала рукопис „Поверење у Брит-Мари“ и добила другу награду. Могла је да добије и прву, само да издавач Ханс Рабен није желео да награди неког већ познатог писца а не „обичну домаћицу“, како је назвао Астрид Линдгрен. Међутим, испоставило се да читаоци не мисле тако. Допала им се и следећа књига „Керстин и ја“, па је Рабен одлучио да објави и трећу – „Пипи Дуга Чарапа“. Први резултат био је повољан по издавача: књига је поделила публику, па су расправе између професора и Удружења родитеља који су је оценили некултурном, и публике и критике који су је хвалили, повећале њену популарност.

Кад већ помињемо читаоце, да ли сте знали да су књиге Астрид Линдгрен преведене на 90 језика у више од 100 милиона примерака, и да је четрдесетак филмова и серија снимљено по њеним књигама? Задивљујуће, зар не?

– Астрид Линдгрен зарадила је, наравно, много новца и није било никакве потребе да живи у скромном стану – каже Кристина Бјерк. – Она је била велики дародавац: дечје село изграђено у Африци и дечја болница у Стокхолму

**Ингрид Нилсон
с Астрид Линдгрен,
која је писала
сценарио за серију
филмова снимљених
по њеном
најпознатијем делу.**

АСТРИД И ДЕСАНКА

Боравећи у Новом Саду, Астрид Линдгрен срела се с нашом чувеном песникињом Десанком Максимовић. О том сусрету остала је анегдота. На питање како је прошао сусрет, Астрид је изјавила:

– Госпођа (Десанка Максимовић) сигурно је веома добар писац. Жао ми је што нисам прочитала ниједан њен стих. Е, како смо се само лепо испричале. Она је седела с моје леве стране, а ја слабо чујем на лево ухо. Све време ми је говорила нешто на француском, а ја од свих језика најмање знам француски, па сам јој ја одговарала на немачком. После сусрета с Десанком, знам како ћу ја изгледати за десет година – рекла је кроз смех Астрид од које је Десанка Максимовић била старија десетак година ■

**Не чујемо се,
не причамо,
али важно је
да се разумемо.**

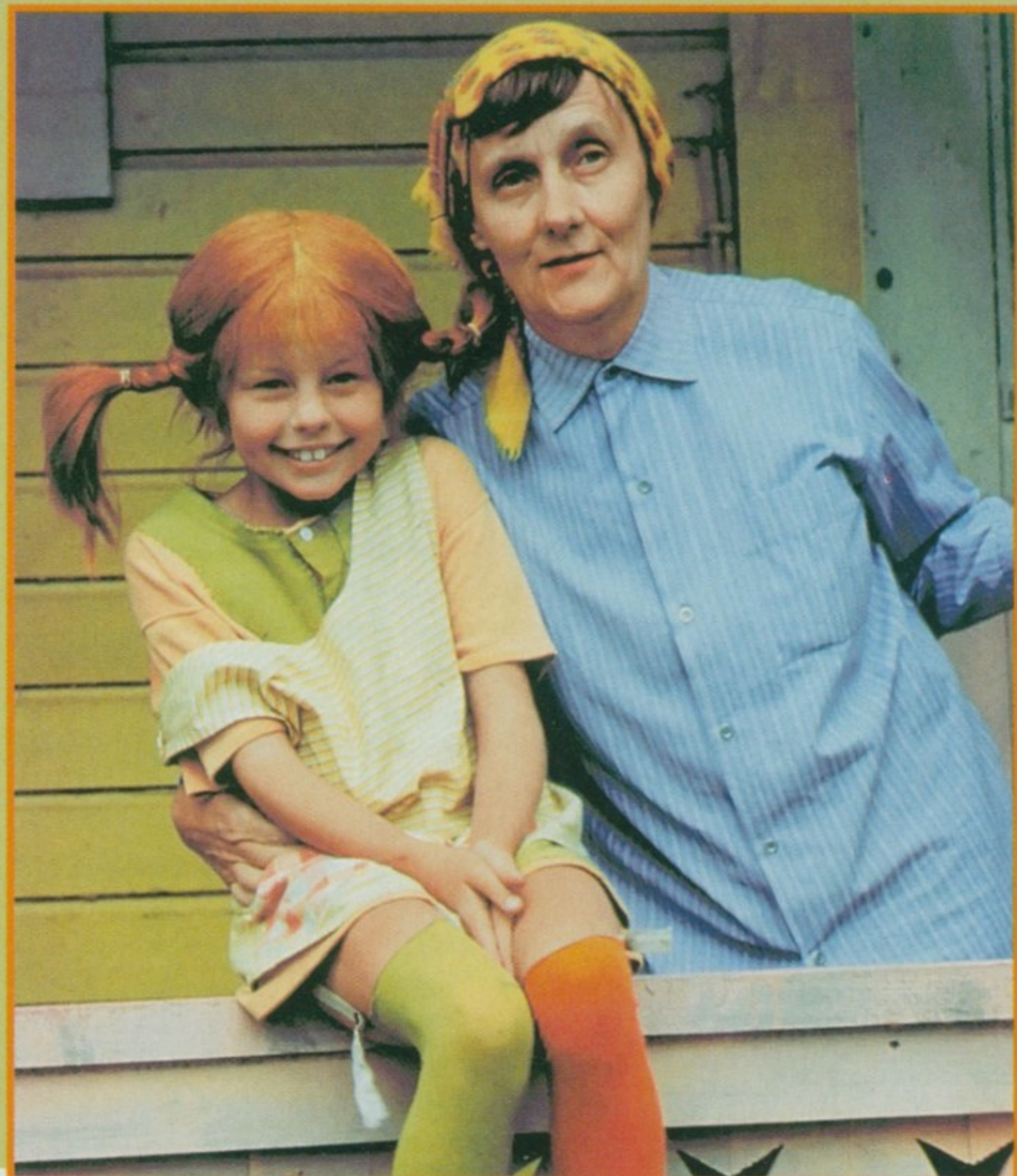
носе име Астрид Линдгрен. Али, слава није променила Астрид. Није могла да изађе на улицу а да је неко не заустави због жеље да искаже своје одушевљење неком њеном књигом. Добила је много награда, новине су често писале о њој, куда год би путовала изазивала је велику пажњу, али – остала је скромна.

Кристина Бјерк је лично познавала Астрид.

– Сретале смо се код „Рабен и Сјергена“, сада једног од највећих издавача за децу. Она је тамо била уредник четврт века. Пре подне је писала своје књиге, а после подне уређивала туђе. Долазила је и на састанке Удружења писаца, волела је и смешне забаве у Институту дечје књиге где смо приређивали разне детињасте шараде. Сви ти сусрети били

су ми драгоцени. Па ипак, најважнији од свих десио се 1988. године приликом доделе награде *Астрид Линдгрен* коју је установио наш заједнички издавач. Добила сам је за књигу „Линеа из Монеове баште“ заједно с Леном Андерсон која ју је илустровала. Награду нам је предала Астрид. Део награде утврђен је на ручак с њом. Било је изузетно забавно. Човек ретко кад има прилику да се смеје толико много колико смо се ми смејале Астридиним причама. А била је позната по смешним причама и дивним песмама. Била је шармантна, веома досетљива, забавна, изузетно интелигентна и – скромна.

Детињство је за Астрид Линдгрен било срећно раздобље у животу, и она га је подарила и својим ликовима и својим читаоцима.

АСТРИД И ПИПИ

Пипи Дуга Чарапа има девет година и живи сама, без родитеља, на крају града у Вили Вилекули, с коњем и мајмуном по имену Господин Нилсон. Косу боје шаргарепе уплела је у две кикице, лице јој је пуно пеглица, необично се облачи – носи широке хаљине, ципеле два броја веће и две различите чарапе. Изузетно је снажна, зачас подигне коња с трема или се побије с најјачим дечама у граду. Сналажљива је и правична. Често долази у сукоб са старијима којима је необично што нема страхопоштовања ни према коме. Дружи се с Томијем и Аником, децом из суседства. У кући држи ћуп пун златника и стално понавља да јој је отац црначки краљ. Њене догодовштине Астрид Линдгрен прати прво у четири књиге које су се појавиле између 1945. и 1948. године, потом у наредних шест које су објављене од 1969. до 1975. године.

Лик Пипи оживео је и на филмском платну и на ТВ екранима. Најпознатија глумица која се појавила у улози ове необичне девојчице била је деветогодишња Ингрид Нилсон која као да је „права“ Пипи ■

– Пишем да бих забавила дете у себи, и надам се да ћу успети да забавим и другу децу – рекла је Астрид Линдгрен.

Пре неколико година издавач „Рабен и Сјерген” предложио је Кристини Бјерк да напише књигу о детињству Астрид Линдгрен.

– Претпостављам да су га на то навеле моје књиге о Луис Керол, Клоду Монеу и Тове Јансону. Па, пошто ми и Астрид и њене књиге много значе готово читавог живота,

пристала сам без двоумљења. Покушала сам да покажем паралелу између Астридиног детињства и њених књига. Много сам истраживала. Поново сам ишчитавала њене књиге. Задивљује како један тако диван посао може да се сврста у рад! И, док сам их читала, све ми је било познато: као дете, прочитала сам готово све њене књиге. Биле су ми омиљене. Сећам се кад сам у осмој години први пут прочитала „Пипи”, од-

мах сам окренула прву страну и почела испочетка. Сада, приликом поновног читања, у готово сваком поглављу проналазила сам како Астрид и њен брат Гунар раде исто што и Пипи: праве дрво лимунаде, пењу се по намештају Пипине кухиње, шаљу поруку у боци... На сва та поређења између Астридиног детињства и њених књига покушала сам да укажем ненаметљиво: на јутим странама, убаченим ту и тамо у књигу, пише где се овај или онај догађај из стварног живота налази у тој-и-тој књизи. Па, кога занима, може да их потражи, а кога не – може да их прескочи и настави с читањем приче.

Астрид Линдгрен добила је много награда. Поменућемо само највећу – медаљу „Ханс

Кристијан Андерсен”, знану као Нобелова награда за дечју књижевност коју је добила 1958. године у првој деценији каријере. Добила је и многе награде које се уобичајено додељују књижевницима који пишу за одрасле. На пример, медаљу данске Академије „Карен Бликсен”, руску „Лав Толстој”, чилеанску „Габријела Мистрал” и шведску награду „Селма Лагерлеф”. Закон о заштити домаћих животиња назван је Lex Astrid зато што је изгласан њеним настојањем. „Свака свиња има права на срећан живот”, написала је шведском премијеру Ингвару Карлсону. Након њене смрти, 2002. године, Шведска влада установила је међународну награду „Меморијал Астрид Линдгрен”, награду за дечју књижевност с највишим новчаним износом – пет милиона круна.

– Није лако бити мален, сиромашан и сам. Свет је пун непознатих ствари и ствари које те плаше. И једино на шта дете може да се ослони, јесу одрасли. Они би морали да се побрину да свет буде безбедан, топао и пријатан детету. Али, да ли то раде? – изјавила је Астрид Линдгрен ■

Соња Ђирић

АСТРИД И ЧЕДОМИР ЦВЕТКОВИЋ

Настанак приче о Пипи, како нам је рекао Чедомир Цветковић, сличан је настанку превода књиге на наш језик.

– Почетком седамдесетих година прошлог века два месеца службено сам боравио у Порторожу помажући шведским туристима. У једној групи приметио сам девојчицу која се, читајући „Пипи”, стално смешила. Позајмио сам од ње књигу и сваке вечери, превodeћи део по део, успављивао мог старијег сина Мирослава, данас међу љубитељима рок музике познатог као Цвелета из Бајагиних „Инструктора”.

Кад сам, превodeћи, Мирославу прочитао књигу, поставио је исто питање као и Карин, кћерка Астрид Линдгрен: зашто не преведем „Пипи” да би и друга деца уживала у њеним пустиловинама?

Тог лета сам на обали Јадранског мора превео „Пипи Дугу Чарапу”. У недостатку одговарајуће хартије, чак и на папирним кесима. Кад сам наредне године с једном делегацијом боравио у Стокхолму, примила ме је госпођа Линдгрен. Предао сам јој свој превод „Пипи” и испричао како је до њега дошло. Астрид ме је пажљиво слушала, а затим се с осмехом и чуђењем прекрстила и рекла: „Побогу, па ви вероватно не знате да сам ја ‘Пипи’ написала у сличним околностима!”

Чедомир Цветковић почео је да учи шведски сасвим случајно. Почетком шездесетих година пала му је на памет једна игра. Његова три друга и он бацаће пикадо на мапу света и на коју земљу се забоду, свако од њих мораће да научи језик те земље. Чедомир је „убо” Шведску. Сутрадан је отишао у шведску амбасаду и првом секретару рекао да жели да учи њихов језик. И, супруга шведског дипломате почела је бесплатно да му држи часове.

Шведски је „крив”, како каже Чедомир Цветковић, што је потом савладао и фински. Боравећи с једном делегацијом у Финској, с домаћинима је причао на шведском, што им баш није било по вољи. Јер, како су му објаснили, Финска је шест векова била у саставу Краљевине Шведске и исто толико Финци су се борили да њихов језик буде признат као званични. Зато, кад са странцима морају да говоре на шведском, то им не прија. Цветковићу су уручили поклон – финско-енглески речник и финску граматику, с поруком: „Ако Чедомир искористи овај поклон, биће веома богат човек. Ако не, поклон ништа не вреди.”

Пошто се Чедомир Цветковић једини у Србији активно бави финским, пре шест година одлучио је да оснује прву (и једину) Школу финског језика у Србији, прво у Обреновцу, потом и у Београду. Треба нагласити да је настава – бесплатна. Данас Цветковић има двадесетак ученика који сваког лета бораве месец дана у Финској као гости пољопривредника у месту Тохолampi и месец дана као гости Хелсиншког универзитета.

У Обреновцу је, у гимназији, основана и Школа шведског језика и прво Српско-финско друштво. Овај град ће се у блиској будућности прогласити нордијском комуном. Постоји замисао да се у Обреновцу, уз подршку нордијских амбасада у Београду, изгради кућа у типичном стилу овог дела света, као и нордијски центар ■

Астрид је написала „Пипи” захваљујући својој кћерки, а Чедомир превео књигу на наговор свог сина.

Фотографије и текст о боравку Астрид Линдгрен у Новом Саду добили смо од Змајевих дечјих игара.

АСТРИД И ЧИКА ЈОВА

Савет Змајевих дечјих игара 1985. године доделио је Астрид Линдгрен своје највише признање. Тако се „Повеља Змајевих дечјих игара” за изузетан стваралачки допринос књижевности за децу, за безграничну оданост свету детињства и најплеменитијим људским тежњама први пут нашла у рукама једног страног писца. Астрид је у Новом Саду боравила три дана.

Приликом примања награде, између осталог, рекла је:

– Изузетно ми је драго што се налазим овде и престо ми је несхватљиво да сам добила „Повељу Змајевих дечјих игара”. Између свих писаца широм света ви сте изабрали баш мене, из далеке Шведске, па није чудо што се осећам почаствованом и што осећам захвалност.

Знам да је Јован Јовановић Змај био велики и као песник и као човек. И одиста бих волела да могу да га читам на његовом језику. Мора да су његове песме уистину изузетне пошто још живе и пошто су толико вољене у читавој вашој земљи. Он наставља да живи као велики пријатељ деце, вечно.

Занима ме шта би он рекао на то што сте „Повељу” доделили баш мени. Надам се да не би имао ништа против ■

ЗАМЕНИТЕ!

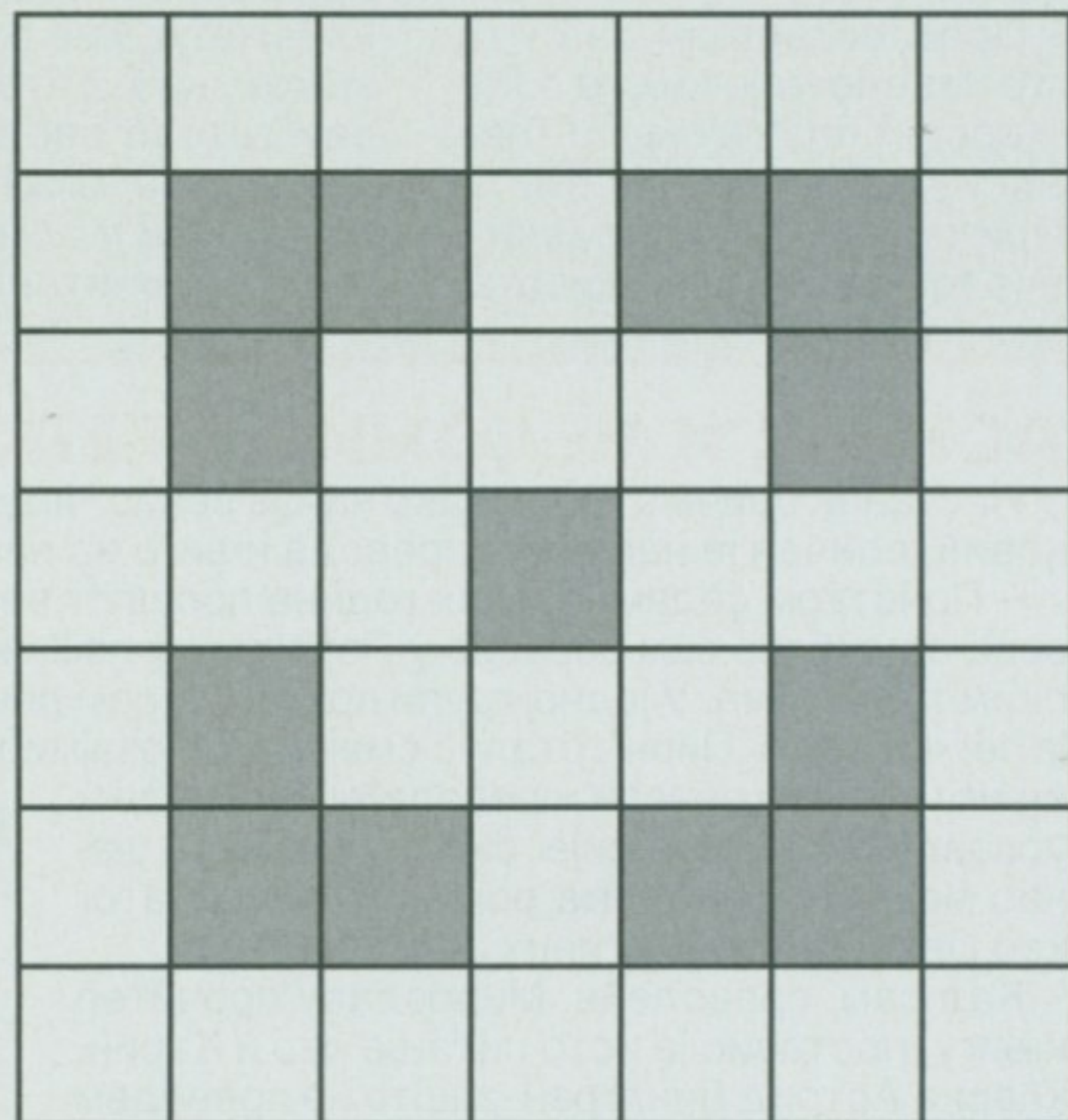
1

2	?	5	?	16
?	2	?	7	17
2	?	5	?	15
?	1	?	9	17
10	6	19	30	

Знакове питања замените једноцифреним бројевима, али тако да добијете назначене збирове сваке врсте и сваке колоне (збирови су назначени изван табеле 4 x 4) ■

ОСЕНЧЕНА ПОВРШИНА

4

Колико процената квадрата је осенчено? ■

БРОЈ УЧЕСНИКА

2

На шаховском турниру игра се по систему свако са сваким и одигра се укупно 45 партија. Колико је шахиста учествовало на том турниру? ■

ПРИЈЕМНИ ИСПИТ

5

Приликом полагања пријемног испита из српског језика 12 одсто ученика из разреда није положило испит, 32 одсто ученика имало је између 5 и 15 поена, док је 14 ученика имало између 16 и 20 поена. Колико је ученика полагало испит? ■

КРУЖНА СТАЗА

3

На кружној стази дугој 1650 метара крећу се двојица мотоциклиста константном брзином. Ако се мотоциклисти крећу у супротним смеровима, сусрећу се сваке минуте. Ако се крећу у истом смеру, мотоциклиста који има већу брзину сустиже другог сваких 11 минута. Можете ли одредити брзине мотоциклиста? ■

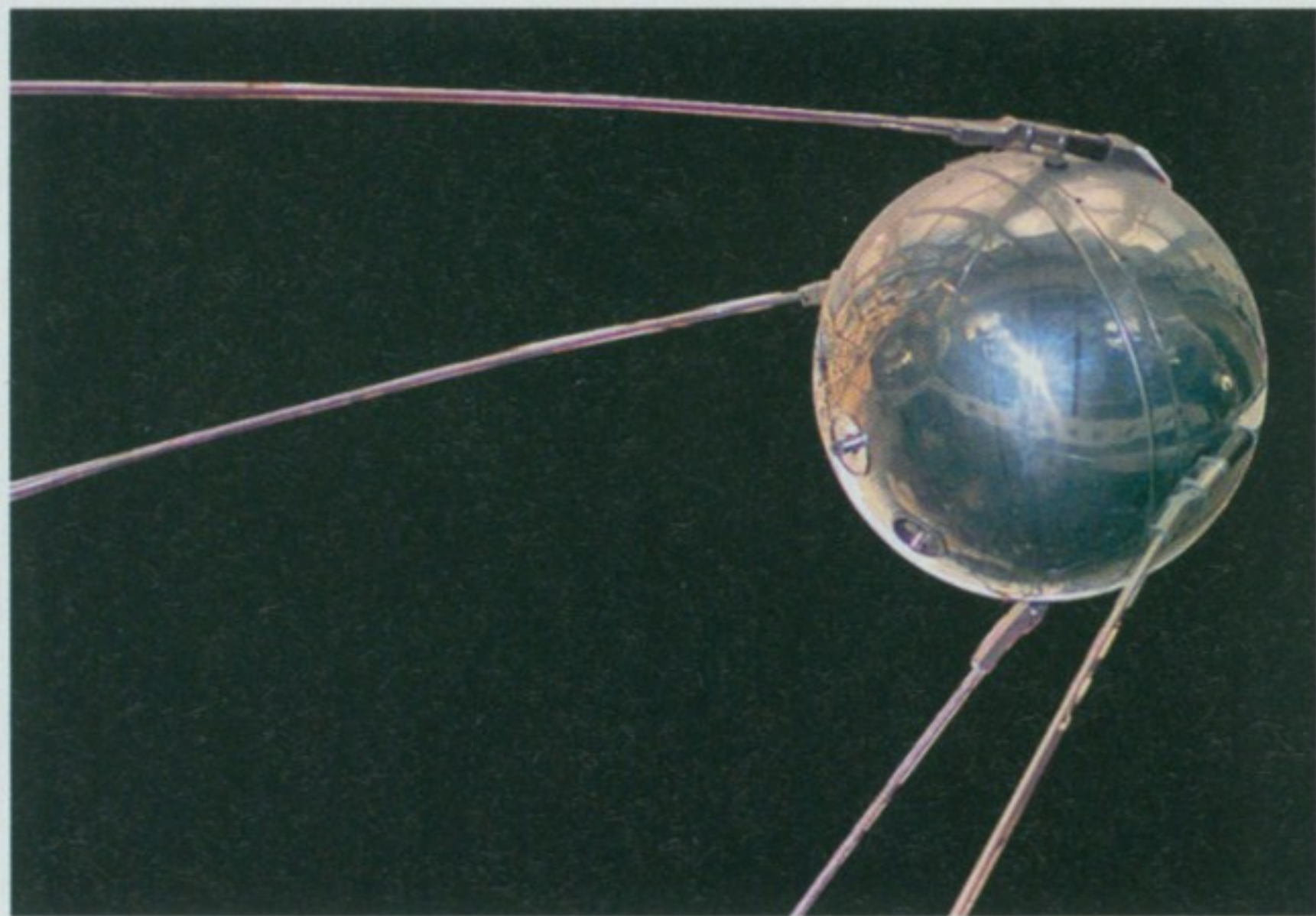
ЛОНАЦ И ПОКЛОПАЦ

6

Лонац с поклопцем кошта 12 динара. Лонац је за 10 динара скупљи од поклопца. Колико кошта поклопац, а колико лонац? ■

ИЧКЕ загонетке

ЗЕМЉИНИ САТЕЛИТИ

7 Над Северним полом истовремено су три Земљина сателита. Први обиђе Земљу за 90 минута, други за 105 минута, а трећи за два сата. Колико ће пута први сателит обићи Земљу до тренутка кад први пут сва три сателита буду поново над Северним полом? ■

ТРИ БРОДА

9 У недељу, 22. 04. 2007. године, испловила су из једне луке три брода. После колико дана ће сва три брода поново испловити у недељу, ако се зна да први брод исплови сваког трећег дана, други сваког четвртог дана, док трећи исплови сваког шестог дана. Који ће датум тада бити? ■

НОВЧАНИЦЕ

8 Милош је у продавници купио неколико намирница и рачун је износио 455 динара. Платио је с 23 новчанице чије су вредности 5 динара, 10 динара и 50 динара. Број новчаница од 5 динара је најмањи. С колико је новчаница од 5 динара, 10 динара и 50 динара Милош платио робу? ■

ЈАБЛАН И ВРТ

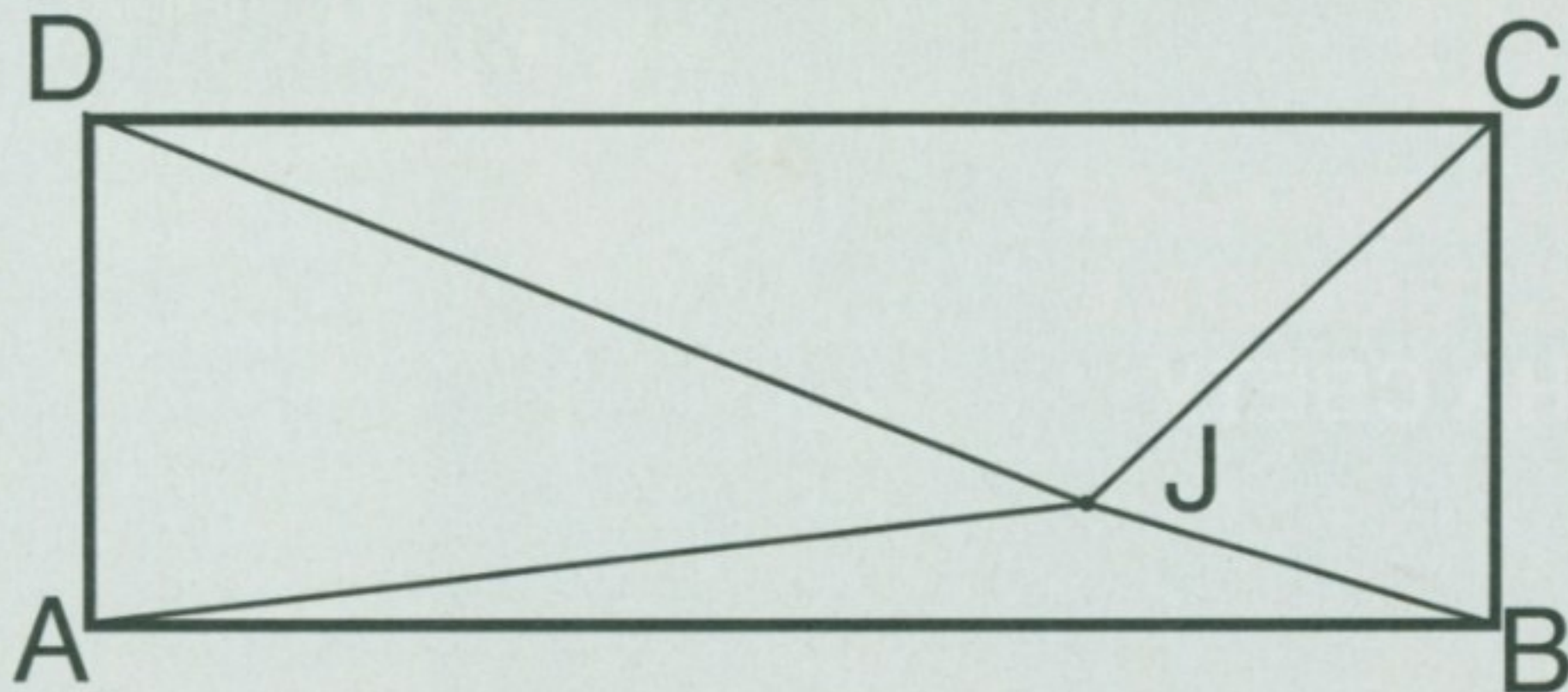
Уређује
Радивоје
Грбовић

**Решења
на
страни
65**

ПОДТИКНИ
ЗАБАВНИК
26. 10. 2007.

10

Врт има облик правоугаоника с темена А, В, С, D. У врту расте јаблан који је од темена А удаљен 7 метара, од темена В 2 метра и од темена С 6 метара. Колико је метара јаблан удаљен од темена D? ■

ЗАШТО? КАКО!

ЗАШТО НОКТИ НА РУКАМА РАСТУ БРЖЕ ОД НОКТИЈУ НА НОГАМА?

Нокти на рукама више се троше од ноктију на ногама. Претпоставља се да то подстиче њихов бржи раст. С друге стране, нокти на ногама су дебљи. Изгледа да се готово иста количина материјала гомила на свим ноктима, али они на рукама су тањи и дужи ■

КОЈА ЈЕ БРЗИНА МИРИСА?

То зависи од осетљивости нечијег носа и брзине струјања ваздуха. Мирис се састоји од ароматичних молекула које неколико милиона пута у секунди „ћушну“ молекули ваздуха који се крећу великом брзином. Тако се ароматични молекули шире на све стране. Неки оду даље и брже од осталих. Довољно је свега неколико секунди да молекули допру с једног на други крај просторије по којој се људи ужурбано крећу. Ако је некоме нос изузетно осетљив на мирисе, како пријатне тако и непријатне, осетиће то одмах. А особа која је мање осетљива на мирисе, у просторији где готово нема струјања ваздуха неће сатима осетити никакву промену ■

ЗАШТО ЈЕ РЕНДАНИ СИР УКУСНИЈИ ОД СЕЧЕНОГ?

Храну доживљавамо чулима укуса и мириса. Док жваћемо сир, он ослобађа сложу мешавину арома, а истовремено ствара киселкаст и слан укус на нашем језику. Наш мозак комбинује ова искуства и, заједно са оним што очекујемо и осећајем у устима, производи једно целовито чулно искуство које називамо укусом. Мирис је ту, изгледа, најважнији чинилац. Недавна истраживања показала су да јачина ароме зависи од тога како се брзо мења њена засићеност у нашем носу, а не од стварне засићености мириса. Кад се сир наренда, добија се већа површина, што молекулима мириса помаже да брже путују док жваћемо сир. Тако се засићеност у устима и унутрашњости носа брже мења. То појачава наше искуство укуса сира ■

10 НАЈМАЊИХ СТВОРЕЊА НА СВЕТУ

10

ПРИМАТ

Филипински шумски маки *Tarsius syrichta* дуг је 12 центиметара. Има га дуж филипинског архипелага и спада у угрожене врсте ■

9

КОПНЕНИ
СИСАР

Дугорепи торбарски миш (*Planigale ingrami*) је аустралијски торбар. Дугачак је 11 центиметара, али му је само тело дуго свега 5,5 центиметара ■

8

ПТИЦА

Мужјак кубанског колибрија (*Mellisuga helenae*) дуг је 7 центиметара. Међутим, пола те дужине отпада на кљун и реп ■

7

ЛЕТЕЋИ
СИСАР

Свињоноси шишмиш, познат и као бумбар-шишмиш, (*Craseonycteris thonglongyai*) дуг је 3,1 центиметар. Спада у угрожене врсте. Преостало је свега 200 примерака на Тајланду ■

КАКАВ ЈЕ УТИЦАЈ ИНТЕРНЕТА НА ОКОЛИНУ?

Џонатан Куми, професор са Универзитета Стенфорд, израчунао је да је рачун за потрошњу електричне струје свих Интернет-сервера на свету прошле године био четири милијарде долара. То је сразмерно 40 милијарди киловат-часова. Према неким истраживањима, генерисање једног киловат-часа производи око 606 грама угљен-диоксида. То значи да је прошле године у атмосферу ослобођено 25 милиона тона угљен-диоксида као последица рада светских Интернет-сервера и њиховог хлађења.

Међутим, утицај Интернета на околину још је већи. На сваки сервер који садржи или преусмерава податке прикључено је неколико хиљада рачунара. Било би их знатно мање да не постоји Интернет. У све то треба урачунати и како на околину утиче производња свих тих рачунара, постављање и одржавање каблова за Интернет, струја коју потроше програмери...

С друге стране, Интернет има и позитиван утицај на околину. Сваки е-mail који се пошаље уместо писма на хартији сачува око 35 грама угљен-диоксида. Ако група пословних људи одржи видео-конференцију уместо да одлети авионом у други град, сачуваће тоне угљен-диоксида. Тиме се више штити природна околина ■

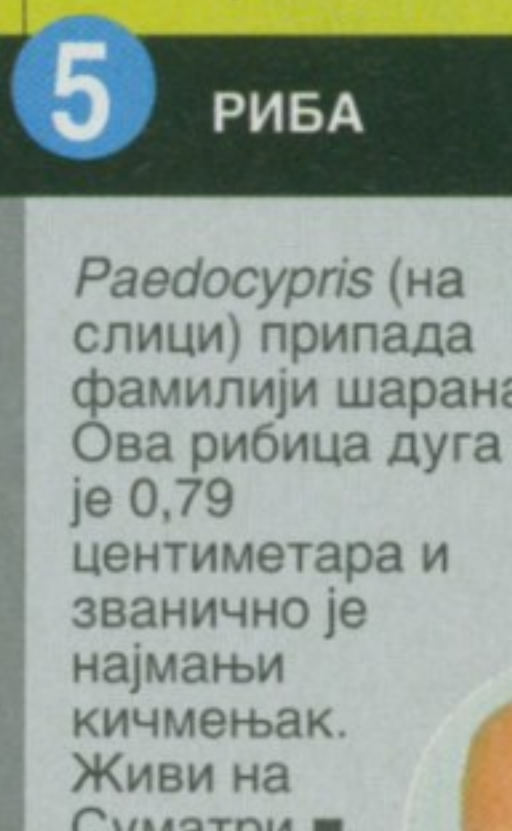
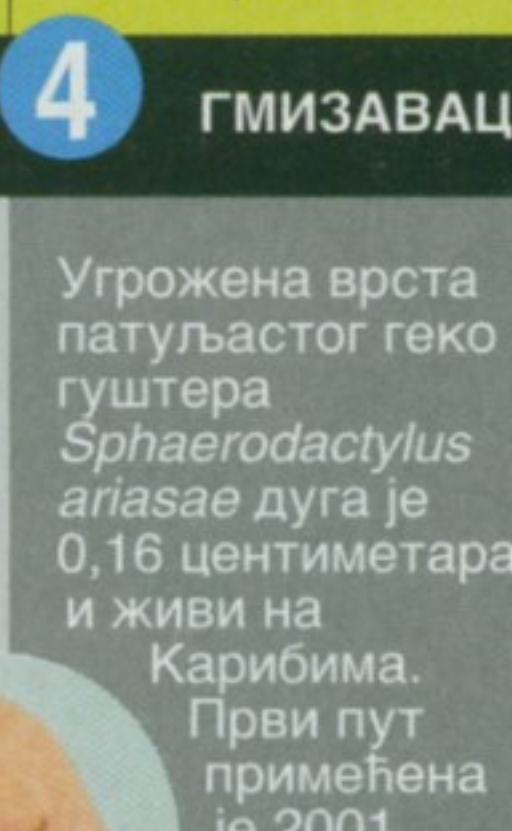
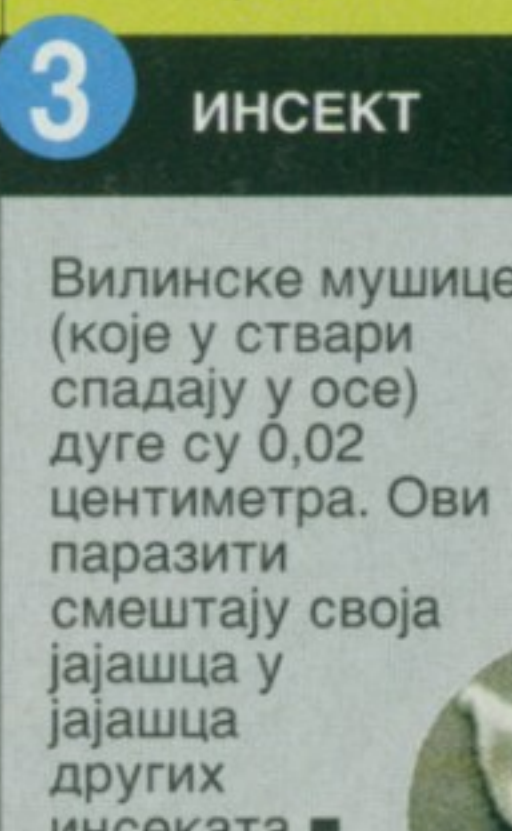
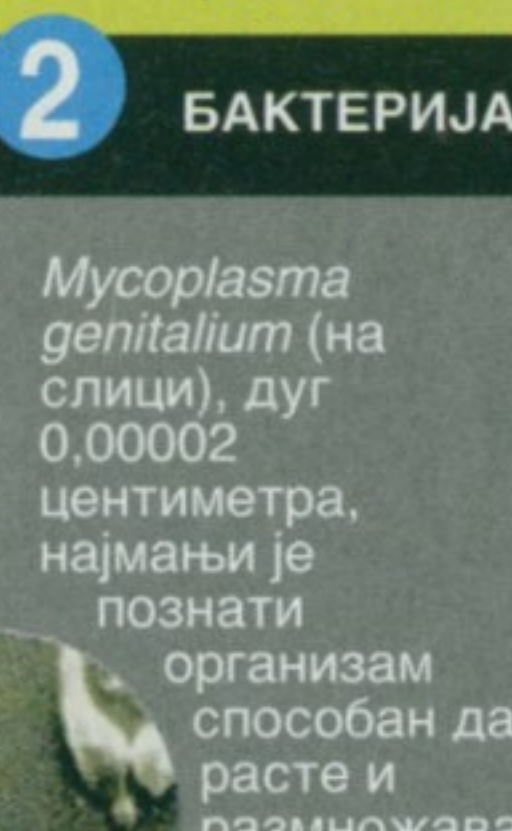
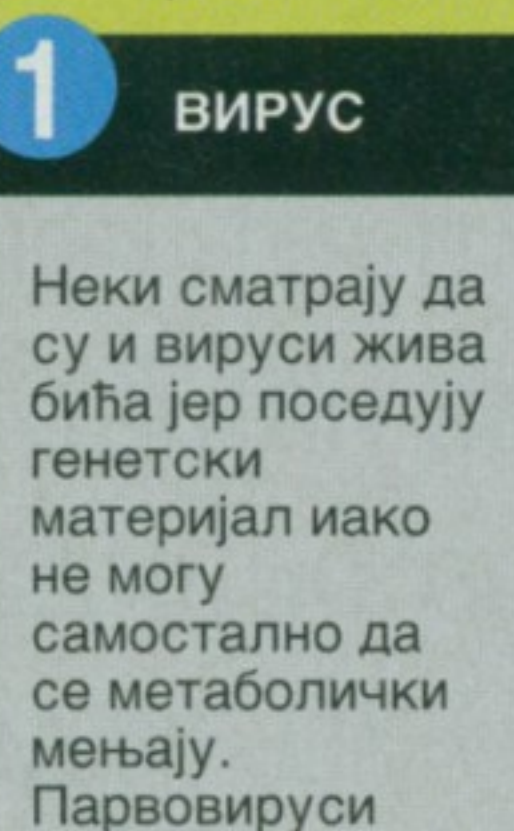
КОЈА ЈЕ РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ АСТЕРОИДА, КОМЕТА И МЕТЕОРИТА?

Научници су одувек волели да чуда природе уредно смештају у категорије. Међутим, недавна збрка око светова на ободу Сунчевог система показала је да природа не зна шта је „фер плеј“ – Плутон се, на пример, сада сматра „патуљастом планетом“. Астероидима су звани лутајући комади стења, углавном између орбита Марса и Јупитера. За комете се сматрало да су огромни комади леда и прашине који долазе из међузвезданог простора и понекад остају заробљени у орбитама. Међутим, та подела почела је да се мења 1977. године открићем Хирона, објекта великог 140 километара који кружи између Сатурна и Урана. За њега се прво мислило да је астероид, али је 1988. године одједном постао двоструко блештавији – типично понашање комете. Данас се Хирон сматра првим примерком нове класе небеских тела – кентаура. Метеорити нису ништа мање сложени: већином су то мањи делови астероида; неки потичу из чврстих језгара комета, а други су хрпа отпадака с Марса ■

КОЛИКО ДУГО БИ ЉУДИ ПРЕЖИВЕЛИ БЕЗ ХРАНЕ АКО БИ СВЕ БИЉКЕ ИЗУМРЛЕ?

Последица нестанка биљног живота било би озбиљно нарушавање ланца исхране. У дивљини, биљоједи би изгладнели до смрти за неколико недеља, а месождери би преживели неколико недеља дуже. Људи би живели нешто дуже из два разлога. Према подацима Уједињених нација, планетарне залихе хране одржавају се на нивоу од 17 одсто предвиђене годишње потрошње. Значи, цео свет могао би да се храни два месеца оним што постоји у складиштима. Као друго, постоје и залихе хране за домаће животиње. Претпоставка је да би те залихе потрајале такође два месеца, што људима омогућава укупно четири месеца живота. Међутим, остаје важно питање – да ли би се човечанство очувало у целини или би се изабрани појединци изборили за сопствене залихе хране и добро их бранили. Око 300 парова би с тим залихама хране преживело знатно дуже. Тада би једино ограничење остао рок трајања хране. За конзерве и суву храну то би било око 10 година ■

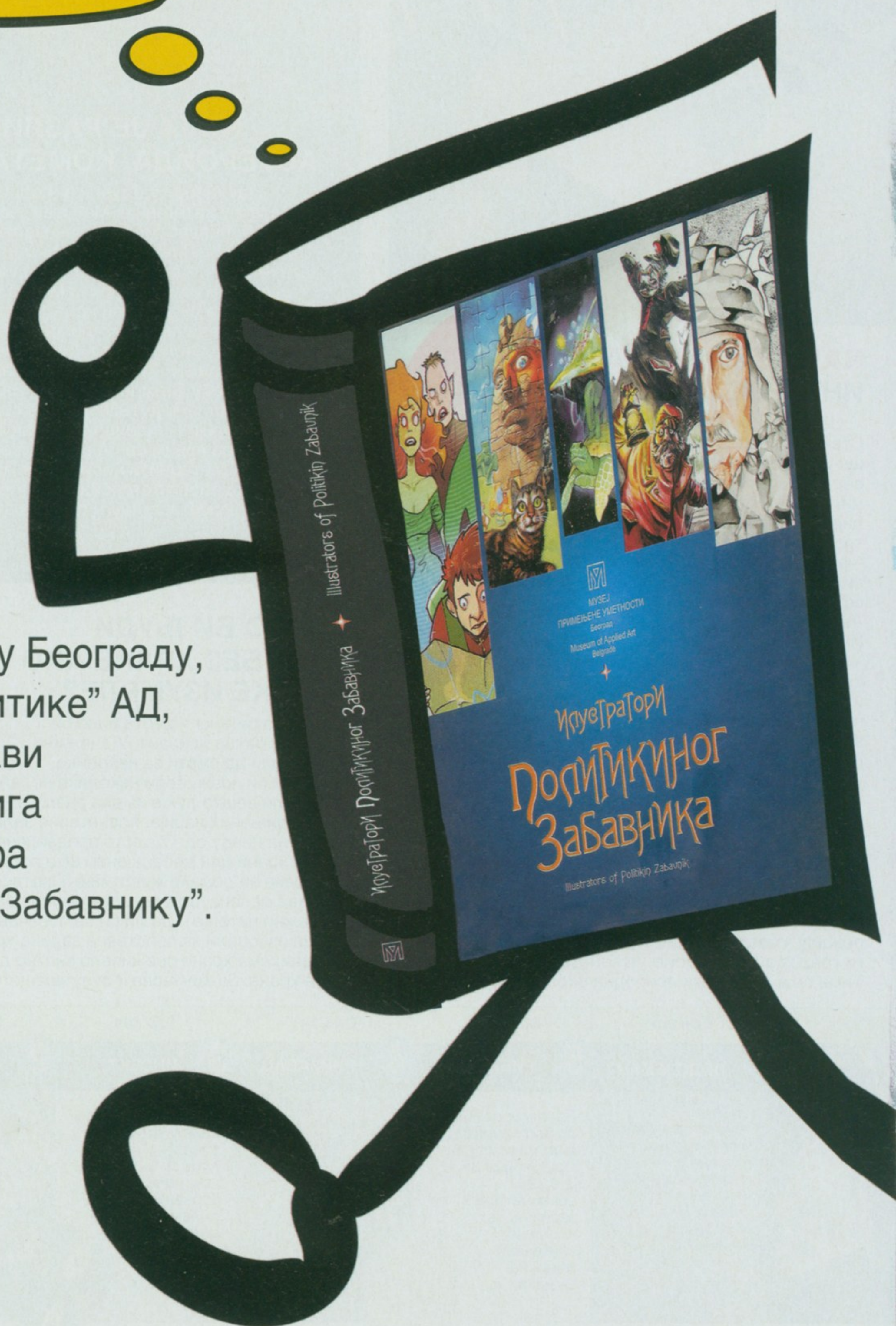

0,98 cm	0,79 cm	0,16 cm	0,02 cm	0,00002 cm	0,0000018 cm
6 ВОДОЗЕМАЦ	5 РИБА	4 ГМИЗАВАЦ	3 ИНСЕКТ	2 БАКТЕРИЈА	1 ВИРУС
 <i>Eleutherodactylus iberia</i> најмања је жаба на свету, дуга свега 0,98 центиметара. Живи на Куби и спада у угрожене врсте ■	 <i>Paedocypris</i> (на слици) припада фамилији шарана. Ова рибица дуга је 0,79 центиметара и званично је најмањи кичмењак. Живи на Суматри ■	 Угрожена врста патуљастог геко гуштера <i>Sphaerodactylus ariasae</i> дуга је 0,16 центиметара и живи на Карибима. Први пут примећена је 2001. године ■	 Вилинске мушице (које у ствари спадају у осе) дуге су 0,02 центиметра. Ови паразити смештају своја јајашца у јајашца других инсеката ■	 <i>Mycoplasma genitalium</i> (на слици), дуг 0,00002 центиметра, најмањи је познати организам способан да расте и размножава се ■	 Неки сматрају да су и вируси жива бића јер поседују генетски материјал иако не могу самостално да се метаболички мењају. Парвовируси су најмањи ■

ИЗВИНИТЕ,
ЖУРИМ
НА САЈАМ!

На Сајму књига у Београду,
на штанду „Политике” АД,
може да се набави
јединствена књига
свих илустратора
у „Политикином Забавнику”.

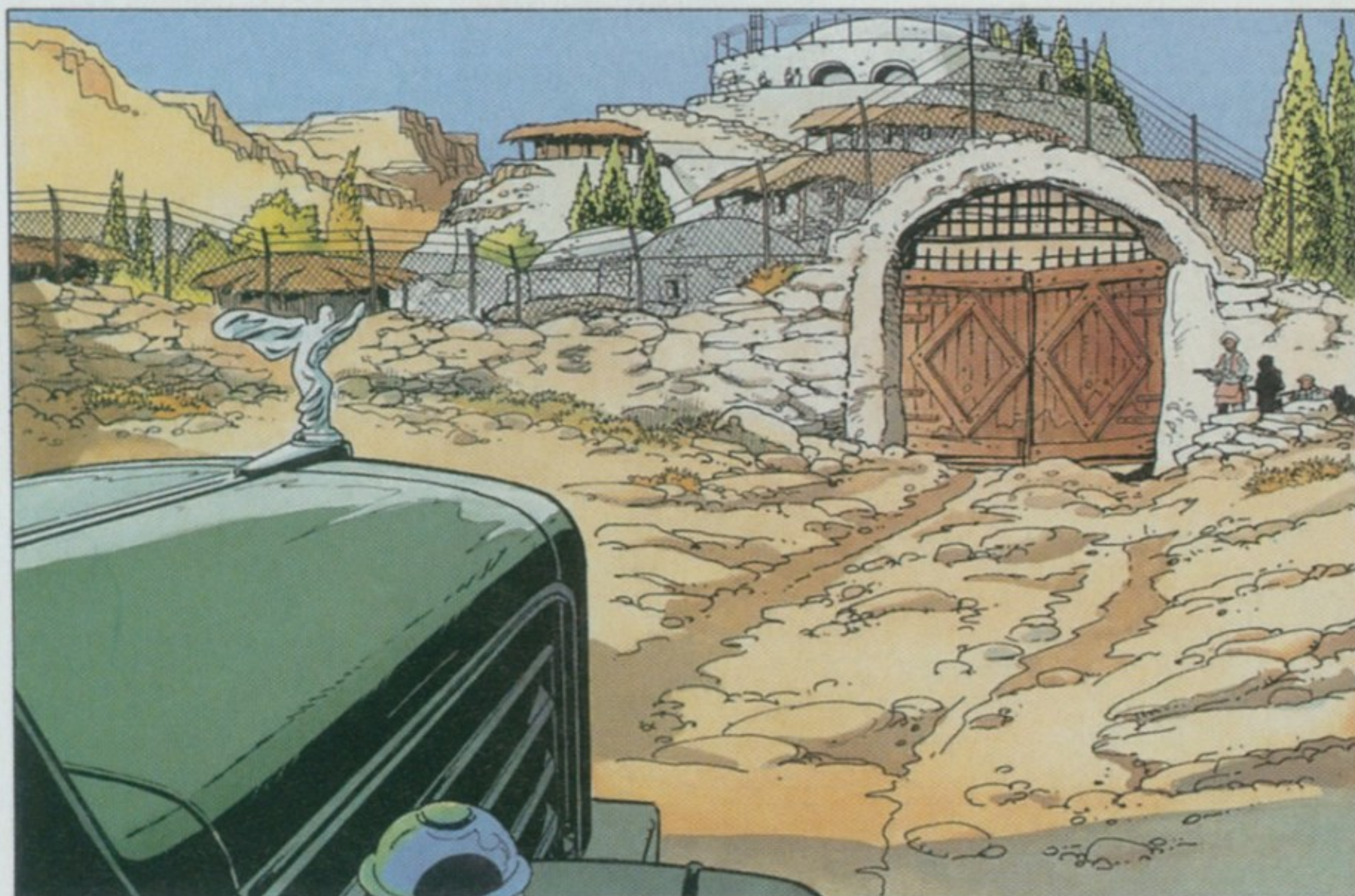
Ту се налазе
најлепше
илустрације
из нашег листа
од оснивања
1939. године,
до данас.

НАПИСАО
ЖАН ВАН ХАМ
НАЦРТАО
КРИСТИЈАН ДЕНАЈЕ

ВЕЈН ШЕЛТОН 32. елемент

(IV ДЕО)

ВЕЈНЕ, КАЖИ ОВОМ
МАЈМУНУ ДА ПРЕСТАНЕ ДА
МЕ СВЛАЧИ ПОГЛЕДОМ!

МОЖЕШ И САМА ДА МУ КАЖЕШ,
ДРАГА! ШАНДАР САВРШЕНО
РАЗУМЕ ЕНГЛЕСКИ!

ЗА МНОМ! ЗАИМ
ГАЗАН ВАС
ОЧЕКУЈЕ!

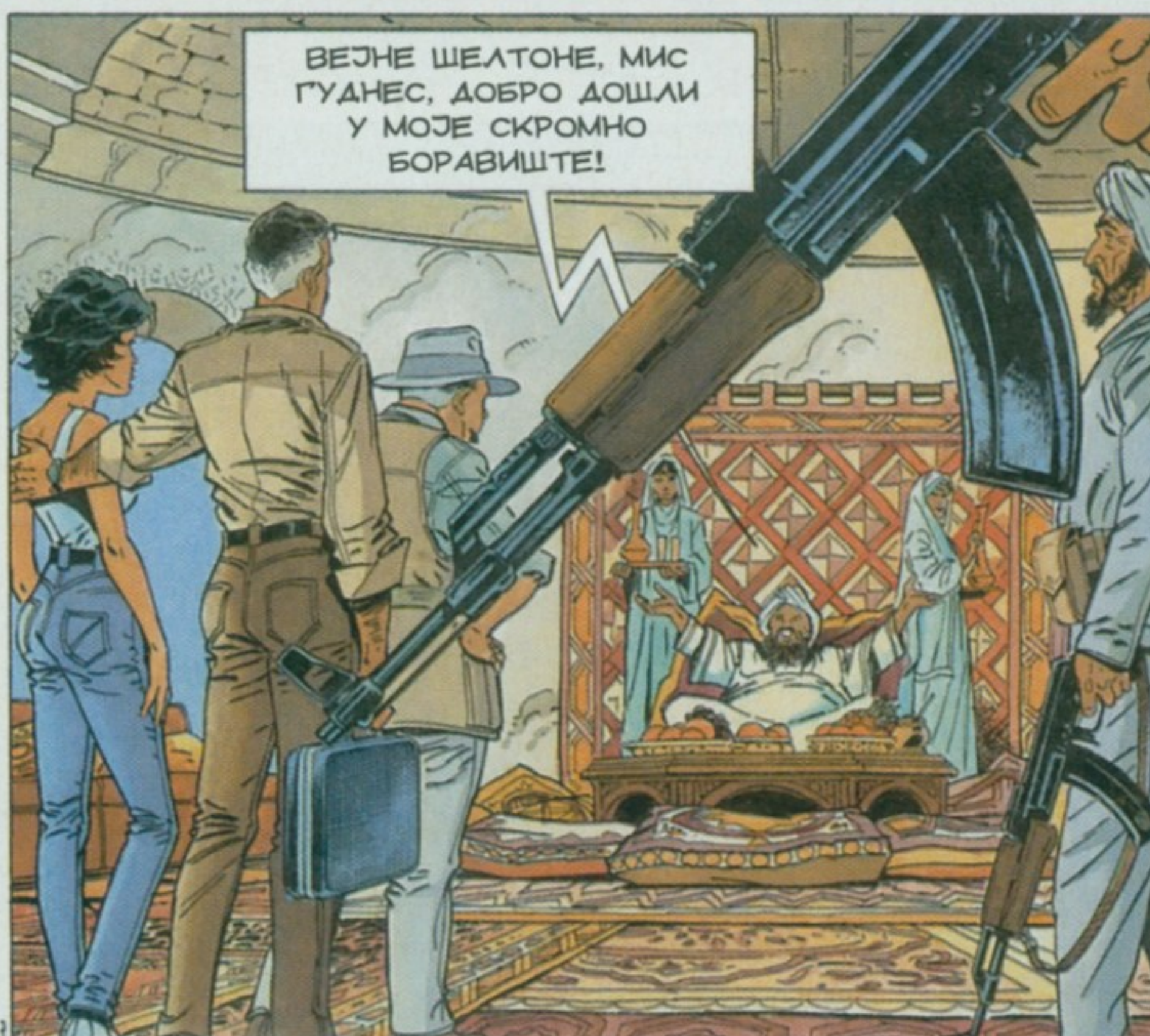
ШТА САМ
ВАМ РЕКАО...

БАШ ЈЕ
ЖИВОПИСНО...

...ТРЕБАЛО ЈЕ
ДА ПОНЕСЕМ
ФОТОАПАРАТ!

ВЕЈНЕ ШЕЛТОНЕ, МИС
ГУДНЕС, ДОБРО ДОШЛИ
У МОЈЕ СКРОМНО
БОРАВИШТЕ!

АЛИ НЕ И ТИ,
ВЕЈСОНЕ МЕКОРМИК!
МИ ОВДЕ ПРЕЗИРЕМО
ОНЕ КОЈИ ТРГУЈУ
ЖЕНСКИМ ТЕЛИМА!
ИЗВЕДИТЕ ГА!

СЕДИТЕ, ДРАГИ ПРИЈАТЕЉИ, МОЛИМ ВАС!
ХОЋЕТЕ ЛИ МИ УЧИНИТИ ЧАСТ
ДА РУЧАТЕ СА МНОМ?

АЛИ...

БУТИ И
СЕДИ,
ОНЕСТИ!

ОДАВНО ТЕ НИСМО
ВИДЕЛИ У ОВИМ
КРАЈЕВИМА, ВЕЈНЕ
ШЕЛТОНЕ!
ПОМИСЛИО САМ ДА
СИ ПРОМЕНИО
ПОСАО?

ТОЧАК ВРЕМЕНА СЕ ВРТИ
ЗА СВЕ, ЗАИМЕ ГАЗАНЕ!

АЛИ, ДОСТА БРЕЉАЊА,
СТАРИ ГУСАРУ! ЗНАШ
ЗАШТО СМО ДОШЛИ!

НАРАВНО! ИМАШ
ЛИ НОВАЦ?

ДА, АЛИ НАЈПРЕ ЖЕЛИМ ДА
ВИДИМ БЕЛИНГЕМА!

ТАКО САМ И
МИСЛИО! ШАНДАРЕ,
НЕКА ДОВЕДУ
ЕНГЛЕЗА!

СВИЂА ЛИ ВАМ
СЕ НАША КУХИЊА,
МИС ГУДНЕС?

ТЕСТИСТИ ДИВЉЕГ
ПСА МАРИНИРАНИ У
УСИРЕНОМ КАМИЉЕМ
МЛЕКУ! ВЕОМА
ЦЕЊЕНО ЈЕЛО!

ИЗГЛЕДА...
ЗАНИМАЈУЋЕ!
ШТА ЈЕ ТО?

АХ, ЕВО НАШЕГ
ПРИЈАТЕЉА!

HELLO, ВЕЈНЕ! ПРОКЛЕТО
САМ СРЕЊАН ШТО ТЕ ВИДИМ,
OLD FELLOW!

РАЗОЧАРАО СИ МЕ,
ЗАИМЕ ГАЗАНЕ! НЕКАД СИ
ИМАО ОСЕЌАЈ ЧАСТИ!

ТО ЈЕ БИЛО НЕКАД,
ПРИЈАТЕЉУ!

КАО ШТО МЕ ЈЕ НЕКО СКОРО
ПОДСЕТИО, ТОЧАК ВРЕМЕНА
СЕ ВРТИ ЗА СВЕ! РАТ
ПОСТАЈЕ СВЕ СКУПЉИ, А ОВО
ЋЕ МИ ДОНЕТИ ЧЕТИРИ
ДОДАТНЕ ОТКУПНИНЕ! ИМАМ
СВОЈЕ ИЗВОРЕ, ШЕЛТОНЕ,
И ЗНАМ ДА ИМАШ ЧИМЕ
ДА ПЛАТИШ!

ЈА НЕ!

НЕ МОГУ ДА ТИ ПЛАТИМ
ОТКУПНИНУ, ЗАИМЕ ГАЗАНЕ! ПУСТИ
МЕ ДА ОДЕМ, МОЛИМ ТЕ! НЕМАМ
НИШТА С ОВОМ ПРИЧОМ! САМО...
САМО САМ ПРАВИО ДРУШТВО
ВЕЈНУ И...

ОНДА ЋЕШ
МОРАТИ ДА
ПРОДАШ БОРДЕЛ,
МЕКОРМИК! ДОСТА,
ВОДИТЕ ИХ!

НЕ!

ЈА ЋУ ИХ ОДВЕСТИ! РЕЦИ
СВОЈИМ ЉУДИМА ДА ПОЛОЖЕ
ОРУЖЈЕ, ЗАИМЕ ГАЗАНЕ...

...ЈЕР ЦИЉАМ У ТЕБЕ!

НЕКИ
ДРУ-
ГАР?

НЕ! АЛИ, НЕ МОГУ
ДА КАЖЕМ ДА МУ
ЗАМЕРАМ ШТО СЕ
МЕША У НАШЕ
СТВАРИ!

СИГУРНА САМ ДА ЋЕТЕ СМАТРАТИ
НЕПРИСТОЈНИМ ДА ВАМ ОСТАВИМО БАКШИШ,
ДРАГИ ГОСПОДИНЕ ГАЗАНЕ! НАШ ПРЕКРАТКИ
БОРАВАК КОД ВАС БИО ЈЕ ОЧАРАВАЈУЌ!
ХВАЛА НА СВЕМУ!

ОНЕСТИ, БЕЛИ, ЏЕЈСОН, ПОЗАДИ! ФРАНЦУЗ
И ЗАИМ ГАЗАН У КАБИНУ СА МНОМ! БРЗО!

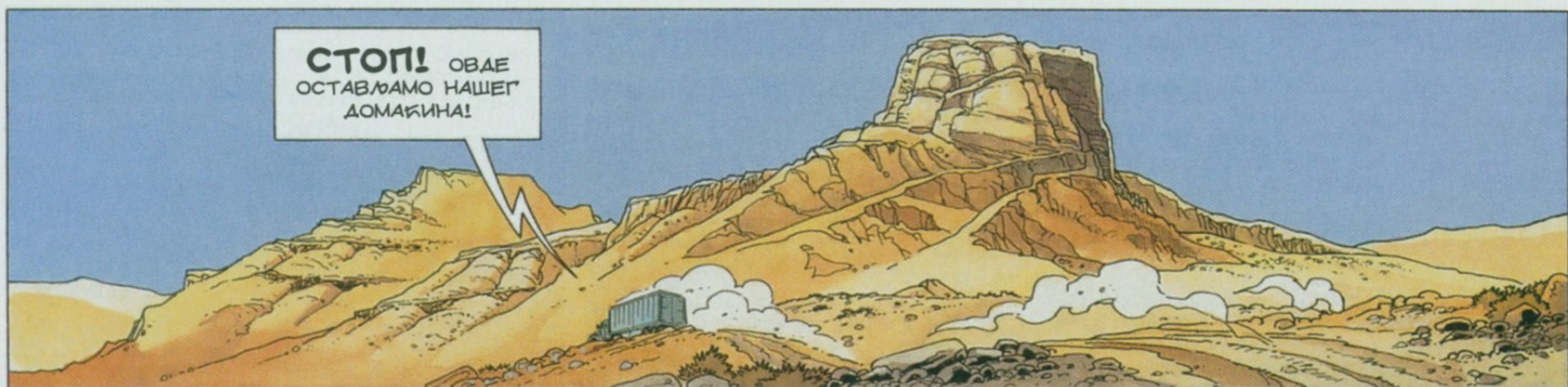
НАДАМ СЕ ДА ЈЕ ТВОЈИМ
ЉУДИМА СТАЛО ДО ТЕБЕ, СТАРИ
ЛОПОВЕ, ИНАЧЕ...

ВРРР ВРР РРР...

ПРОШЛИ СМО!
ЈААХУУУ!

СТОП! ОВДЕ
ОСТАВЉАМО НАШЕГ
ДОМАКИНА!

ПРАТЕ
ЛИ НАС?

БЕРОВАТНО, АЛИ ТАКО
ДА ИХ НЕ ВИДИМО!

ЈОШ ЈЕДНОМ СЕ ДУБОКО ИЗВИЊАВАМ
ЗБОГ ВАШЕГ ЛЕПОГ КЛАВИРА, ДРАГИ
ЗАИМЕ ГАЗАНЕ! ДОПУСТИТЕ ДА ВАМ
УМЕСТО ТОГА ПОКЛОНИМ ЈЕДНУ
СТВАРЧИЦУ!

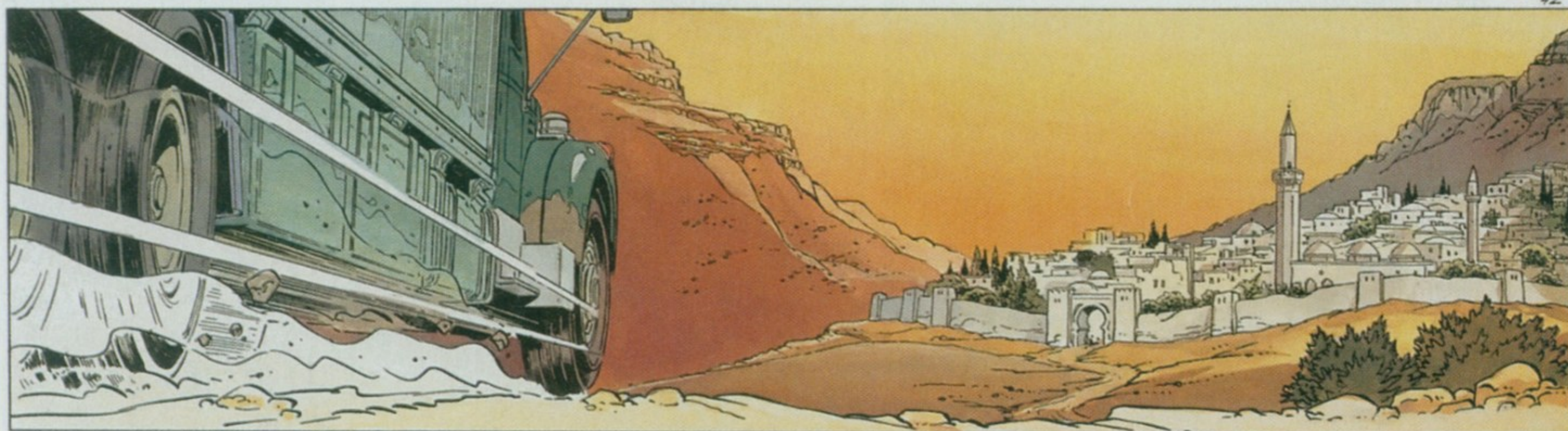
И ЈОШ ЈЕДНОМ ХВАЛА
ЗА РУЧАК!

НАДАМ СЕ ДА ВАМ НЕ СМЕТА ШТО ЋУ МАЛО
ДРЕМНУТИ А ВАС ПУСТИТИ ДА ВОЗИТЕ? ШЕСТ
САТИ ТРЕСКАЊА ИЗА ОВЕ ЛАКНЕ ПРЕГРАДЕ
КАО ДА МИ ЈЕ СЛОМИЛО СВЕ КОСТИ!

И ВОЗИТЕ
ПАЖЉИВО,
МОЛИМ ВАС!
ОВО ЈЕ
МОЈ
КАМИОН!

А ДА НАМ МАЛО ПРИЧАШ
О ТОМ ФАМОЗНОМ
ПОСЛИКУ, ВЕЈНЕ? О
ЧЕМУ СЕ РАДИ?

ИМАТЕ ВИЛИНСКЕ
ПРСТЕ, МИС
ГУДЕНС!

НЕ САМО ПРСТЕ, СЕР
ЏОНАТАНЕ! ЈЕ Л'
ТАЧНО ДА СТЕ ГРОФ?

САМО БАРОН,
А И ТО ЈЕ
ДОВОЉНО
ТЕШКО ДА СЕ
ПОДНОСИ!

ЖАО
МИ ЈЕ,
ЏЕЈСОНЕ...

...МИСЛИМ ДА ЈОШ НИСИ У ТРЦИ! СМЕКШАО СИ,
И ТО НЕ САМО ПО СТОМАКУ!

ДА, МОЖДА
СИ У ПРАВУ!

АЛИ ЈА
ЈЕСАМ!

У ТРЦИ,
МИСЛИМ!

НЕ!

ЗАШТО? ВОЛИМ
РИЗИК КАД ЗНАЧИ
ЛОВУ, И ЗНАМ ДА
ДРЖИМ ВОЛАН
КАМИОНА! ШТА ВАМ
ЈОШ ТРЕБА?
ПОТВРДА О
МОРАЛНОСТИ?

НЕ ПОЗНАЈЕМ ВАС!
А НЕ ВОЛИМ ДА РАДИМ С ЉУДИМА
КОЈЕ НЕ ПОЗНАЈЕМ!

ЈОШ НЕ ЗНАМ КАКВИ СУ ТИ
ПЛАНОВИ, OLD BOY, АЛИ
ОВАЈ ДЕЧКО ЈЕ ДАНАС
ПОКАЗАО ДА ИМА, РЕЦИМО,
ДОБРЕ ОСОБИНЕ, ЗАР НЕ?

ИСТИНА ЈЕ ДА ЋЕ
МИ БИТИ ПОТРЕБАН
ТРЕКИ ВОЗАЧ...

МАДРИЈЕ!
ЗОВЕМ
СЕ ПЈЕР
МАДРИЈЕ!

МАДРИЈЕ, ЈЕ ЛИ?
СИГУРАН САМ ДА
САМ ТЕ ВЕЋ
НЕГДЕ ВИДЕО...

КОД ФЕРНАНДА!
ДРУМСКИ РЕСТОРАН
БЛИЗУ ПАРИЗА! БИО
СИ КОНОБАР КОД
ФЕРНАНДА!

ЗНАЧИ, КОНОВАРУ, САД СИ ПОСТАО
КАМИОНѢИЈА! И СЛУЧАЈНО СИ СЕ ОБРЕО
У КАЛАХАРУ КАД И ЈА... ШТА ТИ ЈЕ
ФЕРНАНД ИСПРИЧАО О МЕНИ?

ОНО ШТО ЈЕ ЗНАО,
ДАКЛЕ, НИШТА
НАРОЧИТО...

НЕ ПРАВИ СЕ ГЛУП, МАДРИЈЕ!
ШТА ТИ ЈЕ РЕКАО?!

ДА ОБАВЉАТЕ ВЕОМА ДОБРО
ПЛАЌЕНЕ ЗАДАТКЕ И ДА ЋЕТЕ
ВЕРОВАТНО ПРОЌИ ОВУДА ДА БИСТЕ
ОКУПИЛИ ЕКИПУ И КУПИЛИ ОПРЕМУ!

ДОБРО, ПА...
ОДОХ ЈА ДА
КАЖЕМ ДА
СПРЕМЕ
ВЕЧЕРУ!

ТО ЈЕ
СВЕ?

ТО ЈЕ СВЕ! ЈА САМ КАО ВИ,
ШЕЛТОНЕ: ВОЛИМ АДРЕНАЛИН И
ЛОВУ! А ВИШЕ НЕМАМ БОГЗНА
ШТА ДА ИЗГУБИМ! И?

У РЕДУ!

НЕКА БУДЕ! КРЕНУЋЕМО ЧИМ
НАЂЕМ ЈОШ ДВА ОДГОВАРАЈУЋА
КАМИОНА! НА ПРОБИ СИ ДО
ИСТАНБУЛА! У РЕДУ?

ПОД УСЛОВОМ ДА МЕ
ПУСТИШ ДА ВОЗИМ **ТВОЈ**
КАМИОН!

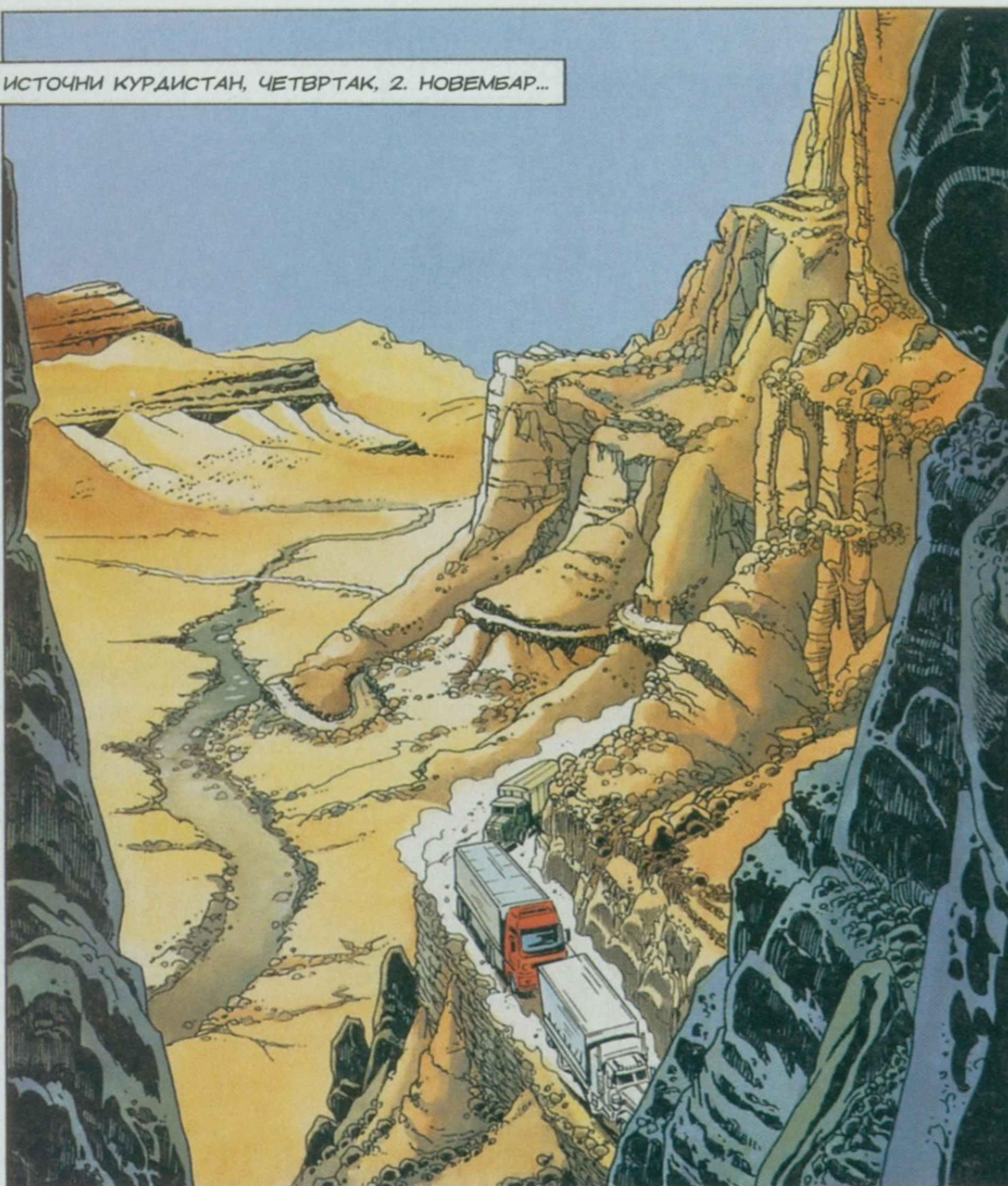
ДОБРО ДОШАО
У КЛУБ!

ХВАЛА!

РЕЦИТЕ, ПЈЕР, ЗНАТЕ
ЛИ ДА ИГРАТЕ ЗАНГ?

ИСТОЧНИ КУРДИСТАН, ЧЕТВРТАК, 2. НОВЕМБАР...

НАЛАЗИМО СЕ
НА ТЕРИТОРИЈИ
ЏЕМАИЛА КАНА!
БОЉЕ ДА
СПАВАМО У
КАМИОНИМА И ДА
СЕ СМЕЊУЈЕМО
НА СТРАЖИ!

ЈА ЋУ УЗЕТИ ПРВУ СМЕНУ,
БЕЛИ ДРУГУ, А МАДРИЈЕ
ТРЕЋУ! ОКЕЈ?

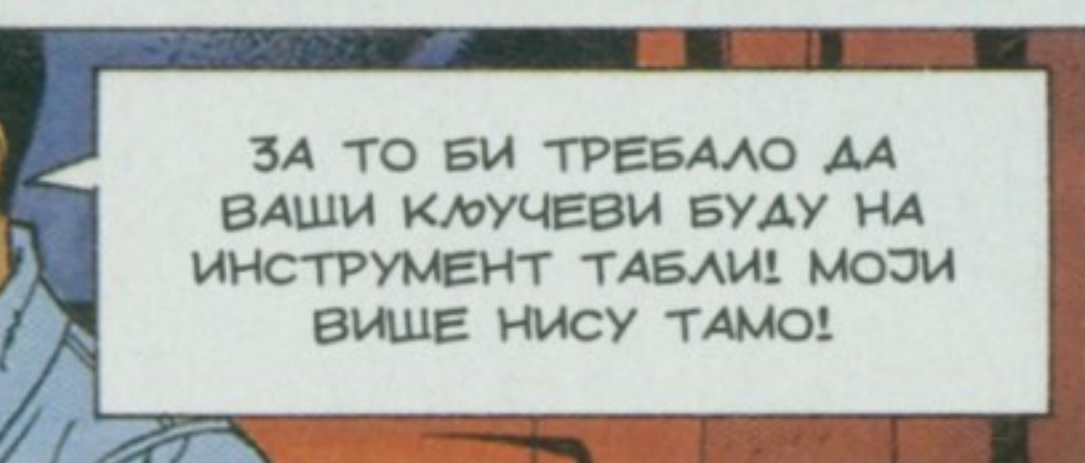
У РЕДУ!

ОКЕЈ!

ДОРУЧАК У 5 И 30, ПОЛАЗАК У 6 САТИ!
И НЕМОЈТЕ ПРЕВИШЕ ИГРАТИ ЗАНГ, У РЕДУ?
ДУГ ПУТ ЈЕ ПРЕД НАМА!

ДА, ШЕФЕ!
ПО НАРЕЂЕЊУ,
ШЕФЕ!

Илустровао Немања Митровић

Немања Митровић

С ВЕНЕРЕ

Предели Венере имају маглени, магични изглед сновихења. Због облака који је увек покривају, на њеној површини је мрачније него на Земљи иако је ближа Сунцу.

Шуме лутају Венером, а ветровитим данима лете. Слабо осветљено, кржљаво лишће подсећа на паучинасто крзно па грање изгледа као корење обрасло седим паперјем.

Велика влажност и слаба сила теже изродили су фауну код које је тешко разликовати крила од пераја, као што је готово немогуће разликовати поједине биљне и животињске врсте.

Због мањка светла и због киш које падају дан и ноћ, куће су од стакла, сличне шареним акваријумима и стакленим баштама од витража.

Кише лију по стакленим крововима, слапови се сливају с кровова на терасе, с тераса на терасе, па низ зидове које застиру воденим завесама.

Улице и путеви на Венери се по обичају покривају терацом. Ова градитељска техника зближава сликарство и мозаик. Терацо од разнобојних каменчића и песка се не слаже него сеје. Ситнији од коцкица мозаика, захвалан је за деликатне акценте и преливе.

На Венери људи остају деца и кад одрасту. Сазру и окрупњају, али остану исти – велика деца, велика три метра. За разлику од Деце с Венере, људи на Земљи сазревањем постају безмало нова животињска врста.

Одраслим Земљанима расту мишићи и дојке, брчићи и друго крзно, а Деци на Венери ништа од свега тога. Остају ћосава и главата као деца. Одрасла Деца имају веће главе од људи са Земље захваљујући томе што је сила теже на Венери слабија него на Земљи.

Деца су због слабије силе теже слабија од Земљана, а због мрачнијих дана и светлијих ноћи не разликују тако јасно јаву и сан.

Детиње велике главе Деце пуне су ведрих снова исплетених од Сунчевих, Месечевих и звезданих зрака, иако оловни облаци увек скривају небо од њихових очију боје воде.

Венера је јединствена држава. Никад у својој историји није била подељена на царства или краљевине. Нико не влада грађанима Венере, чак ни они сами не владају собом. Сасвим су опуштени, па им историја протиче у миру, радосном раду, песми и разговору.

Иако тамо никад није било рата, долине и планине пуне су прастарих камених утврђења. Та утврђења су уметничка дела, споменици које су Деца подигла у знак жалости за жртвама ратова на Земљи и Марсу.

Како се на Венери није ратовало, утврђења су, упркос старости, и данас у одличном стању. Деца се издалека диве лепоти стреловитих торњева и кула стражара израслих као трудови на ћошковима бедема и не пада им на крај памети да их оштете.

Деца се не боре јер се не боје своје маште. Не лажу себе нити глуме пред другима. Нема опасности да неко буде проглашен за чудноватог или лудог, па нико није уплашен и опасан, нити је икад пожелео да буде другачији јер га нико не присиљава да личи на остале.

Не ратују јер се не поводе за једном идејом, а поређење, такмичење и друге облике борбе, тако омиљене на Земљи и Марсу, сматрају, иако дуготрајним, ипак пролазним просташтвом, безбожништвом и болешћу од које су људи страдали хиљадама година.

Људи су на Земљи и Марсу постављени, у жељи да се укло-

пе у друштво. То уклапање производи непрестано болно незадовољство, лична неоствареност доводи до самоуништења људског рода, јер неприродно мали људи упорно праве неприродно велике људе.

Деца су једноставна и срећна, уз игру и песму расту, сазревају, добијају децу и унуке, а до века остају то што јесу – деца.

Немају заједничку идеологију, већ свако има своју, сви углас чаврљају и певају у непомућеном складу с надахнућем.

Ноћне ношње су раскошне и разноврсне, али је немогуће наћи две једнаке, тако да у ствари нема говора о ношњама, бар не о оним по којима се једно племе разликује од другог.

Свако у сну носи своју живу и живописну личну ношњу. Некад више личе две ношње из удаљених градова него оне испод истог крова.

Венеријанце не треба бркати с Венецијанцима иако по њиховој митологији Харон гондолом превози душе мртвих преко Стикса, у Рај.

Главни град и највећа лука државе Венере, једине на истоименој планети, је Венеција. Звучно слагање имена овог важног средишта дечије цивилизације с именом планете – Венеција и Венера, истиче у први план музикалност испред прозаичних страна духа.

Музика је важна у дечијем општењу и начину размишљања. Надахнуће лебди у ваздуху, у даху којим говорник и певач пуне груди пре него што ће речима и гласом обликовати мисли и снове. У ритму срца, боји гласа...

Зато надахнуће називају слухом. Код Венерине Деце сасвим је природно да стотину људи који су се окупили на некој свечаности цео сат не проговоре ни реч, а да ником због тога не буде нимало непријатно.

Неки од њих седе или леже склопљених очију, непомични, други лагано играју уз нечујну музику из најдражих сећања, трећи се мирно, ћутке гледају у очи, или се грле и љубе под олујним планинама облака.

О каквом се ту обичају ради? Не ради се ни о каквом обичају, него о потреби, једнако насušној као глад, жеђ и дисање, о надахнућу, о ослушкивању. Иако изгледа да је разговор замро, он је заправо потонуо кроз мрежу испуцалог дна, дубље од панцира речи и оклопа слика.

Нетачан је утисак да су се отуђили, напротив, само се ћутке представљају и упознају.

То може да се упоређи с њушкањем паса и мачака, с љубавном песмом птица, или с бојом и мирисом цвећа које привлачи бубе да разнесу полен пољем ■

Idealno!

Idealan odnos Ca i Mg

Element	Life MINAQUA	Evian
Mg	28 mg/l	24 mg/l
Ca	72 mg/l	78 mg/l

ОСМОСМЕРКА

Б	У	Д	И	М	П	Е	Ш	Т	А	Ц	Н	Е	Р	И	Ф	О
Е	А	О	Б	Р	А	Т	И	С	Л	А	В	А	М	К	П	Н
О	А	Р	С	Е	У	Р	Т	К	Т	И	В	О	О	Л	Р	Р
Г	В	В	С	Т	Р	И	И	И	Н	Е	С	П	К	Е	А	Б
Р	А	А	Г	Е	Р	Л	Н	Б	Н	И	Е	А	Ц	А	Г	М
А	Ш	А	Л	А	Л	А	И	А	О	Н	С	У	Б	Е	Р	Е
Д	Р	И	Н	Е	Р	О	В	Н	Х	Р	Л	Л	Т	О	Љ	К
Т	А	А	Б	В	Н	М	Н	А	И	Н	Д	Е	Е	Л	Н	Е
У	В	Б	И	Е	И	С	Г	А	М	Р	Б	О	С	Х	С	Е
Л	П	К	Л	Л	Н	Е	И	Л	Н	О	Н	А	Ц	Е	О	О
У	О	С	А	И	Н	И	О	Ј	Р	А	К	Б	Л	И	Л	Д
З	Д	Н	А	В	Н	Х	К	Г	А	У	Љ	Е	Е	С	У	Е
И	О	Ј	Д	Л	К	И	Ш	И	Њ	Е	В	Б	О	Р	Н	Ј
Р	В	И	Г	О	А	С	А	Ц	И	Т	О	Б	У	С	Г	И
А	Е	С	Т	А	Н	Ф	О	Р	Д	А	О	В	Е	Љ	А	В
П	Р	С	Д	И	Р	Д	А	М	С	Т	Е	Р	Д	А	М	О

Називе европских градова из пописа заокружите у мрежи ове осмосмерке. Неискоришћена слова, читана редом, дају назив града са слике.

АМСТЕРДАМ, АТИНА, БАРСЕЛОНА, БЕОГРАД, БЕРЛИН, БОРДО, БРАТИСЛАВА, БРНО, БУДИМПЕШТА, ВАЛЕНСИЈА, ВАЉЕВО, ВАРШАВА, ВЕЛЕС, ВИГО, ГЕТЕБОРГ, ДАБЛИН, ДОВЕР, КИШИЊЕВ, КОПЕНХАГЕН, КРАКОВ, ЛИСАБОН, ЛОНДОН, ЛУЦЕРН, ЉУБЉАНА, МАДРИД, МАЛМЕ, МАРИБОР, МИЛАНО, МОСКВА, НАРВИК, НИРНБЕРГ, ЊУКАСЛ, ОВИЈЕДО, ОСЛО, ОСТРАВА, ПАРИЗ, ПРАГ, РАВЕНА, СОЛУН, СТАНФОРД, СТОКХОЛМ, СУБОТИЦА, ТИРАНА, ТУЛУЗ, УПСАЛА, ФИРЕНЦА, ХЕЛСИНКИ, ЦЕЉЕ, ШИБЕНИК, ШТУТГАРТ ■

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

■	1	2	3	4	5	6	■	7	■	8	9	10
11									12			
13							14					
15						16						
17				18								
19			20									
21												
22					23							
24												

ВОДОРАВНО: 11. Европска држава, 12. Забава с плесом, 13. Украсни придев, 14. Олимпијски спорт, 15. Правни пропис, 16. Значење речи, 17. Албанска телеграфска агенција, 18. Француски писац, Пјер, 19. Иницијали тренера Рајкарта, 20. Труд, мука, 21. Име глумице Касте, 22. Црно тврдо дрво, 23. Карташка игра, 24. Врста пушке (мн.) ■

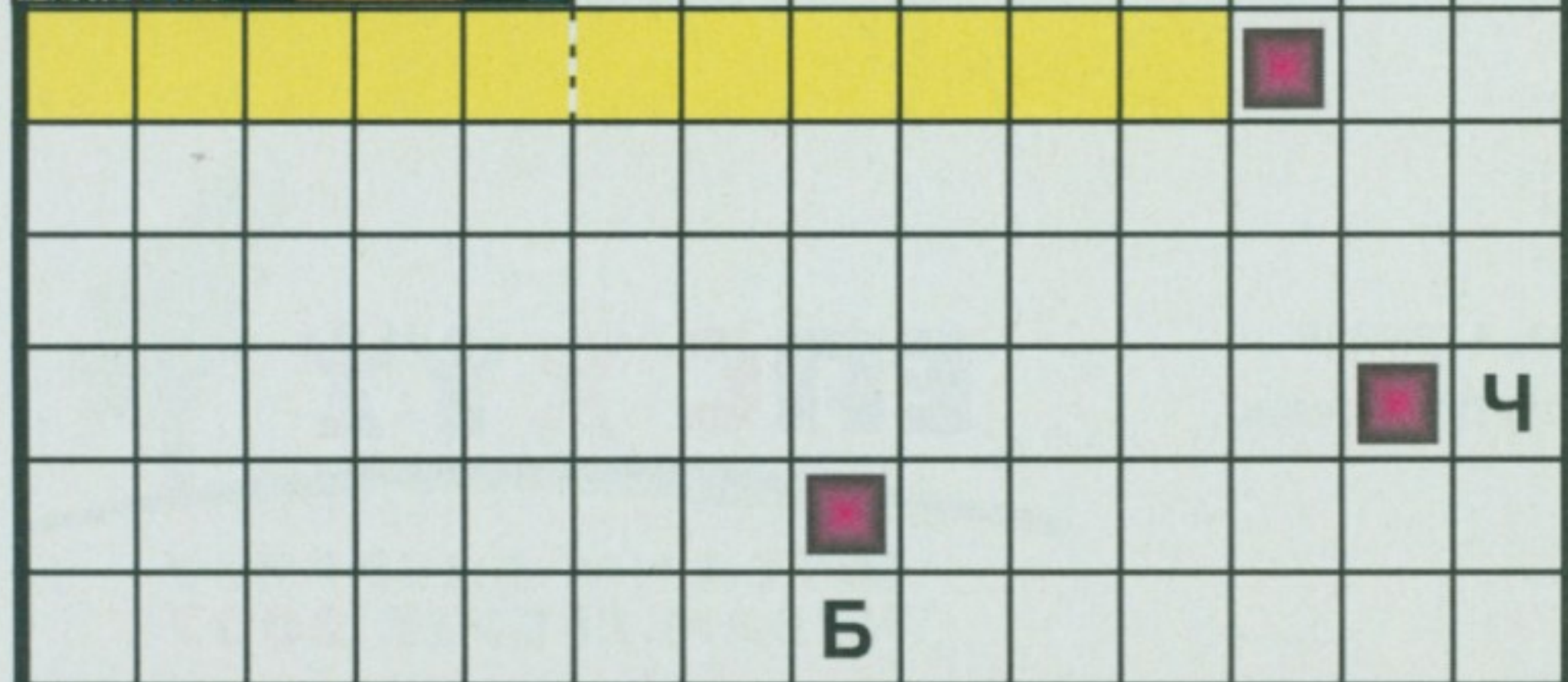
УСПРАВНО: 1. Име и презиме глумца са слике, 2. Коришћење, 3. Ситна морска риба, 4. Атмосфера (скр.), 5. Ученик реалне гимназије, 6. Старији (скр.), 7. Грађевински радници, 8. Мушки певачки глас, 9. Име певачице Рупел, 10. Име тренера Бенхакера, 12. Лична заменица, 14. Име сликара Аралице, 16. Омамити пићем, 18. Нинослава одмила, 20. Отпадак од сена ■

	СЛАВНИ ИТАЛ. ГОЛМАН ДИНО		ЧУВЕНА ФИЛМСКА НАГРАДА	ГРАЂЕ- ВИНА СА СЛИКЕ	МУЗИЧКИ АУТОМАТ
ФИЛМ КОСТЕ ГАВРАСА	Z	ПОКАЗ. ЗА- МЕНИЦА	O	V	O
		ОБРАДА КАМЕНА			
ГРАД У ФРАН- ЦУСКОЈ	O	K	S	E	R
ЧИЊЕ- НИЦЕ	F	A	K	T	A
	ЦРВЕНА ПЛАНЕТА	M	A	R	S
	ПЕСМА J. J. ЗМАЈА				
ТОВАР, БРЕМЕ	T	E	R	E	T
РЕКА У АУСТРИЈИ	I	N	Њ. О. ДИВЉИ ЛАН	Н;	O
ДРЖАВА ПОЗНАТА ПО ГРАЂЕ- ВИНАМА	H	O	L	A	N
РАТАР КОЈИ ОРЕ	O	R	A	C	ЛЕТОПИС СЛИКАР САЛВАДОР
ТЕНИСЕР ЗИМОЊИЋ	N	E	N	A	D
МУЗИЧАР ОЗБОРН	O	Z	I	ТИП ФР. КОЛА А. Б.	A
23. СЛОВО АЗБУКЕ	Ć	ВРСТА МЕТАЛА ЗАПАД	N	A	L
ОДАБИ- РАТИ, ВРШИТИ ИЗБОР	I	Z	A	B	I

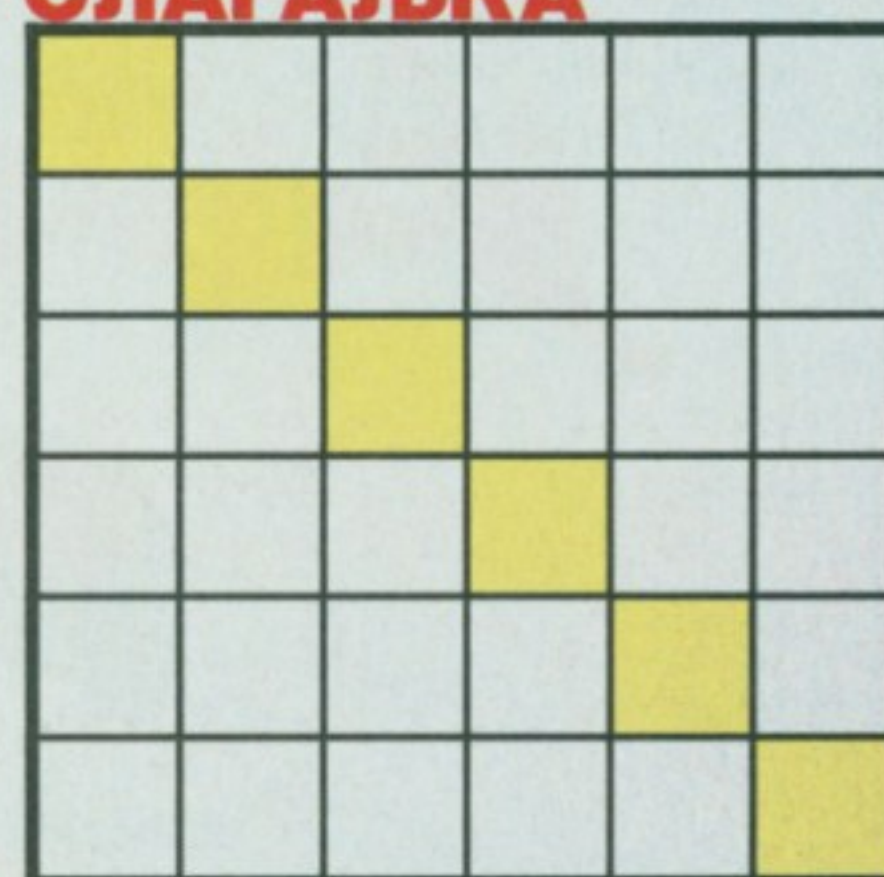
У означена поља упишите име и презиме британске књижевнице (слика) која је ове године добила Нобелову награду. Укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа и уцртавајући црна поља која недостају.

АКИ, АН, АНИТ,
АПРА, АПС, АТА,
АТИН, АЦ, АЦЕ,
БАДА, БАЛАЛАЈКЕ,
БАЛЕТ, ВИЛИМ,
ДОБИТИ, ИВИЦА,
ИДА, ИСА, ЈЕК, КАЛ,
МАРЛЕН, МИКСЕР,
НЕВЕРНО,
НЕМАЧКА, НЕУРОН,
НОТАР, ОБАДОВ,
ОБДАНИЦА,
ОБУСТАВИТИ, ОСА,
ОТ, ОТИСАК,
ПАТАРЕНИ, ПЛУГ,
ПОД, ПРВА ПОМОЋ,
РТАК, РУДАРИ,
САМ, СИКИ, СПИСИ,
СТ, СЦ, ТЕ, ТИЦАТИ
СЕ, ТОРСТЕН,
ЋЕЛА, ШКРИПАТИ,
ШТА ■

Називе шест птица
из пописа
распоредите
у мрежу водоравно
како бисте
у дијагоналним
пољима добили
назив још једне
птице.

БУЉИНА, ГРЛИЦА,
ЈЕЈИНА, КОНДОР,
СВРАКА, СЛАВУЈ ■

**Решења
на
страни
65**

Драга децо, завршена су још два наградна такмичења у акцији ЕПС И ДЕЦА

За време лета такмичили сте се на фото конкурс „Ово је моја Србија“.
Пред стручним жиријем, који је имао тежак задатак, нашло се више од
500 фотографија наше прелепе домовине – Србије.

Жири је изабрао 12 најлепших фотографија које ће се наћи на
календару ЕПС-а за 2008. годину!

Аутори најбољих фотографија су:

Драгана Николић, Бајина Башта
Алекса Алаица, Београд
Софија Ковачевић, Београд
Никола Никић, Чајетина
Никола Шкрбић, Каћ
Никола Јеринић, Београд
Сара Софренић, Нови Сад
Јелена Благојевић, Омољница
Ана Нинковић, Београд
Маја Грбић, Пријеполје
Невена Ђерић, Ужице
Андреј Пејановић, Београд

ФОТО КОНКУРС

Ово је моја Србија

Електропривреда Србије им је поклонила дигиталне фотоапарате
и седам дана на Тари, у Еко кампу Покрета горана Србије.

У току лета сте се такмичили и у штедњи електричне енергије у акцији „Зеленије – Јефтиније“.
Укупно 2.044 ученика широм Србије показало нам је, и то копијама рачуна доказало, да струја
може „паметно“ да се троши, јер тако чувамо природне ресурсе и нашу животну средину.
Агенција BLUMEN GROUP (Београд) која је спровела акцију, чији је спонзор био ЕПС, на основу
копија рачуна и броја пријава прогласила је победнике.

Школе које су послале највише пријава су:

ОШ „20. октобар“ из Београда

ОШ „Аца Алексић“ из Александровца

ОШ „Јован Јовановић Змај“ из Сремске Каменице и

ОШ „Вук Стефановић Караџић“ из Пирота.

Највећу уштеду у киловат-сатима, током маја, јуна и јула,
у односу на април, у својим домаћинствима, остварили су:

Ирина Митић, ОШ „Вук Стефановић Караџић“ из Пирота

Дамјан Петрекановић, ОШ „Иван Горан Ковачић“ из Суботице

Irina Kontogiorgy, ОШ „Вук Стефановић Караџић“ из Крагујевца

Александар Тричковић, ОШ „Вук Стефановић Караџић“ из Пирота и

Олга Дадич, ОШ „Север Ђукић“ из Бечеја.

Они су заједно уштедели чак 7.236 киловат-сати! А да би ЕПС то произвео,
потребно је да ископа и сагори више од 10.000 килограма угља! Свака им част!

Зеленије јефтиније

И не заборавите - у току је
литерарни конкурс
који траје до 6. новембра, а тема је
„Енергија и природа - моји пријатељи“.

Награде вас чекају!

ЕПС

ШТЕДИМ ЕНЕРГИЈУ
ЧУВАМ СРБИЈУ 2007

Више информација можеш наћи на
www.eps.co.yu страница ЕПС И ДЕЦА

ДАН КАД СУ НЕСТАЛЕ ОСЕ

ПОДАНИЦИ МРТВИ,

*Крајем октобра
људи могу да одахну
јер до следећег априла
неће имати блиских сусрета
са зољама.*

ЖИВЕЛА КРАЉИЦА

Забавник је решио да поведе кампању за боље разумевање оса. Можда је сада прави тренутак јер у нашим крајевима нестају ови инсекти које углавном нико не воли. Права су напаст, узнемиравају монотоним зујањем и сваког часа могу да се обруше на човека и забоду му жаоку у тело. Све је то тачно, али треба схватити да је зољи такво

понашање у „опису радног места”. У одржавању равнотеже у природи додељено им је драгоцено место.

Већина оплођених женки већ се увелико разишла у потрази за домом у коме ће провести зиму. У неком сигурном склоништу, шуљини у дрвету, скровитом и заштићеном отвору, краљица је, крила подвијених под тело, уснула дубок сан.

АКО НИСТЕ ЗНАЛИ

Ако се човек нађе у близини осињака или му се пут укрсти са осом, најбоље би било да се одмах удаљи и избегне могућност да га оса убоду. Не треба махати рукама јер осе такве покрете схватају као опасност ■

Радилица се одмара на корену биљке. Препознаје се по црно-жутим шарима. Овако, виђена изблиза, можда ће изазвати веће поштовање и дивљење људи за посао који вредно обавља само једно лето.

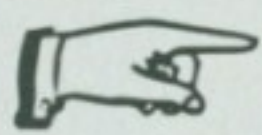
ОПАКА ЖАОКА

ЖАОКА повезана с кесицом у којој је отров налази се у делу тела прилагођеном за полагање јаја, па зато само женка осе може да убоде.

ОТРОВ ОСЕ мешавина је хемијских састојака, од оних који паралишу жртву до ензима који продиру у ћелије нападнутог инсекта помажући да се он распадне и претвори у сласни залогај.

ЖАОКА ОСЕ којом пецне човека изазива јаке болове, црвенило и знојење.

АНАФИЛАКТИЧКИ ШОК Кад оса убоде човека и излије испод површине коже свој отров, догађа се да појединцима реагује одбрамбени систем. Има људи који, ако једном упадну у анафилактички шок, други пут кад их убоде оса могу да имају и озбиљније тегобе, чак се догађа и да им стане срце ■

Живот јој је сасвим успорен све до априла или маја. Веома је важно да она преживи, јер се без ње и јаја које ће положити наредне године неће појавити нове осе.

Дворац од хартије

Краљици није потребан принц који ће је пробудити из дубоког сна. Чим

осети да је спољашња температура довољно порасла, она ће се сама пробудити и започети веома напоран поступак стварања сопственог царства. Јер, само од краљице зависи да ли ће се појавити поданици, односно рој који ће трајати док јесен не почне да призива зиму.

На измаку лета јабука која труне на земљи велики је изазов за радилицу – неће одолети слаткастом мирису трулежи.

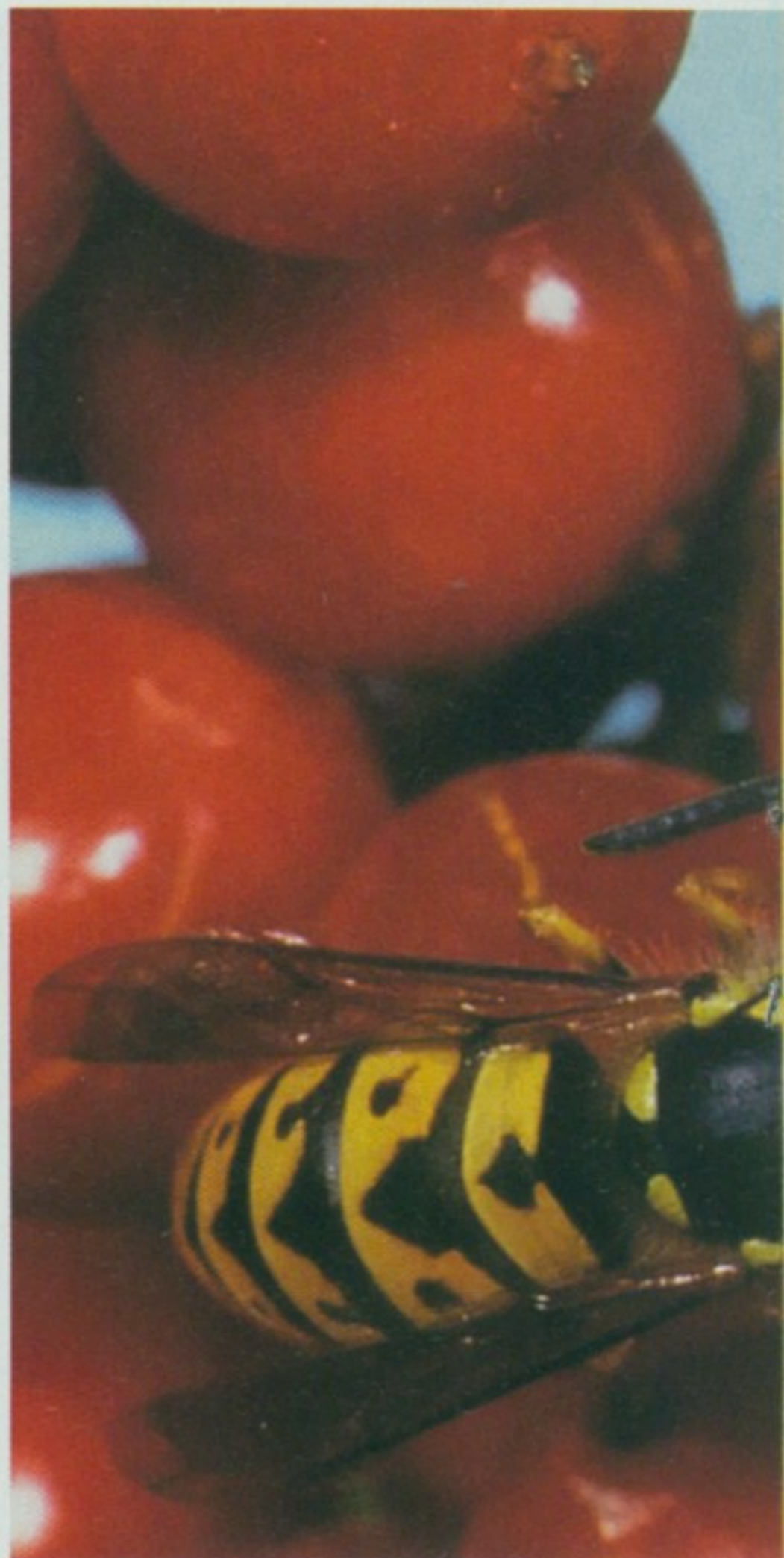

Животни циклус оса почиње у априлу или мају. Да ли ће тада ико помислити каква се битка за опстанак зоља одвија у природи? Оплођена женка има важан задатак. Излеће из скровишта и лети од цвета до цвета у потрази за нектаром који јој живот

ШТА УЧИНТИ, ПОСЛЕ УБОДА ОСЕ?

- Место где вас је убола оса треба одмах испрати водом и сапуном. Преко убода било би добро пустити млаз хладне воде или ставити лед.
- Нанети течност у спреју или маст која је предвиђена за лечење убода.
- Попити антихистамин, посебно ако је убод осе пре тога изазвао алергијске промене.
- Уколико се црвенило на кожи не смањује и бол не престаје, обратити се лекару ■

У потрази за сласним залогајем, немачке осе обрушиле су се на рибизле.

значи. Није јој лако, али ваљда је зато и добила јединствену улогу краљице. Она мора да створи основу од које ће се, док траје лето, развити нова кошница.

Кошница у почетку више подсећа на дугачак ваљак од петнаестак, двадесет саћа. У свако саће краљица положи једно издужено бело јајашце.

Оплођена женка штити кошницу тако што изнад створи неку врсту кишобрана да одаје будућег царства сакрије од нападачника.

Осињак у скровитом делу куће.

У тој фази кошница у дну има само мали отвор из кога оса излеће и враћа се ужурбано доносећи храну за себе и још нерођене золе које тек

ОСИЊИ ДВОРАЦ

1. Кад се пробуди из зимског сна, краљица откида комадић дрвета, жваће га док не добије пулпу од које гради кошницу.

Оплођена женка преспава зиму у стању хибернације.

Осињак у почетку има неколико саћа.

Спољашњи омотач сачињен је од истог материјала као и саће.

2. Краљица полаже прва јаја у осинаку који тек гради.

3. Краљица храни прве ларве све док се из њих не излегу неоплођене женке радилице које преузимају посао око градње осинака и потраге за храном.

Радилица на леђима носи плен да нахрани ларве.

Радилица се враћа с прожваканом дрвенастом материјом од које гради шестоугаоно саће.

6. Почине судбоносни плес мужјака и женки који могу да се оплоде и са осами из других кошница. Стара краљица умире, осини дворца остаје без поданика.

5. Како се лету ближи крај, краљица положи јаја из којих се излегу мужјаци и нове женке (нове краљице) које ће се оплодити.

У празно саће краљица полаже нова јаја, а поред ње ларве чекају наредни оброк.

4. Краљица има времена да полаже нова јаја јер су њен посао око увећавања царства преузеле радилице.

Радилица излеће из кошнице у потрази за храном.

АКО НИСТЕ ЗНАЛИ

Људи који страхују од оса треба да буду срећни што не живе, на пример, на Новом Зеланду. У ову земљу случајно су стигле европске врсте које су се прилагодиле новим климатским условима. Колоније које уочи јесени полако нестају, због топлог времена на Новом Зеланду настављају да се развијају. И, шта се догађа? Ројеви броје по неколико стотина хиљада оса које живе у кошницама понекад великим као аутомобил. Највише на овакав осинак сигурно није нимало пријатно ■

 треба да се излегу из јаја. За разлику од пчелињих кошница, осинак је од сасвим другачијег материјала. Наиме, зоље праве саће од дрвенастих биљака, жваћу их и од тога граде шестоугаоне одаје које као да су направљене од хартије.

У почетку мала и слабо заштићена, кошница лако страда од напасника – животиња или људи. Уколико се то догоди, тешко да ће краљици остати довољно времена и снаге да почне с градњом нове. Зато веома мали број ових осинака успе да се одржи у природи.

Уколико се све одвија како треба, прва генерација оса појављује се за три недеље. То су неплодне женке мање од краљице, а због посла који обављају познате су као – радилице. Краљица напослетку може да одахне и да на миру почне да полаже нова јаја јер радилице преузимају бригу око налажења хране и изградње нових саћа, па осинак чине све већим.

Судбоносни плес

Иначе, краљица осинак обично поставља негде на скровитом месту, на недоступном делу куће, рецимо испод крова, или у подземном склоништу. Осинак је величине лопте за одбојку и око саћа има неку врсту заштитне опне. Кад око 6000 радилица заврши осинак, та кошница има отприлике 14.000 саћа. Занимљиво је да кошница служи само једну сезону. Наредне године зоље се неће уселити у стари осинак, већ ће почети из основа да праве нови. Зато, уколико неко у јесен наиђе на дом у коме више не станује краљица

четрдесет осам

са својим поданицама, ту кошницу слободно може да узме и да проучи како изнутра изгледа.

Одрасле осе хране се нектаром, воћем које је отпало с грана, а стуштиће се и на сендвич с пекмезом ако га је неки излетник понео у природу. Међутим, ларве су месождери – сажвакану храну приносе им радилице. Зоље су прави

таманитељи мува, гусеница, лисних ваши и других ситних инсеката, али и пчела. Зато су и важне у непрекидном ланцу који одржава природу у равнотежи.

Оса ће плен да ухвати док је на цвету или листу, али без икаквих тешкоћа сустићи ће га и у ваздуху. Својим моћним вилицама жртви откине главу или, уколико се опире, забодје жаоку од које нема спаса. Намере ли се на неки крупнији плен, попут гусенице или чак мање птице, осе нападају у роју и не одустају док не савладају жртву.

Треба имати на уму да осе нису гадљиве на леш животиње, и на њега ће слетати и откидати ситне залогаје. Зато осама не треба дозволити да слећу на храну јер преносе бактерије и друге микроорганизме, а самим тим заразна обољења.

Колонија на почетку има само радилице. Јер, краљица се оплодила пре него што се повукла у зимски сан и током дугих и хладних месеци сперму чува у сперматеци – делу тела у облику кесице. Полажући јаја у саће, краљица може да одлучи да ли ће их оплодити. Из оних неоплођених рађају се мужјаци, а из оплођених женке.

Како се приближава јесен, већ знатно бројнији осинак добија нове чланове. Краљица тада полаже прва јаја с мужјацима, а у пространије саће и неколико женских јајашаца. Из тих јајашаца, храњених обогаћеном исхраном, излазе нове краљице.

Тај тренутак за осе је истовремено најрадоснији и, мерено људским аршином, најтрагичнији. Док мужјаци и женке започињу оплодњу и уживају у свом првом и последњем судбинском плесу, некако баш у том часу стара краљица угине, а с њом и све остале зоље. Читаве колоније нестају скоро у једном дану. Остају само оплођене женке, што је сасвим довољно. Наредне године краљице ће основати нова царства која ће такође постојати само једно лето ■

В. С.

НЕКЕ ВРСТЕ ОСА

Обична оса
Vespula vulgaris
Препознаје се по црним шарама на стомаку.

Немачка оса
Vespula germanica
Изразитије црне шаре на стомаку.

Средња оса
Dolichovespula media
Обично изразито црна с танким жутим пругама.

Црвена оса
Vespula rufa
Спољашња страна стомака јаркоцрвена.

Норвешка оса
Dolichovespula norvegica
У корену стомака црвена, има препознатљиву издужену главу.

Дрвенаста оса
Dolichovespula sylvestris
Врх главе црн, остатак је жут.

Стршљен
Vespa crabro
Велик и до 3,2 центиметра.

ОВАЈ
МЕ
УБО!

**Бранислав
Нушић**

У нас има три квалитета кафе: прво домаћа кафа, друго кафанска кафа, и треће канцеларијска кафа.

Иако смо ми мужеви дужни увек да хвалимо домаћу кафу, ипак знамо да су

– Три у кафани да попијем, па ми није слатка као једна твоја – рекао сам ја већ толико пута досад жени, зато да бих после двадесет минута још са кафанског прага викнуо:

– Једну кајмаклију!

Али је надасве канцеларијска кафа. Ви већ сви знате за тај лепи српски народни обичај да се у државним надлештвима по цео дан пије кафа и пуши турски.

Било их је министара или начелника, оних што су се на Западу навикли на ме-

ланж, који су покушавали да војују против овог народног обичаја, али нису успели.

Чим су забранили кафу, осетили су огроман застој у раду. Просто се зауставио цео државни точак. Бадава строге наредбе, бадава инспекције, бадава што старији груне изненада у канцеларију млађега да види да ли ради. Сви раде, а државни точак опет стоји.

– Ама, господине секретаре, ја сам вам од јутрос дао седамнаест предмета за

рад а ви сте до подне свршили једва један, и то... – примећује строго начелник.

– Па јесте! – одговара скромно секретар.

– Ја не знам шта вам је од неког доба?

– Право да вам кажем, господине начелниче, откако сте забранили кафу и цигару у канцеларији, не умет да радим. Не умет просто да концептирам.

– То значи и сви остали?

– Сви. Ено их писари, сваки час излазе у че-

КАНЦЕЛАРИЈСКА КАФА

оне друге две боље и претпостављамо их домаћој. То је онако исто као кад се муж врати с пута о коме не би смео положити рачуна жени, па лежући у кревет узвикује: „Бадава, ништа слађе од своје кућице и од свога кревета!”

Тако ми хвалимо и домаћу кафу, то јест ону што нам жена скува.

Илустровао
Душан
Павлић

Бранислав Нушић рођен је
као Алкибијада Нуша (1864-1938).

практикан-
ти и не из-
бијају из нужника.

– О мај! – почеше
се начелник за умом,
слегне раменима,
одобри кафу и дуван
по канцеларијама и
државна машина од-
мах крене свом си-
лом напред.

Тако је то код нас.
Ако не верујете, а
ви отидите у које хо-
ћете министарство,
начелство или уоп-
ште канцеларију др-
жавну, па ћете виде-
ти како је држава

сама, из канцеларијских
трошкова, назидала чак и
оцаклије за кување кафе.

Та канцеларијска кафа
тако је важан покретач на-
шега државног живота да
мене неће изненадити ако
се при првој ревизији уста-
ва, кафи нарочитом одред-
бом загарантује опстанак у
државним надлештвима.

П од тако повољним
условима, какве срп-
ска држава нуди тој
границе домаће индустрије, ку-
вање кафе се код нас разви-
ло до необичног савршен-
ства. Зна се, на пример, и на

гласу је Главна контрола,
као врло угледна кафецијска
фирма, па онда Министар-
ство спољних послова, па он-
да кафа Државног савета.

Упоредо са развићем те
индустрије развијало се и
ривалство између поједи-
них надлештава.

На пример, позната је у
историји српске индустрије
она дугогодишња борба и
ривалство између Мини-
старства иностраних дела и
Министарства финансија
око питања где се кува бо-
ља кафа. И чиновници и
момци ових министарстава
поделили су се у два табо-

КАКО ЈЕ НОВИНСКИ НАДНИЧАР ПОСТАО КЛАСИК

(или о Нушићевом писању под мораће)

О где је реч о писцу
кога не треба
представљати. У
нас, чак и они ко-
ји знају само једног књи-
жевника, не могу да погреш-
ше његово име: Бранислав
Нушић.

Не треба га представља-
ти; толико је присутан и не-
избежан да подаци о њему
спадају у општа места обра-
зовања. Кад бисте питали
било кога у овој земљи да ли
је чуо за Нушића, он би се
увредио.

Ови редови зато и немају
намеру да га представљају.
Најбоље о њему што сам
прочитао је књига Боре
Глишића „Нушић, њим сам-
им”. Толико је добро то
штиво да жалим што нисам
и што не бих могао да га на-
пишем.

Нушићева биографија је
смештена између робијања
у Пожаревцу (због песми-
це у којој саветује српској
деци да постану бабе, гене-
ралске, јер ће бити сахра-
њени с више поште него
национални јунаци), и ти-
туле члана Српске краљев-
ске академије, у коју је при-

мљен, после многих одла-
гања и оклевања, 1933. го-
дине, а не 1924, кад је пред-
ложен.

Његов живот је омеђен
чак и двама улицама, оном
у којој се родио 1864, Ули-
цом цара Лазара, и Шекспи-
ровом број 1, у којој је умро
1938; обе у Београду.

Рођењем, пореклом, вас-
питањем, чак и улицом
(која је добила име по ца-
ру под којим је вођена и
изгубљена највећа битка
Нушићевог народа) он је
био предвиђен да буде пи-
сац патетичних, национал-
них, историјских драма.
Тако би се више допао, ви-
ше био поштован и хва-
љен; само да је неком не-
срећом стао да сриче те
плачљиве, лажне, срцепа-
рајуће жалопојке над суд-
бином нације.

Таква је била књижевна
мода. И публика је била мр-
годна и склона јадиковкама
и тужбалицама. Неспремни
да признају поразе, многи
његови сународници су чак
и изгубљену Косовску бит-
ку малтене преиначили у
добијену. Јер није било по-

раза, већ само погрешно за-
ведених победа.

Нушић је свесно побегао
од нарицања, од плача, од
суза, од опсена, у стварност,
у живљење. Он није хтео да
наседне лажним заносима,
иако је знао да ће то плати-
ти својом кожом и биогра-
фијом.

Нушић је начинио подвиг,
натерао је такве плачне љу-
де да се смеју. И онда кад су
се смејали, нису ценили оног
ко их је засмејавао. (Шалив-
ција из народних прича оба-
везно је ћоса. Он је један ја-
до и луда. Он не заслужује
ни пар мушких бркова који
уливају поштовање, углед и
достојанство.)

Наш писац се определио
за горки хлеб шаливције и
смехотворца иако је знао
судбину свог претходника
Јована Стерије Поповића.
Овај је са сочних комедија
морао да пређе на сувопар-
не националне драме. Јер,
као „салција” није могао да
постане попечитељ – висо-
ки, то јест озбиљни држав-
ни чиновник.

Нушић је све то знао. Сам
пише: „Моја трагедија лежи

највећим делом у томе што
сам ја хумористички писац.
Хумористички писци свих
народа плаћали су сласт
својих успеха горчином пот-
цењивања.”

Кад се опет буде помпе-
зно славила следећа годи-
шњица његовог рођења
(сто година је већ славље-
но) – нова годишњица ро-
ђења нашег класика, на-
шег Шекспира – лепо је
што на скуповима, симпо-
зијумима, књижевним ве-
черима, светковинама, не-
ће бити ни Скерлића, ни
Богдана Поповића, ни Гро-
ла, ни Драгомира Јанкови-
ћа... Лепо је због уважених
критичара. Било би им ве-
ома непријатно. Они су у
време кад је Брани Нуши-
ћу подршка била најпо-
требнија, потцењивали ње-
гово писање и његову
плодност. Њихове похвале
биле су издашне: обећава...
има посматрачки дар... уме
да нађе комичну ситуаци-
ју... мајстор је сценских за-
плета... Покуде су биле
много обилатије: Нушићев
хумор је од ниже врсте...
нема дубине духа... неосе-

ра, као Монтескијевићи и Капулетовићи, и почели просто да се мрзе.

Кад су једног младог дипломату стрпали из Министарства иностраних дела у порезнике, њега колеге нису жалиле што прави тако рђаву каријеру, већ што ће сад бити приморан да „пије рђаву кафу Министарства финансија”. Тако је исто било и обратно, кад је један ђумругија отишао у дипломатију, што је, међутим, код нас много чешћи случај.

У последње време учинило је врло велики утисак кување кафе у Државном саве-

ту. Изгледа да је кафа у Државном савету однела рекорд и, када би Министарство привреде код нас водило мало више рачуна о развоју домаће индустрије, ја верујем да би кафи Државног савета досудило награду.

Једна је само незгода код те кафе Државног савета. Момак кафеџија таксирао је шољу кафе 1,50 динара за државне саветнике, а један динар за писаре Државног савета. И та би такса била оправдана да није досад већ изазвала неколико сукоба. Тако, на

пример, нерасправљено је питање: пошто је кафа кад саветник части писара, а пошто опет кад писар части саветника. И онда, у тој разноликој такси лежи извор и многим другим сукобима. Тако, на пример, кад саветник оде у писарску канцеларију, па каже писару да поручи кафу, а он је, то јест саветник, попије.

Да би се избегли сви ти сукоби, изгледа да ће за време ферија саветских изаћи ово питање пред пленум Државног савета, те ће се тако питање о канцеларијској кафи једном већ

расправљати и пред највишом административном влашћу.

А и било је време да се том важном државном питању поклони мало више пажње ■

(Објављено у „Политици” 1909)

Објашњења

меланж – (франц.) бела кафа, кафа с млеком

оџаклија – (од тур. оџак – димњак) – соба која има огњиште са зиданим димњаком

ђумругија – (тур.) цариник

тљив је за друштво и његове проблеме... запада у порнографију... предодређен је да пише само смешне стварчице...

Вредност овог писца је скоро осамдесет година на провери. Надвисила је сва очекивања малобројних, њему наклоњених, и оспоравања супротстављених му књижевних судија.

Није повод овог поговора приказ живота и оцена дела Бранислава Нушића, најпознатијег као писца комедија („Сумњиво лице”, „Госпођа министарка”, „Ожалошћена породица”, „Власт”, „Др”, „Пут око света” и других).

Овај текст хоће да помене и скрене пажњу на Нушића – фељтонисту, „писца смешних стварчица”, који се крије под псеудонимом Бен Акиба. Овде се мисли на време 1904–1907, кад је четрдесетогодишњи Нушић надничио у новинама, тачније,

аргатовао за хлеб у листу „Политика”.

Реч надничар нисам случајно поменуо. Замислите човека од пера који само за две године напише преко четири стотине фељтона. Писао је, заиста, много, писао је за хлеб; сејао је семе свог дара по новинама. Као што је хлеб, тако зарађен, брзо нестајао, тако су жутеле и нестајале новине. Завршавале су на пиљарским тезгама, на сиромашним прозорима без окана, у пробušеним ципелама скитница, на тек орибаним подовима кафана.

Његов дар је био толико изразит да су му приче надживеле комплете новина, прешле у корице књига и многе људе ослободиле сивих корица у које их је укоририо живот...

...Нушић је био примењен писац. Писао је у редакцијској гужви, гледао је у београдске улице и куће.

Његови су јунаци буквално са улице и из кућа улазили у новинске ступце, у београдске хронике. Само што су били премазани прашком за смех, који је у кутијици свога духа држао Бен Акиба.

На писање су га гонили зарада, уредници, штампарске машине, које су гладне клопарале чекајући нове редове слова. А да не помињемо сопствено ћоше у „Политици”, ону рупу у новинама коју је требало редовно испуњавати својом главом, срцем, талентом...

...Смешне су јадиковке у стилу: „Ех, да нам је данас један Нушић!” Нушић нам је данас ту. Јер унуци у свему личе на своје дедове, па и у манама...

...А што се тиче господина Шекспира, може да буде миран. Један одличан писац умро је намерно у улици која носи његово име. Нушић као да је знао да ће с госпо-

дином Шекспиром узети у наполицу репертоаре југословенских позоришта. Јер кад год се у неком театру помене: шта ћемо из светске драме, обавезно се ту нађе Шекспир. Тај не може да подбаци. Од домаћих, ту је такође обавезно господин Нушић, из истих разлога.

Лако је постати класик кад те прва критичарска пера воде за руку. Много је теже то постати кад у твоја писанија завијају кромпир. Бранислав Нушић је успео ово теже.

Бен-Акиби су највећи ордени додељени посмртно. То је највећа срећа за сваког писца. Њему посебно дугујемо захвалност што нас је научио да се смејемо. Сада, заиста, верујемо да се човек од осталих животиња разликује по томе што он једини уме да се смеје.

Најбоље је кад се смеје себи самом ■

Влада Булајковић Виб

Илустровао Иво Кушанић

ЗАЉУБЉЕНИ

ПЕСМА
И
ФИЛМ

АНЂЕО

Јозеф фон Штернбергер

Јозеф фон Штернберг (1894–1969), славни амерички редитељ, није био аустријски племић као што су многи веровали. У ствари, била је то успешна холивудска измишљотина. Чувени редитељ рођен је у Бечу, али не у богатој племићкој породици, већ у сиромашној јеврејској, као Јонас Штернберг. Као дечак живео је у оскудици, али је било јасно да је посебан и неукротив: није успео да заврши ни више разреде школе, па ипак судбина га је навела на прави пут. Готово још дете, почео је да ради – да лепи филмске траке... Остало је легенда.

Према сценарију Карла Цукермајера, Јозеф фон Штернберг снимио је 1930. године први немачки звучни филм, један од кључних у историји кинематографије – „Плави анђео”. Сценариста Цукермајер заправо је обрадио новелу Хајнриха Мана (1871–1950) чији је наслов „Професор Унрат”. То је прича о повученом гимназијском професору који се несрећно заљубио у „посрнулу”, али фаталну даму. „Плави анђео” је те, 1930. године истовремено снимљен на енглеском и немачком језику. Чини се да су многи веровали да ће заједно с филмом уметничким небом прхнути и Плави анђео. Тако је и било. Звезда је рођена. Њено име било је Марлена Дитрих. Осим што је открио као глумицу, Марлена Дитрих (1901–1992) за Штернберга је била несумњиво својеврсна уметничка опсесија. После „Плавог анђела” с њом је снимио још неколико филмова, између осталих и „Мароко”, „Шангај експрес”, „Плава Венера”, „Ђаво је жена”...

Оно што поменути филм чини посебним, а што је затим било и обележје читаве уметничке каријере Марлене Дитрих, било је њено певање.

педесет два

*Марлена Дитрих с лакоћом
је успела оно што многим
уз бољшевићко
искуство до тада није
пошло за руком:
уз Холандерову мелодију
песмом је дочарала умор од
живота и морално посрнуће
не само лика који тумачи,
већ читавог друштва,
времена и места где се
рађа филм „Плави анђео”
и дешава*

Професор Имануел Рат, главни јунак „Плавог анђела” заљубљује се очајнички и заувек у кабаретску играчицу Лолу-Лолу управо кад је чуо како пева. А то њено певање означило је почетак једног новог музичког стила. Немачки језик у њему игра врло важну, „звучну” улогу. Јер,

Марлена је певала као да речитује – дубоким гласом, врло сензуалним и помало промуклим. Она је с лакоћом успела оно што многим уз богато глумачко искуство до тада није пошло за руком: уз Холандерову мелодију само једном песмом дочарала је онај крајњи умор и морално по-

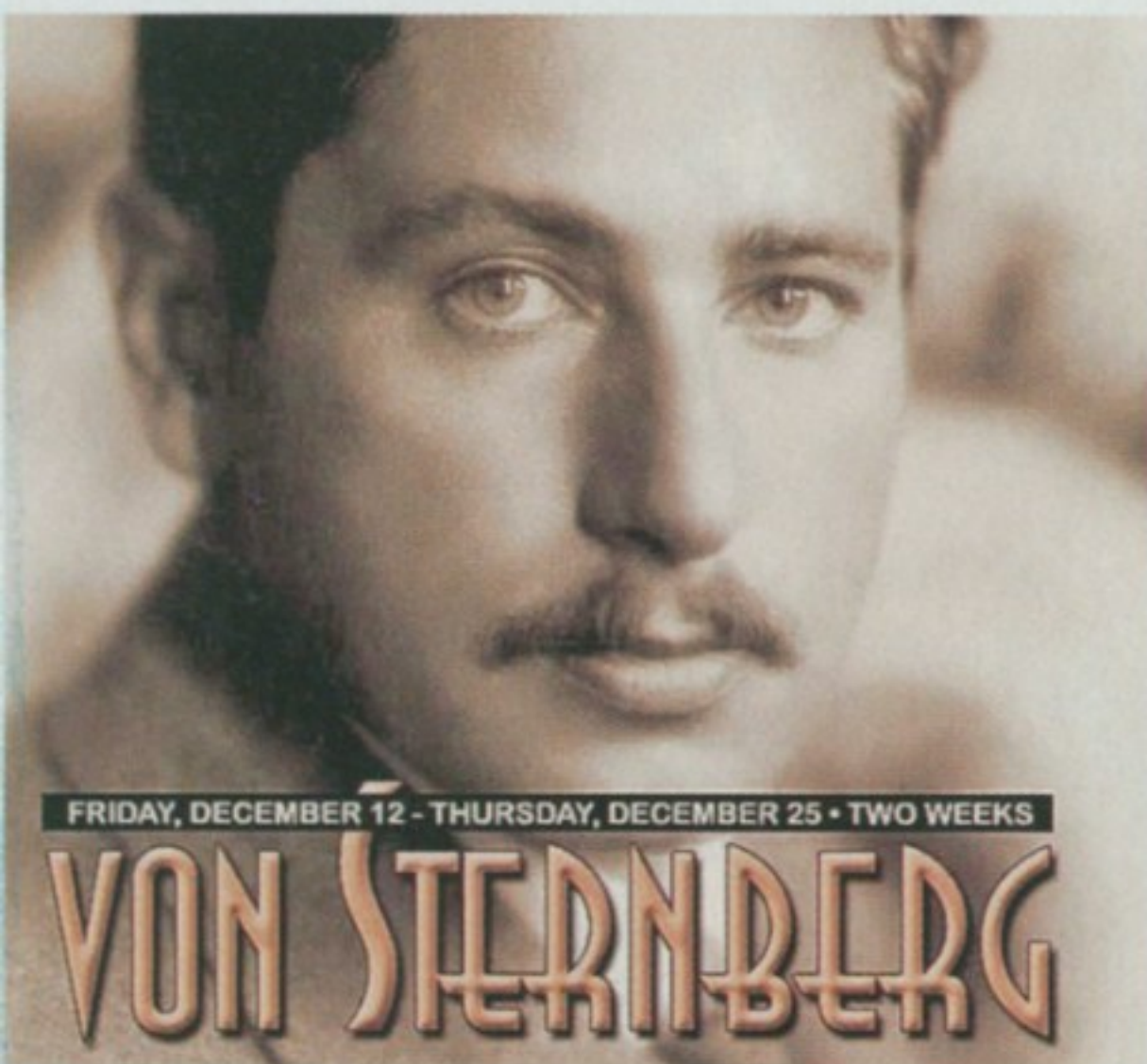
срнуће не само лика који тумачи, већ читавог друштва, времена и места где се рађа филм „Плави анђео” и дешава, да покаже како је често онај који воли а који је невољен – иста особа.

Кад је немилосрдна Лола-Лола изашла на позорницу кабареа, за оно време оскудно одевена и, прекрстивши своје лепе ноге, отпевала песму (познатију по енглеском називу) „Falling in Love Again”, професор Рат неповратно се нашао на стази страдања. Спаса му није било...

Ко је био аутор овог музичког хита?

Био је то Фридрих, односно Фредерик Холандер (1896–1976), немачки композитор рођен у Лондону, а школован на Берлинском конзерваторијуму. Његов отац Виктор такође је био угледни композитор. Већ у осамнаестој Фредерик је био диригент Прашке опере. Али, кабаретска музика привлачила га је од самог почетка. После успеха који је доживео с песмом „Falling in Love Again”, а доласком нациста на власт, напустио је Немачку и иселио се у САД. Између осталог, написао је музику за филмове „Сабрина” (1954) и „Спољни послови” (1948) Билија Вајлдера. Године 1956. вратио се у Немачку и умро у Минхену 1976. године.

„Тајанствени сјај лежи увек у очима лепе жене”, тако почињу стихови славне песме из „Плавог анђела” (на немачком језику). „Ја сам створена за љубав од главе до пете, то је мој свет и ништа више...”

FRIDAY, DECEMBER 12 - THURSDAY, DECEMBER 25 • TWO WEEKS

VON STERNBERG

Речи енглеске песме на Холандерову музику написао је Семи Лернер и она је познатија од немачке:

Falling in love again
Never wanted to.
What am I to do?
Can't help it.

Love's always been my game
Play it how I may
I was made that way
Can't help it.
Man cluster to me like moths
around a flame
And if their wings burn, I know
I'm not to blame...

(Да се поново заљубим,/то никада не беше моја жеља.../И шта ћу?! Не могу да одолим./Љубав је увек била моја оми-

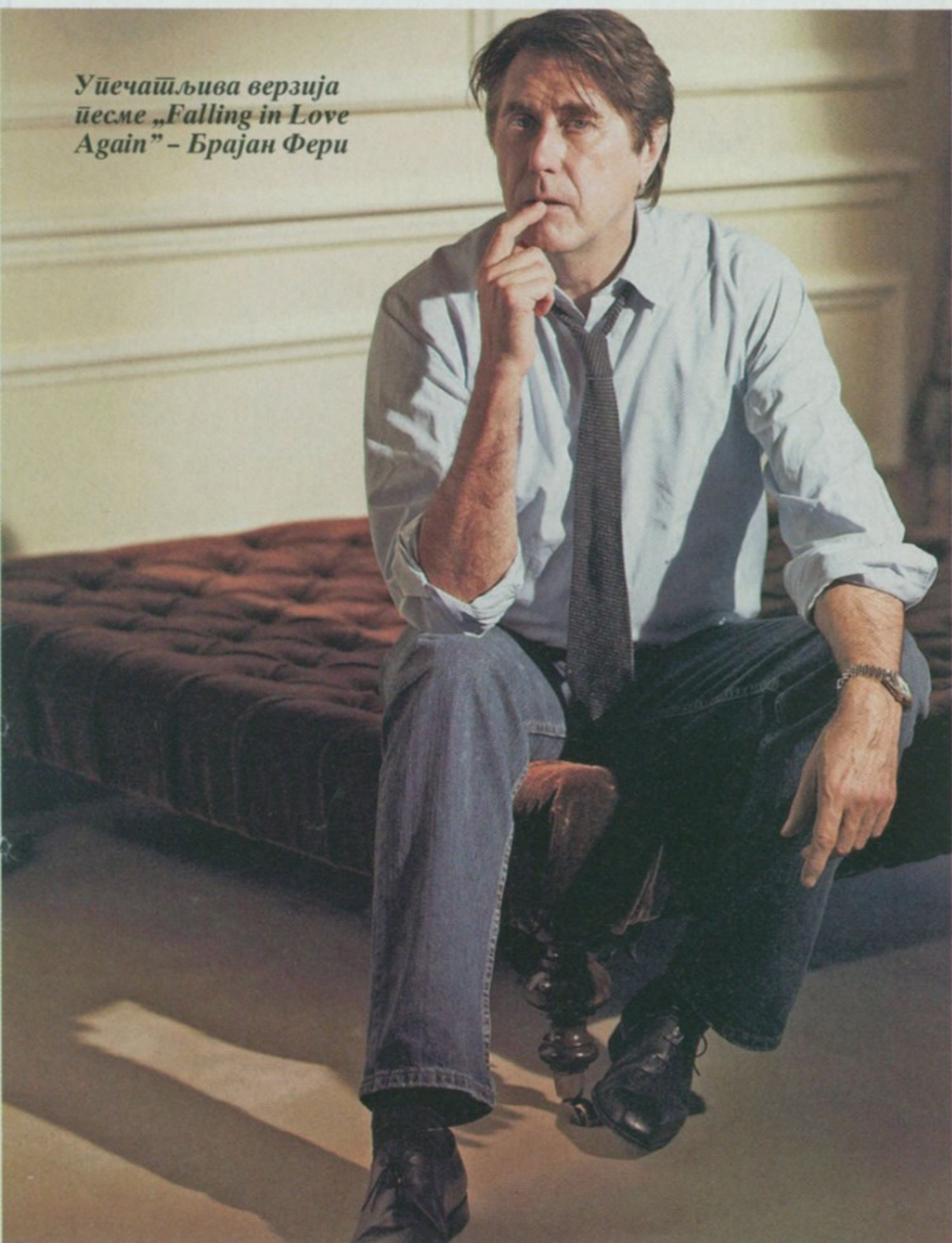
љена игра./играм је како умам./За то сам створена./Не могу да одолим./Мушкарци се роје око мене као ноћни лептири око светилке,/па ако њихова крила изгоре, знам да ја нисам крива...)

С мање успеха, истовремено и неуверљиво, исту песму снимала је 1961. године америчка глумица Дорис Деј. У различитим аранжманима, „Falling in Love Again” певали су и Линда Ронштат (1984), Маријана Фејтфул (1997), Брајан Фери (1999) и Puppini Sisters (2006). Многима се заиста допала верзија Брајана Ферија, али је ретко ко упоређује с верзијом Холандер-Дитрих.

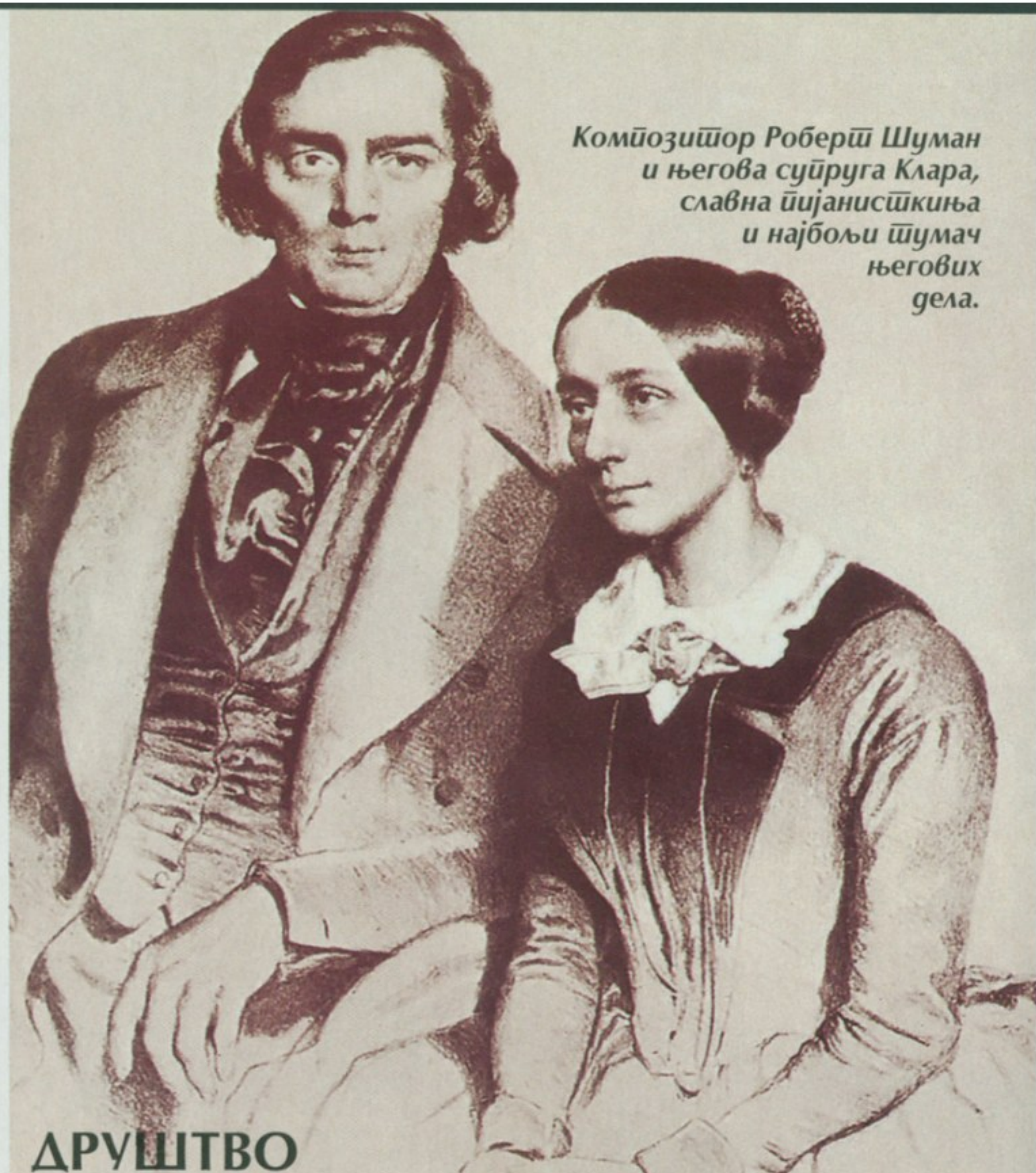
У сваком случају, требало би погледати и филм, јер у склопу филма, песма, односно музичка тема, добија још снажније значење. Чињеница да је песма „Falling in Love Again” имала и свој засебни живот ван Штернберговог филма, говори да је њено значење дубоко музичко, или, како се често каже, универзално ■

М. Ођановић

Упечатљива верзија песме „Falling in Love Again” – Брајан Фери

ПОДНАТИК
ЗАБАВНИК
26. 10. 2007.

Композитор Роберт Шуман
и његова супруга Клара,
славна пијанисткиња
и најбољи њумач
његових
дела.

ДРУШТВО
ДАВИДОВИХ САВЕЗНИКА

НИШТА БЕЗ ОДУШЕВЉЕЊА

Као уредник часописа „Neue Zeitschrift für Musik”, Роберт Шуман (1810–1856), славни немачки композитор, међу музички утицајним људима залагао се да се младим уметницима пружи достојна прилика како би показали шта могу. За разлику од већине других љубоморних и сујетних композитора, Шуман је обожавао конкуренцију, између осталих дела свог вршњака Шопена, али и Менделсона и Брамса. Стога је измислио неку врсту друштва „Давидових савезника” који су се – на пољу музике – борили против „Филастејаца” (старијих уметника склоних да повлађују искључиво салонским укуси тог времена).

Стиче се утисак да је композитор само чекао прилику да препоручи неко ново музичко дело и похвали га у часопису који је уређивао. Како би истовремено охрабрио али и пружио поуку младим музичарима, Шуман је у виду прогласа написао „Десет савета младим музичарима” који могу да буду примењени и данас, и то за

сваку врсту музике. Они гласе:

1. Изводите музичка дела тако да се међу слушаоцима увек нађе неки добар музички зналац, а не само поклоници музике.

2. Не изводите и не ширите у јавности лоша музичка дела уколико вас на то нико не приморава.

3. Не вређајте аутора композиције тако што ћете у његовом делу нешто мењати.

4. Мода је пролазна, а то важи и за уметност: све што с њом долази, с њом и одлази.

5. Поштујте сваког музичара, без обзира на то који инструмент свира.

6. Трудите се да будете чедни и имајте у виду да нисте сами на свету.

7. Слушајте изворне народне мелодије јер су то неисцрпна врела најлепше музике и откривају каква је заправо нарав неког народа.

8. Без одушевљења ништа велико не може да се учини на пољу уметности.

9. И уметношћу управљају закони морала.

10. Учењу нема краја ■

САВЕТИ
КОМПОЗИТОРА
РОБЕРТА ШУМАНА
МЛАДИМ
МУЗИЧАРИМА МОГУ
И ДАНАС ДА СЕ
ПРИМЕНЕ – И ТО
НА СВАКУ ВРСТУ
МУЗИКЕ

ВЕЛИКА ИЗЛОЖБА ПРЕД МАЛИМ ЉУДИМА

ГОВОРИШ ЛИ ЛИКОВНИ?

Да ли сте знали да у музеју можете да се играте? Нисте? Е, па сад знате! Уосталом, ако не верујете, питајте децу која долазе на Радионице Октобарског салона па ће вам она рећи да је то истина!

А каква је то радионица, шта се тамо ради? Шта је то Октобарски салон? Ко су та деца?

Радионица се зове „Говориш ликовни језик?“ Смислили су је у Културном центру Београда како би децу упознали са сликама, скулптурама и осталим радовима савремене

уметности. Испоставило се да је Октобарски салон баш као створен за то. Ако нисте знали, Октобарски салон је једна важна и велика изложба савремене уметности постављена у неколико галерија у Београду и у једном музеју. Одржава се, како јој и само име каже – током целог октобра, па све до 11. новембра. На њој излажу уметници из целог света.

Радионица због које причамо целу ову причу, одржава се чак три пута током „Октобарца“. Наめњена је школској деци и смештена је баш у просторе у којима су изложена уметничка дела. И нико ту ником не

смета: ни слике и скулптуре деци, ни деца њима. Напротив! „То и јесте циљ наше Радионице. Хоћемо да покажемо да савремена уметност није само за одрасле, или само за једну групу људи, на пример за историчаре уметности или студенте сликарства, него је намењена свим узрастима, па и деци“, каже Александра Естела Бјелица-Младеновић, кустос Културног центра. Пре него што објаснимо шта то тамо, у музеју или галерији, међу уметничким делима раде деца, ево само још неколико података о Радионици. „Хтели смо да деца осете да музеји и галерије нису неки чудни простори, затворени за њих. Хтели смо да им покажемо да тамо има разних ствари које вреди видети и које би могле да им буду повод да и они сами нешто нацртају или направе. Прошле године одржана је прва Радионица. Показа-

ло се да савремена уметност и деца умеју да разговарају лепо и на прави начин. На овој Радионици, чини ми се, тај разговор је још и лакши зато што је овогодишњи Октобарски салон сав у цртежима, акварелима и скулптурама животиња, лутака, деце – а то су облици и теме које и они сами цртају.”

Шта је лепо?

Али, најбоље ће бити ако вам испричамо шта се то ради на тој Радионици! На при-

Лора Ланкастер „Без назива“, 2007, графит, угљен, фломастер на папиру

мер, ево како је било на првој.

Одржана је у Музеју „25. мај“ где је смештено највише уметничких радова „Октобарца“, у суботу, 6. октобра. Можда је баш сад тренутак да кажемо да су наредне заказане 20. октобра и 3. новембра, свака у неком другом простору. У Музеју „25. мај“ било је петнаестак деце од шест до дванаест година. Никад се пре тога нису видели. Дочекали су их Естела, Цеца и Каћа. Цеца, Светлана Спасић-Глид, и Каћа, Катарина Прелић су координатори програма, што значи да су помагале деци да им током два сата Радионице буде забавно и корисно, да се играју, али и да понешто сазнају о уметности.

Прво су причали о томе шта је музеј, а шта је галерија. „Музеј је велика зграда која се састоји из више соба, више галерија, а у галерији се показују уметничка дела. У музеју се чувају старе ствари, а у галерији се показују нове“, казала су деца и ставила до знања да им је јасна разлика између

Да савремена уметност није само за одрасле него и за децу, можете да се уверите на Октобарском салону

ових простора, и да им је јасно где се налазе. Затим су заједно обишли изложбу, загледали радове, говорили шта о њима мисле, свашта питали – између осталог и да ли смеју да пипну сузе девојке коју је један вајар претворио у белу скулптуру. Кад су све видели, свако је изабрао рад који му се највише свиђа. Највише њих изабрало је скулптуре „Ахгха“ Фабриса Ланглада из Француске (наслов је подражавања првих бебиних звукова), „Девојка дух“ Кевина Френсиса Греја из Ирске (то је бела девојка с чијег лица све до земље „теку“ сузе од перлица), „Човек с крилом“ Хјансу Кима из Сеула (деца коју је машта уздигла изнад света, па могу да га виде онако како нико од одраслих не може), „Савременици“ Глорије Фридман (група људи у мантилима и пословним оделима који уместо лица имају сатове који показују време), „Air Liquid“ Данијела Чуста Петерса из Шпаније (две кутије с прозорима у којима су камере па се на екрану види шта има унутра, а може да се види и свако ко прође поред њих), цртежи и акварели „Роршахов тест“ Рут Бара-

Карла Мати, из серије „Избор“, 2001, ламбда принт на алуминијуму

Жиржи Черницки, „Јастучићи за игле“, 1999–2005, објекти

баш из Француске и „Без наслова“ Марине Перес Симао из Француске.

Зато што је лепо

„Очигледно је да прихватају оно што је реалистично и што могу да схвате, али то исто раде и одрасли“, каже Александра Естела. „Допао им се Кимов дечак с крилима. Прво их је, истина, зачутила толика реалистичност ове скулптуре – мора се признати да он заиста изгледа као да је жив – али баш зато што је такав они су га прихватили. Допао им се и уметников приватни простор, кутије с каме-

ке: „Зато што је рад споља леп, а кад се погледа иза кристалног вела види се лобања. Свиђа ми се и то што показује осећања.“ А шестогодишња Сара је написала: „Зато што је требало дуго да се ради и зато што је лепо.“ Оги, који има седам и по година, изабрао је скривене просторе кутија с камерама и јасно и гласно објаснио: „Зато што је леп.“ А Милена: „Зато што је чудан и има пуно скривених ствари.“

Е, онда су сви поседали испред скулптуре „Ахгха“ Фабриса Ланглада, и поразговарали о њој. Прво, о скулптури. „Зашто је тај рад скулптура?“, питала

Валерио Берути, „Изнад свега“, 2007, цртеж, уљани пастел и пигмент на папиру

Рут Барабаш, „Роршахов тест“, 2001–2007, акварел на папиру

је Цеца. „Скулптура је зато што се хода око ње“, објаснио је неко. „Шта се види на тој скулптури?“ „Девојчица с букетом цвећа, вилењак, зечићи, лане“, набројала су деца. „А зашто се овде види лице, а с друге стране нема ничег?“ „Ја знам зашто. Зато што не може на два места да буде лице“, казала је мала Сара, а Цеца је објаснила да наличје значи да нема ништа нацртано, а лице да има.

Кад су завршили причу о скулптури, Цеца им је прочитала причу „Ово сам ја, Клариса Бин“ Лорен Чајлд. Прича је била сва у сликама, а на њима девојчица Клариса и њена породица и све оно што им се дешавало у причи. Цеца је деци показала те цртеже и објаснила да је сваки од њих сцена, а сцена је кад се нешто дешава, исто као што је и скулптура сцена. Затим су деца добила много разнобојних фломастера, бојица, оловака и дебеле хартије беле, жуте и сиве боје и почела да цртају оно што им се највише допало из приче коју су чули.

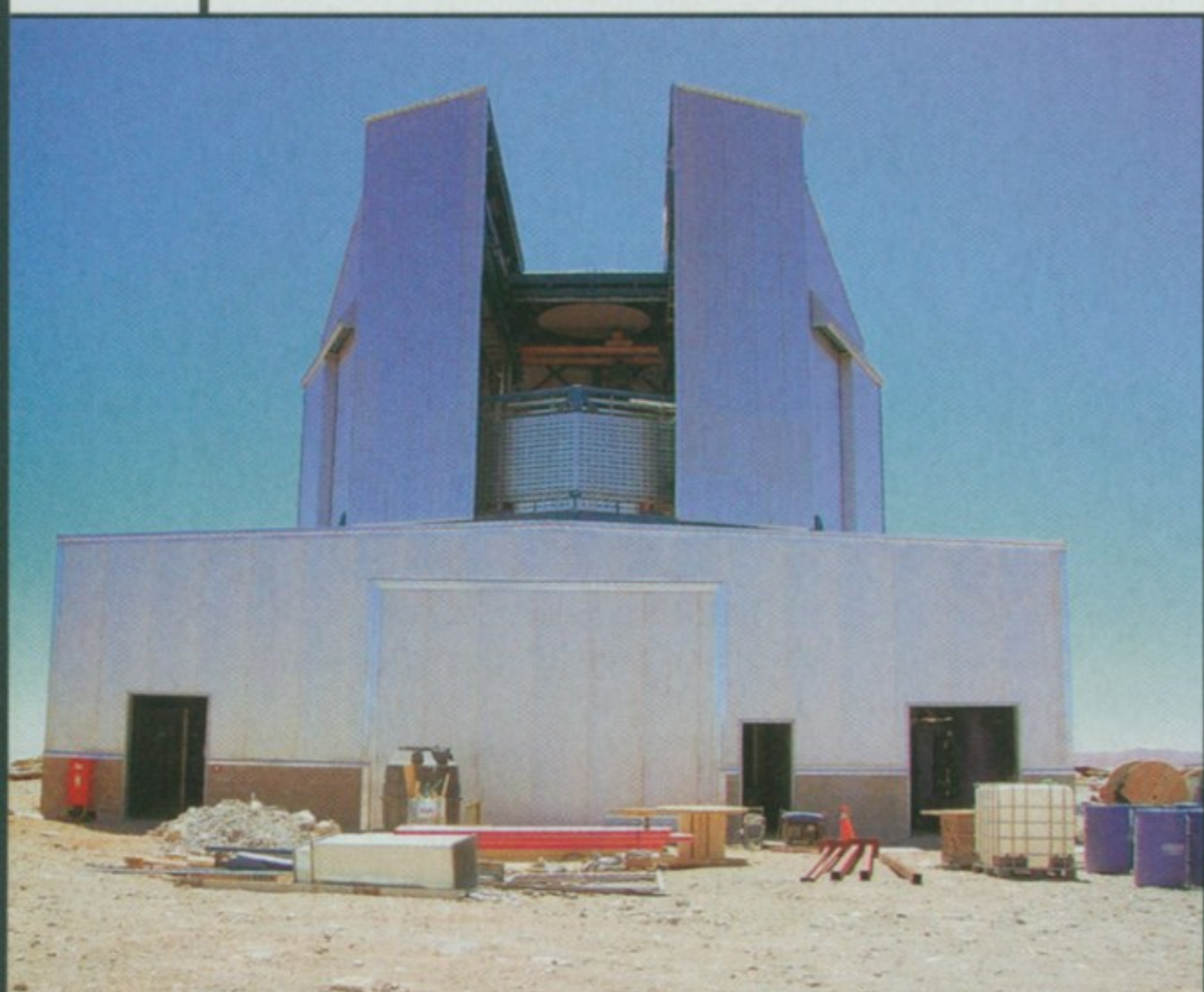
„Хајде да свако нацрта по једну ствар, да се договоримо ко ће шта да црта да не буде више истих ствари“, предложио је Алекса и сви су се сложили. Цеца и Каћа су им објасниле зашто је један крај хартије коју су добили савијен: „После ћемо ту да ставимо лепак и све што нацртате залепићемо на велики картон.“

А онда су цртали, додавали су један другом фломастере или шта је већ коме требало, договарали су се да ли је боље овако или онако – радили су заједно, у групи, а опет свако посебно. Цеца и Каћа биле су ту ако некоме нешто затреба. Нацртали су Кларису, њену старију сестру каћиперку Марси, маму како се купа у кади, тату за столом на послу, комшијског пса, шпагете, телевизор на коме је омиљена серија Кларисине породице, мамину торбу и још свашта из њиховог живота. На крају су Цеца и Каћа залепиле цртеже на велики бели картон, тамо где су им деца рекла.

Тај њихов рад, и радови деце с друге две деце Радионице Октобарског салона, биће изложени у Културном центру Београда као део Октобарског салона. Да сви могу да виде како деца дивно цртају ■

С. Ђ.

ОВО **МОЖДА** НИСТЕ ЗНАЛИ

● У пустињи Атакама, на северу Чилеа, гради се телескоп намењен откривању једва видљивих галаксија. **Опсерваторија Виста** (скраћеница енглеског назива за астрономски телескоп намењен видљивом и инфрацрвеном надзору) помоћу инфрацрвених таласних дужина опажаће небеска тела која су сувише удаљена или сувише хладна да би се уочила у видљивом спектру боја. Телескоп ће имати најшири угао од свих телескопа те величине. Захваљујући томе, моћи ће да осматра широк небески појас ■

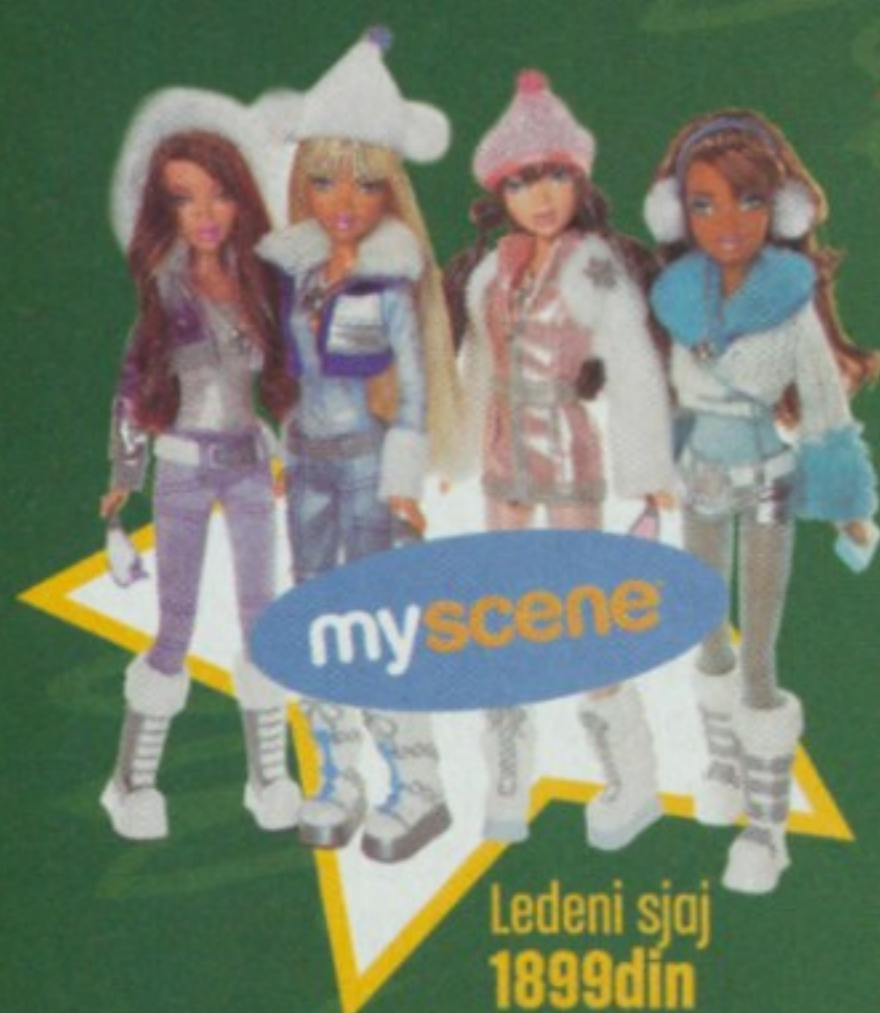
● Лондонски Музеј историје природе вратио је посмртне остатке седамнаесторице тасманијских домородаца, заједно с ДНК узорцима. Налазили су се у Лондону више од једног века. Домороци, који иначе сматрају да је то било **скрнављење** **душа** њихових предака, располагаће узорцима ДНК ■

Top 5

DA ZAPOČNEŠ IGRU, POTREBAN JE JEDAN PRIJATELJ I PRAVA IGRAČKA

KOZMO TOP 5 IGRAČAKA
ZA DEVOJČICE I DEČAKE

Ledeni sjaj
1899din

Automobili sa
vrelim gumama
139din

Tajni sef
+ dnevnik
HIT CENA
2499din

Lutka
+ kolica
HIT CENA
6999din

Mahri
1279din

KOZMO - Dečiji svemir, prodavnica igračaka za bebe i decu do 12 godina

BEOGRAD NUŠIĆEVA 11 011 33 454 90 • NOVI SAD TC NEW NORK, 3. sprat, 021 529 874, 021 525 649, 021 525 628

Прича о Ротшилди-ма почиње у другој половини 18. века, у јеврејској заједници у Франкфурту, о којој први записи потичу из средине 12. века када је имала једва две стотине људи. Историја ове заједнице била је историја сурових прогона које спроводе хришћани. Врхунац су достигли 1458. године када су Јевреји, по наређењу цара Фридриха III, одвојени од осталих становника Франкфурта. Тачније, затворени у делу града који је, према италијанској речи *borghetto* (предграђе), добио назив – гето.

По закону, који је на снази био све до краја 18. века, јеврејско становништво било је ограничено на само 500 породица, а током једне године

Породични грб
Ротшилда

највероватније радио с његовим оцем. Овакав стицај околности свакако је допринео будућности младог Ротшилда. Пружена му је прилика да стекне не само драгоцено искуство, него и значајне везе.

Ова искуства Мајер Амшел искористио је када се после шегртовања вратио у Франкфурт 1764. године. Први посао направио је, ни мање ни више, него с Вилхелмом, наследним кнезом Хесен-Касела. Вилхелму је продао неке ретке медаље и тако стекао капитал, не толико у новцу колико у драгоценом познанству које ће му у будућности и те како значити.

Мајерова жена Гутли, почевши од 1771, па до 1792, изгледа да је сваке године рађа-

ПОРОДИЦА БОГАТИЈА ОД ДРЖАВЕ

КУЋА ЦРВЕНОГ ШТИТА

могло је само дванаест бракова да се склопи. Јеврејима је, такође, било забрањено да обрађују земљу, да се баве пословима с оружјем, зачинама, вином и житарицама. Нису смели да живе ван Јеврејске улице (*Judengasse*), а све до 1726. године били су обавезни да у свакој прилици носе јасне знаке распознавања на одећи: мушкарци два концентрична жута прстена, а жене пругасти вео.

**Први посао
– с кнезом!**

У оваквом свету рођен је, 1743. или 1744. године, Мајер Амшел Ротшилд. О његовим родитељима и даљим рођацима мало се зна. Бенџамин Френклин приметио је једном приликом да су у животу неизбежни само смрт и порез, а то су, практично, једине две ствари о којима постоје записи у вези с првим Ротшилдима.

Питање је када је породица прихватила презиме Ротшилд – у преводу „црвени штит“. Зна се да је Исак, син Елхана, око 1560. године саградио једну кућу познату као *Zur roten Schild*, вероватно по боји табле, какве су, према тадашњим обичајима, негде у облику штита, негде другачије, качене испред капија или на угловима кућа.

О првим Ротшилдима може се рећи да су били побо-

Има мноґо изрека, везаних за посао, које су иґриписиване Ротшилдима: „Трећину боґајсґива иґреба држаји у харґијама од вредносґи, иґрећину у некрејґнинама, а иґрећину у драґуљима и умејґничким делима“; „Берзу иґреба иґрејґираји као хладан иґуш – брзо унуґира, брзо найґље“; „Последњих 10 одсґо осґаџи неком друґом“... Али... ниједна од ових изрека нишґа не објашґава

жни и углавном успешни пословни људи који су се, између осталог, бавили текстилом.

Амшел Мојсије послао је свог сина Мајера Амшела, одмах по завршетку основне школе, у рабинску школу у Фирту. Његово учење прекинуло се када су му, у

једној од бројних епидемија које су повремено харале немачким градовима, умрли родитељи. Уместо да се придружи браћи и сестрама, дванаестогодишњи Мајер Амшел послат је у Хановер да учи основе пословања у предузећу Волфа Јакоба Опенхајма који је некада

ла по једно дете. Од укупно деветнаесторо, у животу је остало десеторо: Шенхе (1771), Амшел Мајер (1773), Саломон Мајер (1774), Натан Мајер (1777), Изабела или Бети (1781), Бројнле или Бабет (1784), Калман или Карл (1788), Готон или Јулија (1790), Јетхен или Хенриета (1791) и Јакоб или Џејмс (1792).

**Једанаест
најбогатијих**

Правим банкарским послом Мајер Амшел почео је да се бави тек после рођења свог најмлађег детета. Ово би пре могло да се назове природним током ствари него некаквом посебном одлуком. Као трговац, Мајер је морао својим купцима повремено да даје кредите, а трговина старим новцем и медаљама довела га је у везу с ризницом Хесена, нарочито пошто је његов најграмзивији клијент, принц Вилхелм, често давао налоге за ковање нових медаља. Тако је Ротшилд, 1794. године, ратном трезору Хесена понудио извесне количине сребра „по најбољој могућој цени“.

Брзина којом се капитал Ротшилда увећавао из године у годину, после 1790, била је невероватна. Највише захваљујући Мајеру Амшелу, до 1800. године Ротшилди су ушли међу

— педесет седам

једанаест најбогатијих породица Јеврејске улице.

Ипак, *Н. М. Ротшилд* и синови не може да се схвати као заиста самостално предузеће: све до раздобља 1905–1909. године то је била једна од неколико „кућа” Ротшилда којом је управљала породица. У свом зениту, од двадесетих до шездесетих година 19. века, ова групација имала је пет различитих предузећа. Осим Натанове, у Лондону, постојале су и првобитна фирма *М. А. Ротшилд* и синови, у Франкфурту, коју је његов најстарији брат Амшел преузео када је умро њихов отац Мајер Амшел, а у Паризу, *Браћа Ротшилд*, коју је основао најмлађи брат Џејмс. Такође, постојале су још две подружнице франк-

Кућа Ротшилда, Код зеленој шћићи, у франкфурћској Јеврејској улици: фототрафија је направљена око 1869. године када је унишћен већи део улице. Мајер Амшел је сћекао леви део куће са зајатима 1785. године.

фуртске куће: *К. М. фон Ротшилд*, у Напуљу, водио је Карл, четврти брат, а *С. М. фон Ротшилд*, у Бечу, другорођени Саломон.

Све до шездесетих година 19. века ових пет кућа радило је заједно и сложно. Чак и у првој деценији 20. века то заједништво је настављено: „енглески” Ротшилди имали су акције у париској, а „француски” у лондонској кући. Не без извесне злобе, међу савременицима се у то

педесет осам

ГОРЕ ЛЕВО: Амшел фон Ротшилд, рад Морица Данијела Ојенхајма, 1836. године.

ДОЛЕ ЛЕВО: Карл фон Ротшилд, рад Морица Данијела Ојенхајма, 1836. године.

ГОРЕ ДЕСНО: Саломон фон Ротшилд, рад Морица Данијела Ојенхајма, 1836. године.

ДОЛЕ ДЕСНО: Џејмс де Ротшилд, рад Морица Данијела Ојенхајма, 1836. године.

У СРЕДИНИ: Натан Ротшилд, рад Морица Данијела Ојенхајма, 1836. године. За разлику од браће, Натан је рећко користио префикс „фон” или „де”.

ЛЕГЕНДА О ВАТЕРЛОУ

Прича о томе да је Натан Мајер извукао корист из бурних догађаја 1815. године средишња је тема мита о Ротшилдима. Тврди се, наине, да је, добивши први вести о Наполеоновом поразу код Ватерлоа – чак и пре владе – могао да заради огромну суму на берзи. Истина је ипак умногоме другачија.

Натан је, после Наполеоновог бекства са Елбе и претпоставке да ће доћи до још једног рата, погрешно проценио да ће тај рат бити дуготрајан. На основу те претпоставке, Ротшилди су у Лондону почели да купују велике количине злата које би се, преко посредника, испоручиле енглеском војсковођи Веллингтону.

Прва испорука послата је на континент 4. априла (око 28.000 фунти) да би се до 20. октобра обезбедило и уговорило златног новца у вредности од 2.136.916 фунти. То је било довољно да се до врха напуни 884 сандука и 55 буради.

Управо у то време догађаји код Ватерлоа достигли су врхунац. Нема сумње да је било велико задовољство први примити вест о Наполеоновом поразу захваљујући брзини којом су браћа, преко курира, могла да пренесу новинску вест петог и последњег ванредног издања – објављеног у Бриселу, у поноћ 18. јуна – преко Денкерка и Дила, до Њу Корта, 19. јуна увече. Ова вест била је толико преурањена да влада у њу није поверовала. То је било само 24 сата после Веллингтонове победе и скоро 48 сати пре него што је мајор Хенри Перси предао Веллингтонов званични извештај члановима кабинета који су се окупили на вечери у дому лорда Хероубија (11 сати увече, 21. јуна).

Дакле, без обзира на то колико је рано стигла, вест из Ватерлоа, с Натанове тачке гледишта, уопште није била добра! Само пет дана пре битке у Амстердаму је уговорен нови зајам од милион фунти за британску владу и сада је претила опасност да његове новчане операције, изведене за рачун савеза против Француске, доведу до преурањеног и веома неповољног краја. Јер, браћа су била напросто затрпана великим количинама злата коме је падала вредност, државним обвезницама које је требало продати, да и не помињемо наставак допола остварених уговорених исплата ■

време постављала и оваква питалица: „Ко је најбогатији човек Париза?” Одговор је гласио: „Брат најбогатијег човека у Лондону!”

Има ли им равних данас?

Банка Ротшилда била је убедљиво највећа банка на свету. Тачније, Ротшилди су били без такмаца све до 1880. године. У 20. веку нема никога ко би могао да се упореди с њима: ниједна од највећих савремених међународних банкарских корпорација нема ни близу такво вођство какво су Ротшилди имали на свом врхунцу – као што нико данас нема толико удела у светском богатству колико су Натан и Џејмс, као појединци, имали од двадесетих до шездесетих година 19. века.

Фототрафија Џејмса де Ротшилда у сћаријем добу, око 1866. године.

Шта су, у ствари, Ротшилди радили и како су користили свој несумњиви утицај?

Има много изрека, везаних за посао, које су приписивале Ротшилдима: „Трећину богатства треба држати у хартијама од вредности, трећину у некретнинама, а трећину у драгуљима и уметничким делима”; „Берзу треба третирати као хладан туш – брзо унутра, брзо напоље”; „Последњих 10 одсто остави неком другом”... Али... ниједна од ових изрека ништа не објашњава.

Рецимо да је један од битних облика финансијског пословања породице свакако била широка лепеза „личних банкарских услуга” – од великих личних зајмова (као у случају аустријског канцелара прин-

ца Метерниха) до првокласне приватне поштанске службе (као у случају краљице Викторије). Од значаја је било, такође, улагање у индустрију, а када је појава железнице у Европи, тридесетих година 19. века, пружила могућност да се осавремени транспортни систем, Ротшилди су били, заједно с Француском, Аустријом и Немачком, међу водећим финансијерима. Још од најранијих дана имали су велике улоге у рударству бавећи се копањем злата, сребра, дијаманата, рубина, живе. Као и остали њихови послови, и ово је била мрежа која је покривала подручја од Јужне Африке до Бурме, од Монтане до Бакуа...

И голубови у послу

Ипак, може се рећи да су Ротшилди највећи део свог огромног богатства стекли

ПЛАМЕНИ ЉИЉАН, ЖИРАФА И СУФЛЕ

Чак и они које банкарски послови нимало не занимају, срели су се са именом Ротшилда бар једном у животу. Захваљујући наследној склоности породице према зоологији и ботаници, данас постоје чак 153 врсте или подврсте инсеката које носе име Ротшилд, као и 58 птица, 18 сисара (укључујући *Baringo* жирафу: *Giraffa camelopardalis rotschildi*) и 14 биљака (рачунајући и ретку врсту орхидеја *Paphiopedilum rotschildianum* и пламени љиљан *Gloriosa rotschildiana*), да не помињемо три рибе, три паука и два гмизавца. Љубав Ротшилда према доброј храни очувала се у називима суфлеа (од ушећереног воћа, уз додатак коњака и ваниле) или раскошних предјела (тост са гријеом, козицама и коњаком). У Израелу су многе улице назване по појединим члановима породице Ротшилд, виногради у Француској (у Мутону и Лафиту) дају вина која се пију по целом свету, а њихово име носи чак и једно острво на Антарктику. Шопен и Росини посветили су им нека своја дела, а Балзак и Хајне књиге. У свету уметности ова породица позната је по многим збиркама (од којих су неке и у јавним галеријама), а у свету љубитеља коња по својим хиподромима и победницима трка у Дербију ■

писмоноша. Голубови су с једног на друго тржиште преносили, за оно време „муњевито“, податке о ценама, каматама или курсевима валута.

Нова доба телеграфа и телефона омогућило је да вести постану доступније и најширем кругу људи. Убрзо је наступило време нових, међународних финансијских моћника, али Ротшилди су још дуго успевали да држе корак са супарницима. Користећи своје курирске и обавештајне службе, као и стогодишњи углед највеће светске банке, они су и у наредних неколико деценија имали снажан утицај на стручне кругове и најважнија светска финансијска гласила.

Ако би неко пожелео да у данашњем свету нађе поређење за моћ и утицај који су имали Ротшилди, то и не би

Мајер де Ројшилд, минијатури без дајума и поштом.

Једно од више хиљада писама са Амшеловим рукописом на јидишу. Петиорица браће Јодинама су свакодневно размењивала писма.

Алфонс де Ројшилд, рад Гајна, Венијан фера, 20. септембар 1894. године.

позајмљујући новац владама различитих држава и тргујући с постојећим државним обвезницама. Све државе 19. века повремено су имале мањак у својим касама, што значи да приходи од пореза нису били довољни да покрију расходе. Припреме за ратове и те како су увећавале трошкове, а невоље су доносиле и лоше жетве или губици у трговачким пословима. У овим околностима Ротшилди су направили одлучујући искорак ка управљању светским капиталом.

Поред тога што су међусобно били у свакодневној преписци, браћа су успевала да непрестано усавршавају проток вести. Уз ослањање на сопствене курирске службе, које су им омо-

Волшер, друштво лорд Ројшилд, у кочији са зебрама.

„Скупови Сијија – сцена с берзе”, рад Локарџа Бола за лист „График”, 9. маја 1891, приказује првог лорда Ројшилда („Најш”), леђима окренутог скупу, његовог буџетског сина Волшера и, између њих двојице, Карла Мајера.

гућавале да обавештења добијају пре свих европских дипломатских служби, Ротшилди су, као сталне и верне сараднике, имали на располагању стотине голубова

било тако лако. Једно је, ипак, сигурно: историја куће Ротшилд на најбољи начин осликава политичку историју Европе 19. века ■

Душан Мрђеновић

— педесет девет

ТЕХНОМАНИ,

БЕЖИЧНО ОД ТЕЛЕВИЗОРА ДО РАЧУНАРА

Medioplayer – TV Loewe Connect

Најава да су у постројењима немачке куће „Loewe” завршени нови телевизијски уређаји побудила је велику пажњу.

Није чудо јер се овај уређај разликује од других. Уз изузетно танак, раван екран постављен на лагано метално постолје, може бежично да се прикључи и на рачунар, а захваљујући Medioplayer систему да прихвати слике и видео-записе и уобичајеним умрежењем.

Осим најаве да ће се ускоро појавити у продаји, кад ће му бити одређена и цена, Medioplayer – TV Loewe Connect за сада може да се види само на адреси: www.loewe.de

ПОД НАДЗОРОМ Loc8tor

Полазећи од чињенице да свакоме може да се догоди да нешто затури или изгуби, па чак и да из вида изгуби најмлађег члана породице или кућног љубимца, британски проналазач Ентони Ричардс изумео је Loc8tor, мали електронски трагач.

Налик на мобилни телефон, овај бежични уређај брзо и лако може да открије где се налазе кључеви од кола, мачка, али и дете које се негде сакрило и све то на удаљености у кругу од 183 метра. Довољно је притиснути одређено дугме да би Loc8tor звуком или путањом исцртаном на малом екрану указао куда тачно треба ићи. Исто тако, мали електронски трагач може да се подеси да буде јединствени чувар. Огласиће се ако дете или животиња напусте одређени простор, као и ако неко непозван уђе у њега.

Продаје се по цени од **150 евра**.

Више података о овом уређају налази се на адреси: www.loc8tor.co.uk

АКВАРИЈУМ – РАДНИ СТО

MILK Mac Computer Desk

„Скандинавска линија”, како многи називају начин обликовања намештаја у Холандији, Данској, Шведској, нашла је примену и код прављења рачунарских столова. Данска кућа MILK и дизајнер Сорен Кјаер приказали су сто назван Mac Computer Desk.

Изгледа очаравајуће. Израђен од алуминијума и хрома, велике радне површине, без видљивих гајтана за струју и рачунарских прикључака који су уграђени у оквир, овај сто има део за акваријум. И сва потребна опрема за одржавање рибица скривена је од погледа.

За овај леп радни сто потребан је велики простор и сума од око **2000 евра**.

Ко не може да га смести у свој дом, може бар да га погледа на адреси: www.milk.dk

ЈЕСЕН ЈЕ!

ЗА ЧИСТ ЕКРАН

Boxwave

Ситнице за одржавање чистоће рачунарског екрана никад нису сувишне. Једна од њих је брисач мрља од прстију из куће „Boxwave”.

Мали, али веома делотворан, овај „сунђерчић” лако, готово у једном потезу, отклања све масне трагове на екрану који замућују слику. Направљен у више боја, брисач има закачаљку тако да може да се држи окачен за уређај.

Цена му је око **5 евра**.

Ко жели боље да га осмотри пре куповине може да погледа адресу: www.boxwave.com

ФИЛМ НА МОМ ТЕЛЕФОНУ

Samsung SGH-L760

Мобилни телефон SGH-L760 нови је производ куће „Samsung”, али и новитет међу телефонима 3G мреже.

Уз све погодности које пружа бежична веза путем сателита и уобичајене одлике које красе сваки телефон куће „Samsung”, овај 93 грама тежак телефон високе технологије који стаје на длан први је у који је могуће ставити филм или снимке и гледати их на екрану. Да би уживање било потпуно, у њега је уграђена и камера од чак два милиона пиксела.

Цена телефона SGH-L760 требало би да буде одређена ускоро.

Ако сте нестрпљиви, опширније податке погледајте на адреси: www.samsung.com

УЖИВАЊЕ ТЕШКО 4,6 КИЛОГРАМА

Toshiba Qosmio G30-10E

Да су лептопови све моћнији, доказ је и нови модел куће „Toshiba” Qosmio G30-10E.

У уређај тежак 4,6 килограма уграђен је Intel Core 2 Duo T7400 процесор, графички адаптер NVIDIA GeForce Go 7600 од 256 мегабајта, има екран од 43 центиметра са сликом резолуције 1920 x 1200 пиксела, а уз DVD и HD-DVD за уживање у филмовима и видео-снимцима.

Цена лептопа Qosmio G30-10E одговара и његовим моћима. Износи око **2300 евра**.

Приказан је на адреси: www.toshiba.com

ВОЗИМ И УСИСАВАМ

Reit Yanko Design Team

Чишћење куће за многе је заморан и досадан посао чак и савременим, моћним и лаганим усисивачима. Свесни тога, запослени у кући „Yanko Design Team”, који су дали нов изглед одећи, архитектури, као и многим технолошким и индустријским производима, досетили су се да од усисивача направе забавни уређај.

Замислили су га као мало возило занимљивог изгледа налик на играчку којим се полако кружи по кући и чисти. Иако је усисивач, радно назван Reit, све одушевио, постоји само пробни модел. О производњи на велико нико не прича.

Ипак, можда и неће тако дуго да се чека на могућност да се вози кроз кућу и уједно усисава. Како би то изгледало показује адреса: www.yankodesign.com

JA ПТТ

РАДМИЛА ИЛИЋ (89 година)
AV 49 38 E. California, L. Vegas
Nevada 89104
USA

Ваше писмо нас је све
веома обрадовало. Дра-
го нам је да читате и да-
ље „Забавник“ иако смо
истовремено свесни
чињенице да тешко до-

рао na књижевне промене ко-
је је увео Ђовани Бокачо, већ
је писао дворским стилom. За-
нимљиво је да је свака нове-
ла из поменутих збирки по-
свећена одређеној особи.
Историчари књижевности
слажу се да је Банделово де-
ло утицало на Вилијама Шек-
спира и да је из његових нове-
ла преузео неколико потки за
своје драме, углавном коме-
дије, као и славну трагедију,
повест о љубавницима из Ве-
роне Ромеу и Ђулијети ■

шездесет два

ПОДІТКНИК
ЗАБАВНИК
26.10.2007

ДРВО КОЈЕ НЕ ДРЖИ МЕСТО

Постоји ли заиста дрвеће које може да хода

или је то само још један од митова?

ДРАГАН ПАВЛОВИЋ
Зајечар

Поједини научници тврде да у прашумама Јужне Америке постоји врста палме која се, у потрази за светлом, помера. Да, дрво које хода.

Палма је добила назив *Socratea exorrhiza* јер њено корење расте изнад површине земље, па изгледа као да је дрво на штупама. Уколико је, рецимо, палма дуже време осветљена с једне стране, корење на тој страни полако почиње да јача, док се на супротној суши. У једном тренутку чини се да се палма померила и кренула у шетњу. Али, пошто је у питању врло спор процес, та неуобичајена шумска шетња не може да се види голим оком.

Треба нагласити да има много више ботаничара који кажу да не постоји палма која хода, а да је прича о овом дрвету настала у машти неког кинеског научника коју је објавио у својим истраживањима педесетих година прошлог века. Дакле, иако лепо звучи да негде у густој прашуми постоји палма коју не држи место, можда је ипак у питању само обичан мит ■

РУКА РУЦИ

Од када су људи почели да се рукују у знак поздрава?

ЛЕЛА
Бела Црква

Пошто тај обичај потиче вероватно још пре настанка писаних докумената, може само да се нагађа када и зашто су људи почели да се рукују. У различитим изворима најчешће се наилази на објашњење да је човек у давно време, кад је у миру прилазио другом човеку, ишао њему у сусрет показујући длан десне руке. Тако је давао до знања да у руци не држи оружје и наглашавао да има пријатељске намере. Због додатног опреза није било довољно да се с неким само рукује, очекивало се да се руке срдечно протресу – тако би испао бодеж који би неко можда сакрио у рукаву. Иначе, колико год је руковање прихваћено готово у целом свету, у појединим земљама задржали су се сасвим другачији обичаји приликом поздрављања – наклон, загрљај, пољубац, трљање носевима.

Веома је важан и начин на који се неко рукује. Пре свега, сти-сак не сме да буде сувише снажан, али још је непожељније да буде претерано слаб. Не треба дуго да траје, али исто тако није препоручљиво да се нечија рука брзо испусти као да је врућ кромпир. Док се рукују, људи треба да се гледају у очи и да се, у зависности од прилике, потруде да и изразом лица нагласе своја осећања. Додатна срдачност је уколико се десној привуче и лева рука и направи се нека врста „сендвича“ или се слободном руком саговорник потапше по рамену. Једна напомена из бонтона – дама треба прва да пружи руку, а не мушкарац ■

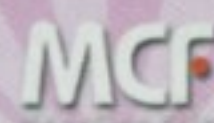

3. DEČIJI FILMSKI FESTIVAL PREMIJERNI FILMSKI PROGRAM-SALA 1

DATUM VREME	26.X	DATUM VREME	27.X	28.X
11:00 CASOVA	LOTE IZ IZUMGRADA Sinhronizovan Animirani / Dečiji Lotte from Gadgetville r. Janno Poldma Estonija 2006. / 81 min.	10:00 CASOVA	VUČJA TAJNA Dečiji Suden Arvoitus r. Raimo O. Niemi Finska 2007. / 90 min.	KORNJACA FREN- KLIN I JEZERO SA BLAGOM Sinhronizovan Animirani / Dečiji r. Dominique Monfery Kanada 2006. / 80 min.
13:00 CASOVA	DUBOKO U SUMI Dečiji Duboko u sumi r. Zoran Radonjić R. Srpska 2007. / 90 min.	12:00 CASOVA	ARKTIČKA PRICA Obrazovno Naučni Artic Tale r. Sarah Robertson Sad 2007. / 108 min.	TKKG-Misteriozna mašina pamćenja Dečiji TKKG - mysterious mind machine r. Tomy Wigand Nemačka 2007. / 117 min.
15:00 CASOVA	RUDIJEVE PRASECE AVANTURE Dečiji Rennschwein Rudi Rüssel 2 r. Peter Timm Nemačka 2007. / 97 min.	14:00 CASOVA	IMPIJEVO OSTRVO Animirani / Dečiji r. Reinhard Klooss, Urmel aus dem Eis Nemačka 2006. / 87 min.	DUBOKO U SUMI Dečiji Duboko u sumi r. Zoran Radonjić R. Srpska 2007. / 90 min.
17:00 CASOVA	RENDŽERI U INDIJI Dečiji / Teen Zoop in Indija r. Johan Nijenhuis Holandija 2006. / 103 min.	16:00 CASOVA	SUPER KUĆE Dečiji / Teen Underdog r. Frederik Du Chau Sad 2007. / 84 min.	PRINC OD PAPIRA Dečiji / Teen Princ od papira r. Marko Kostić Srbija 2007. / 88 min.

DOM SINDIKATA
BEOGRAD 21.-28. OKTOBAR 2007.

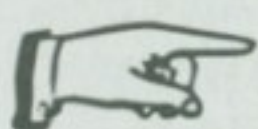
123988

ПРОВОДАЦИЈА ЛАЗА

Да ли је тачно да је Никола Тесла намеравао да се ожени богаташицом Ленком Дунђерски? Верујем да ти знаш одговор на то питање.

БОРИС
Нови Сад

Према подацима из живота Николе Тесле (1856–1943), чини се да он није намеравао да се жени. То, наравно, не значи да није било покушаја, тачније провoдација који су покушавали да ожене славног научника. Занимљиво је да је један од најупорнијих био песник Лаза Костић (1841–1909). У писму које носи датум 12. јун 1895. године, Лаза Костић предлаже Николи Тесли да га „упо-

цу. Ја мислим да би и мртваг оживела, не само мртваг Дон Хуана, него и мртваг свеца... До сада је одбила читаву војску просаца. Родитељи се забринули; има јој двадесет четири године, а не бисте јој дали више од двадесет. Отац је мој најбољи пријатељ, те сам дакако пријатељ и њој. Дуго сам се трудио да дознам за узрок те немилости, те једва једвице дознам – њен идеал је Никола Тесла. Ја сам јој признао да је то и моја давнашња мисао, али ми је навијек било на уму како сте Ви до са-

Млади Никола Тесла

да сву своју љубав посветили великој идеји, па немате времена ни мислити на жене, а камоли на женидбу...”

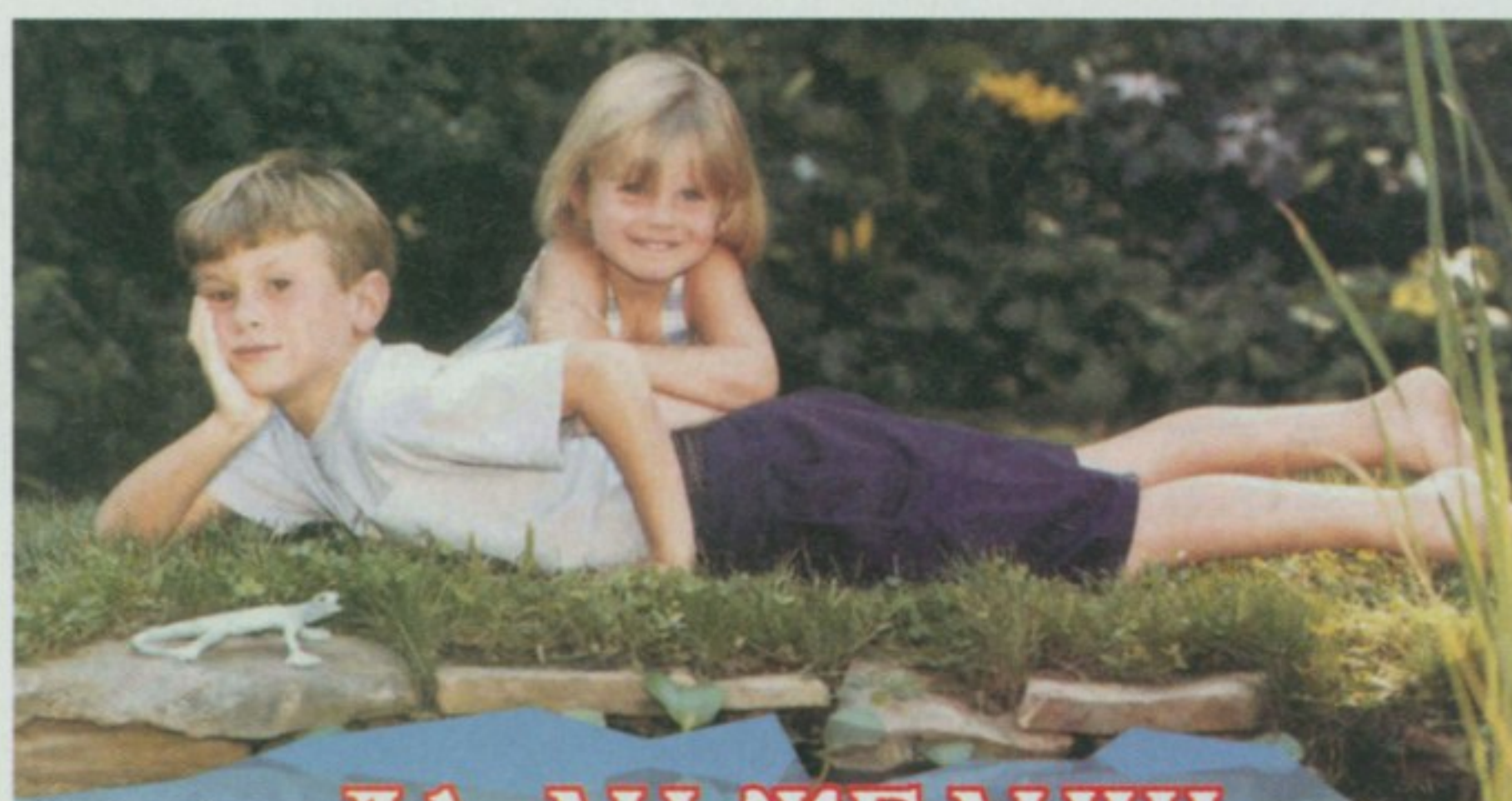
Лаза Костић у писму Тесли није пропустио да помене богат девојчин мираз. Теслин одговор није сачуван, али се лако може наслутити да је био одречан. Међутим, сачувано је писмо Лазе Костића, одговор на Теслино извесно одбијање провoдацилука. У писму му Лаза Костић на извештај начин даје за право: „Драги пријатељу, ако хоћете да Вам речем по души, ја се другом одговору нисам ни надао. А кад већ говорим о души и кад се добро промислим, ваља ми признати: на Вашем месту не бих ни ја другојачије. Најкрупнији разлог за Вашу женидбу био би да се не сатре семе које рађа такве детиће. Али прво, не може се нико сасвим поуздати да ће имати деце, ни кад би се оженио у најбољој снази, ни кад би узео најздравију девојку...”

Нажалост, Лаза Костић је можда предосетио страшни ударац судбине. Лепа и паметна Ленка Дунђерски умрла је исте, 1895, године у цвету младости ■

Лаза Костић

зна” с једном прелепом девојком. Испоставиће се да је то управо Ленка Дунђерски, млада и богата војвођанска наследница у коју је и сам песник био заљубљен. У писму Тесли, Лаза Костић, између осталог, каже: „Драги пријатељу, данас је отприлике трећа облетница како смо се оно састали у Пешти и онако лепо провели оно неколико дана. Наумио сам да прославим тај дан, шта мислите како? Не бисте никад погодили да Вам не кажем – хоћу да Вас оженим! Знаш шта ћете рећи, знам шта ћете помислити, све знам, али ипак! Девојка коју сам вам наменио подобра је да савлада сваку женомрзисездесет четири

ДА ЛИ ЖЕЛИШ ДА ПОСТАНЕШ ПИСАЦ?

ПРЕПУСТИ СЕ МАШТИ,
УЗМИ ПАПИР И ОЛОВКУ У РУКЕ
И НАПИШИ ПРИЧУ!

ЕВРО ЂУНТИ ЋЕ ОДАБРАТИ НАЈЛЕПШЕ
И ОБЈАВИТИ КЊИГУ.

ТО НИЈЕ СВЕ!

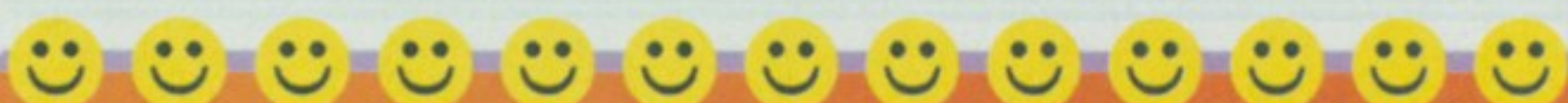
НАГРАЂЕНА ПРИЧА БИЋЕ ОБЈАВЉЕНА
У ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ.

Причу и своје податке за контакт
(име, презиме, адреса, телефон, колико имаш година)

пошаљи на:

IKP EVRO GIUNTI

Димитрија Туцовића 41, 11000 Београд
(са назнаком: „Конкурс за причу”)

ДРАГА ДЕЦО,
ДРАГИ РОДИТЕЉИ, БАКЕ И ДЕКЕ,
ПОГЛЕДАЈТЕ, ПРОЧИТАЈТЕ
ЕНЦИКЛОПЕДИЈЕ
ЗАШТО? КАКО?

попуст
30%

Ове илустроване тематске енциклопедије у боји
пружиће многе одговоре на безбројна дечја питања
ЗАШТО? и КАКО? нешто постоји, живи, функционише...
Посебну вредност овим драгоценим књигама дају мале
рубрике „Замислите!” са невероватним чињеницама
из света око нас. Обим: 128 страна, формат: 18x22 цм.

ПОРУЏБЕНИЦА

Желим да, по специјалној цени од само 840 динара,
поручим следеће књиге:

(упишите називе књига које желите да купите)

Име и презиме: _____

Адреса: _____ Телефон: _____

Поштански број и место: _____

* Трошкове поштарине сноси предузеће EVRO-GIUNTI.

Поруџбеницу пошаљите на адресу:
IKP EVRO-GIUNTI, Димитрија Туцовића 41, 11000 Београд
а књиге можете поручити и телефоном, позивом на:
011/344-6618, 344-6619, 344-6620

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

1. ЗАМЕНИТЕ!

2	3	5	6	16
4	2	4	7	17
2	0	5	8	15
2	1	5	9	17
10	6	19	30	

2. БРОЈ УЧЕСНИКА

На турниру је учествовало 10 шахиста ■

3. КРУЖНА СТАЗА

Нека бржи мотоциклиста прелази а метара у минути, а спорији 6 метара у минути. Из задатих услова имамо да је $a + 6 = 1650$ и $a - 6 = 1650/11 = 150$. Сада је лако израчунати да је $a = 900$, а $b = 750$ метара у минути, односно, први се кретао брзином од 54 km/h, а други 45 km/h ■

4. ОСЕНЧЕНА ПОВРШИНА

Осенчено је приближно 26,7 одсто квадрата ■

5. ПРИЈЕМНИ ИСПИТ

Четрнаест ученика чини 56 одсто од укупног броја у разреду. Према томе, укупан број ученика је $14 : 0,56 = 25$ ■

6. ЛОНАЦ И ПОКЛОПАЦ

Поклопац стаје 1, а лонац 11 динара ■

7. ЗЕМЉИНИ САТЕЛИТИ

Сва три сателита поново ће се наћи над Северним полом после 2520 минута. За то време први сателит обићи ће Земљу 28 пута ■

8. НОВЧАНИЦЕ

Није тешко утврдити да мора бити 6 или 7 новчаница од 50 динара. Ако претпоставимо да је дато 7 новчаница од 50 динара, онда имамо да је $10x + 5y = 105$ и $x + y = 23$ (x – број новчаница од 10 динара, y – број новчаница од 5 динара). Решавајући добијамо да је $x = 5$ и $y = 11$. Како је $y > x$, одбацујемо то решење, па је 6 број новчаница од 50 динара, 14 новчаница од 10 динара и 3 новчанице од 5 динара ■

9. ТРИ БРОДА

Бродови ће испловити поново истог дана, а да то буде недеља, после 84 дана (НЗС за 3, 4, 6 и 7 је 84) и то ће бити 15. 07. 2007. године ■

10. ЈАБЛАН И ВРТ

Јаблан је удаљен од тачке D 9 метара ■

ОКАЧИ СЕ...

www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

26. 10. 2007.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Ђир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941); год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941; 1952- (Београд : Политика АД). - 30 cm

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник
(Ћирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

ОСМОСМЕРКА

Венеција

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Бугарска, бал, епитет, рвање, норма, смисао, АТА, Лоти, ФР, напор, Летиција, ебан, тач, карабини ■

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

Прва помоћ, тицати се, балет, кал, Аки, апс, а, л, Марлен, ан, неурон, Дорис Лесинг, те, обуставити, сам, Бада, јек, Апра, Ида, шкрипати, ч, Торстен, отисак, Ивица, обданица ■

СКАНДИНАВКА

3, ова, Оксер, факти, Марс, терет, Ин, њ.о, Холандија, орач, анал, Ненад, доб, Ози, „ами“, У, ћ, калијум, изабирати ■

СЛАГАЉКА

Сеница (славуј, јејина, кондор, буљина, грлица, сврака) ■

С. Б.

Дописујте се, људи!

Ако неко жели да ми пише, моја адреса је
aleksandra_154@yahoo.com.

Поздрав за читаву редакцију и све читаоце од Александре!

Здраво свима, а посебно теби, најбољем часопису на свијету. Зовем се Милан и имам 14 година. Волим да читам „Забавник“, сурфујем по Интернету, слушам музику, гледам филмове... Сви који би волили да се дописују са мном, нека пишу на kastel@teol.net или на: Милан Ковачина, Стари град 60, 89101 Требиње, БиХ

шездесет пет

ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2907

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић

Заменик генералног

директора Вернер Херић

Директор Матијас Вајмер

Главни и одговорни

уредник Зефирино Граси

Издаје

ПОЛИТИКА Магазини ДОО

Штампа

ПОЛИТИКА АД

Графички уредник

Горан Војиновић

Редакција

Слободанка Делибашић
Јасна Лукић
Петар Милатовић
Мирјана Огњановић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција

Бранислав Вукомановић
Зорица Милошевић
Јелена Попадић
Митра Тиљев

Секретаријат

Зорица Филиповић

Редакција

„ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони

секретаријат 330-1452; 330-1456

техничка редакција

330-1454

централа

3373-111

претплата

330-1617

Огласни сектор

Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.
6 месеци 2.317,00 дин.

Текући рачун код Комерцијалне банке

АД Београд: 205-97096-91

Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK

АД Београд је: 265-1100310005857-35

Претплату слати уз обавезну назнаку:

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група – Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка: 126 EUR. III група – Америка – Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR

(или противвредност осталих валута)
за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM

MAIN DE: DEUTDEFF

Korisnička banka: 100 9363029 0000

RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd

SWIFT CODE: RZBSRSBG

Korisnik: RS35265100000002543779

POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II DRESDNER BANK AG Frankfurt am Main,

Germany SWIFT CODE: DRESDEFF

Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA

AD, Beograd, Sv. Save 14

Serbia

SWIFT - BIC: KOVBRBGXXX

Korisnik: RS35205002000984500033

POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd

Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:

Претплата на лист Забавник

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines
- 11000 Београд,

Булевар деспота Стефана 24/1,

Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Званично
испитивање
тиража
(одитовање)
врши

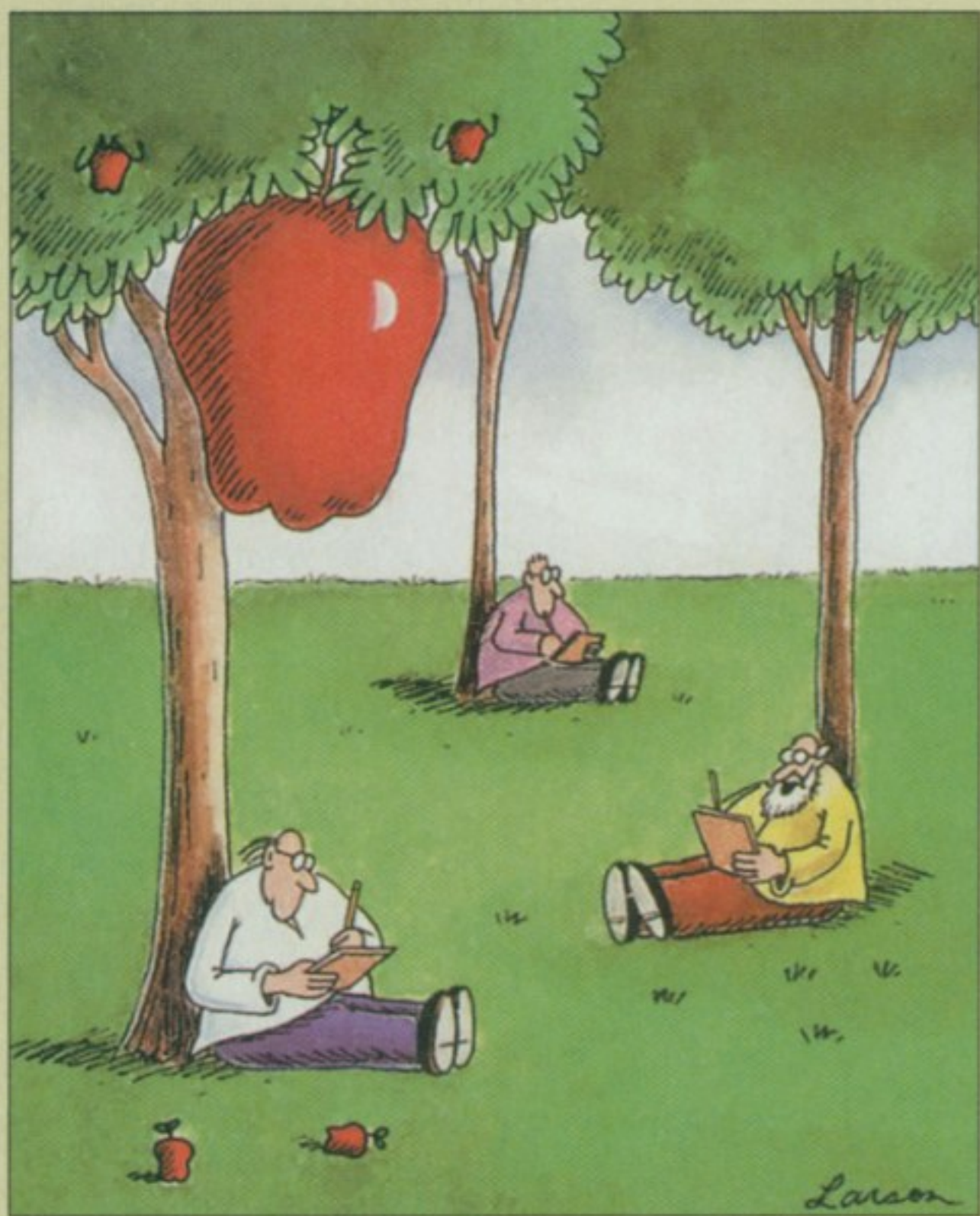

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

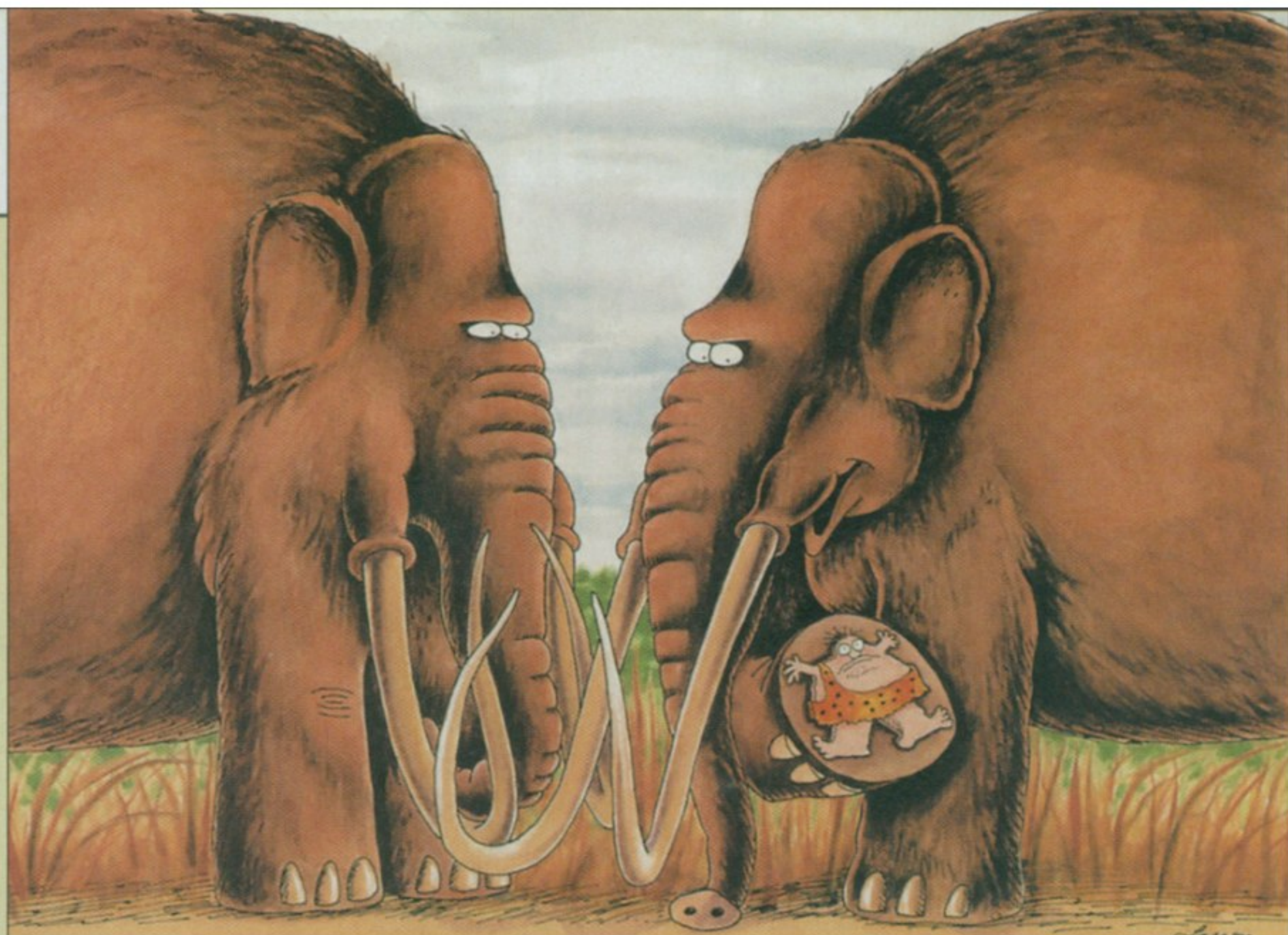
ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину

ЧУДЕСНИ СВЕТ

ГЕРИЈА ЛАРСОНА

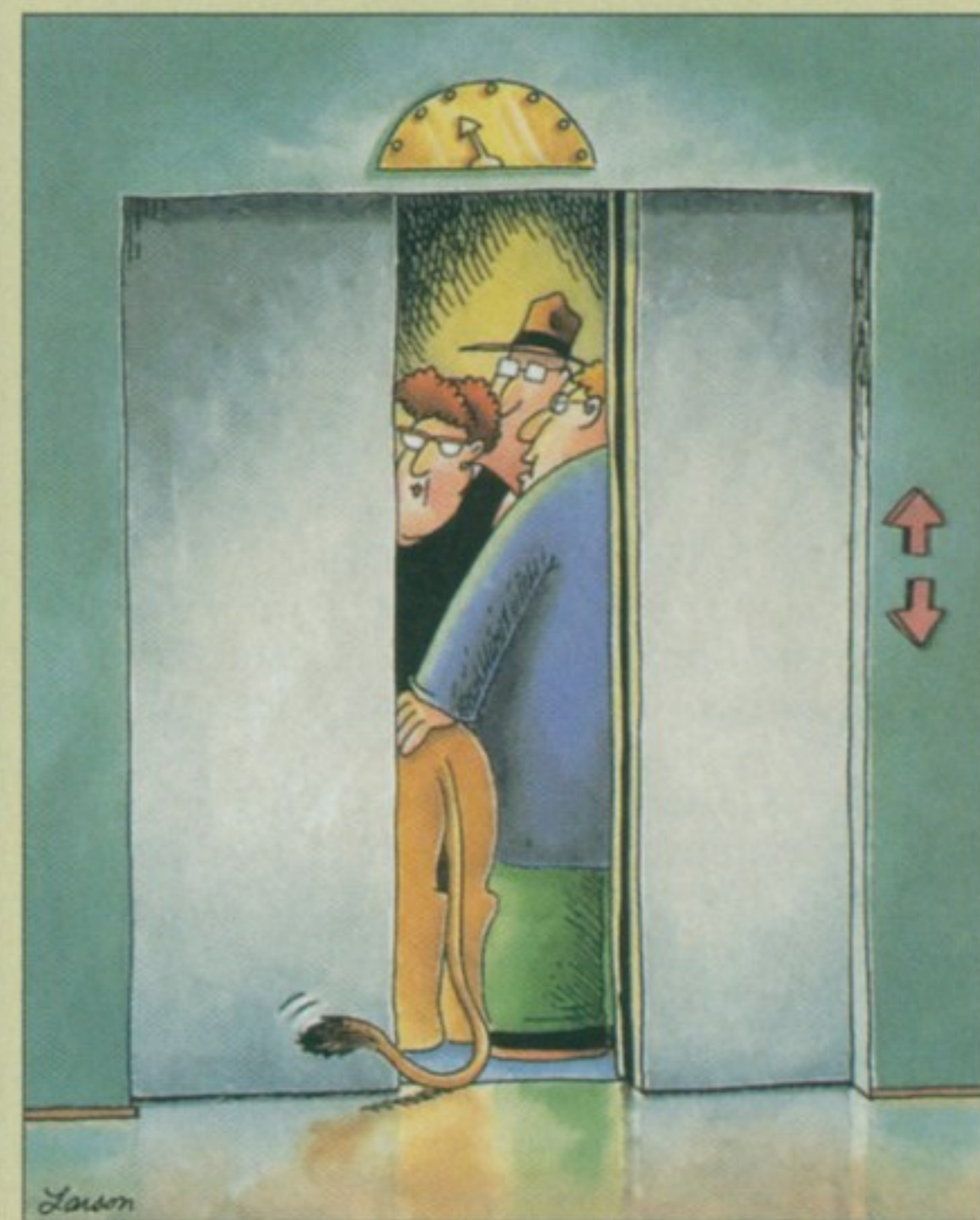
КОД НАС ЈОШ НИШТА,
А КОД ТЕБЕ, ЋУТНЕ?

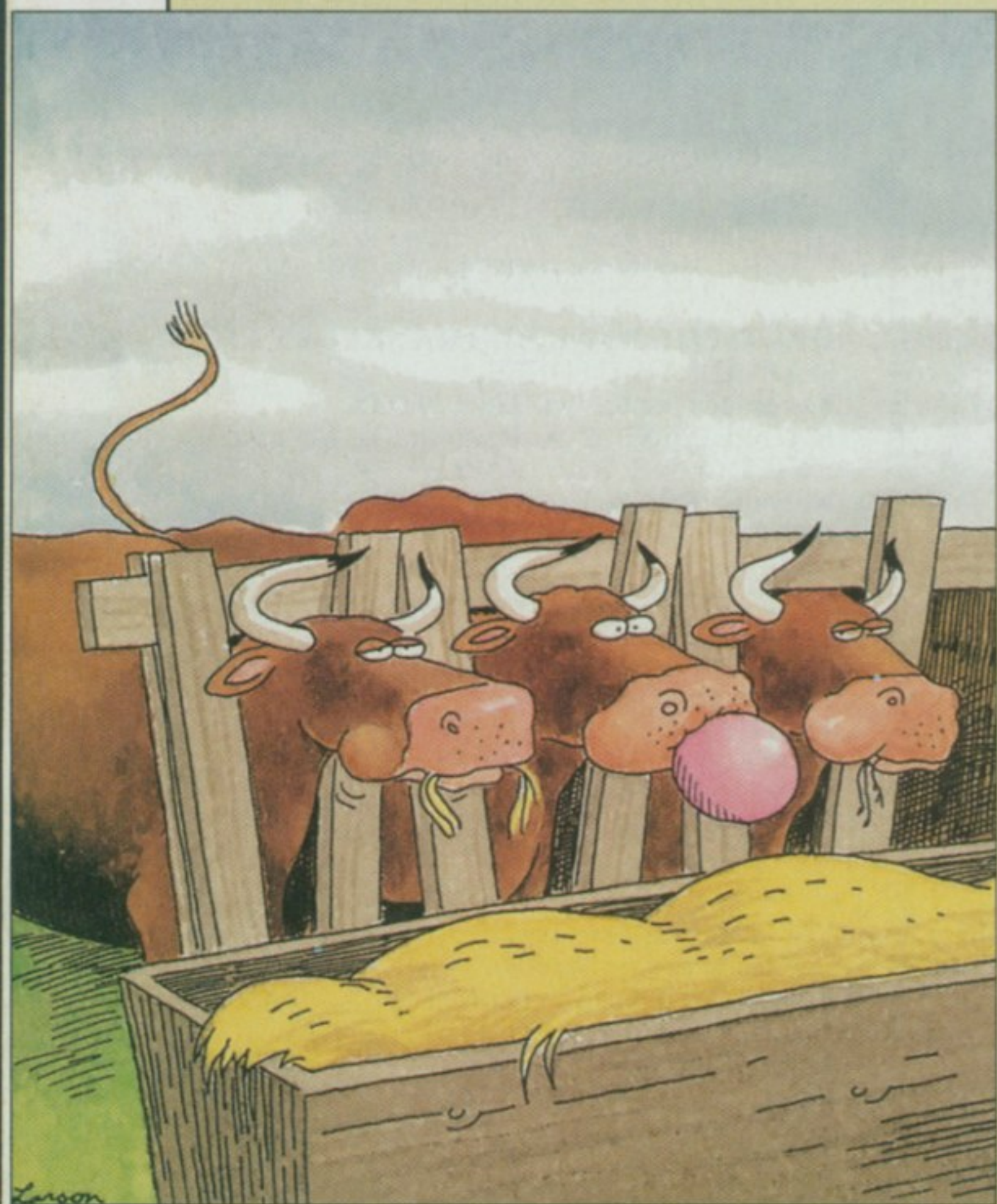
АУ! САД ТЕК ВИДИМ, А СВЕ ВРЕМЕ МИ НЕШТО СМРАДИ!

АГНЕС, ОПЕТ НЕКО
ТЕШКО ЖВАКЕ!

НЕ УЗБУЂУЈТЕ СЕ, ЛУДИ! ОН ЈЕ
ПОТПУНО БЕЗОПАСАН... УКОЛИКО ГА
НЕШТО НЕ УЗНЕМИРИ!

АКО БУДЕМО ИМАЛИ СРЕЌЕ, ОВИ ЋЕ НАС
ДОЖИВЕТИ КАО БОГОВЕ!

РЕКЛИ

СУ

Вилијам Сомерсет Мом (1874-1965)

Илузија је да је
младосћ срећна,
илузија оних који
су је изгубили,
али млади знају
да су јадни јер
су јуни
неистинити
идеала који им
је усађен, и сваки
јуни кад дођу
у додир са
стварношћу
они су у
модрицама
и ранама.

Писању
једноставно
једнако је тешко
као бити добар.

Животи
није
довољно дуго
за љубав
и уметност.

Не тражи човек бољештву,
већ онолико колико му је
довољно да сачува
достојанство, да ради
неомеђано, да буде
великодушан, искрен
и независан.

Опасно је пустићи публику иза сцена.
Лако јој се руше илузије, а онда је
љубав на вас јер је то била илузија
коју је волела.

На забави човек би требало да једе
мудро али не превише добро, а да говори
добро али не превише мудро.

Жена ће се увек жртвовати ако јој даће
прилику. То је њен омиљени начин
самовладавања.

Смешна ствар у вези са животом.
Ако одбијете да прихватите било шта
осим најбоље, врло често га и добијете.

Животи је прекршај да би човек чинио
било шта за себе што може платити
другима да учине за њега.

Сентименталност је једино осећање које
вас дојакне на покретан начин.

Ако 50.000.000 људи каже истина,
што је још увек истина.

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD

12-16

